

Beslut om självvärdering inför Universitetskanslers- ämbetets granskning av kvalitetssäkringsarbete

Beslut

Linköpings universitet (LiU) beslutar att föreliggande självvärdering avseende LiU:s kvalitetssäkringsarbete (enligt bilaga) ska ligga till grund för den granskning som Universitetskanslersämbetet (UKÄ) aviserat under 2021.

Skäl till beslut

Syftet med självvärderingen är att redogöra för hur kvalitetssäkringsarbetet vid LiU är uppbyggt enligt de direktiv som finns angivna av UKÄ. Självvärderingen beskriver och analyserar LiU:s kvalitetssäkringsarbete utifrån de sex bedömningsområdena:

- 1.) styrning och organisation,
- 2.) förutsättningar,
- 3.) utformning, genomförande och resultat,
- 4.) jämställdhet,
- 5.) student- och doktorandperspektiv och
- 6.) arbetsliv och samverkan.

Handläggningen av beslutet

Beslut i detta ärende har fattats vid rektors beslutsmöte i närvaro av studentrepresentanten August Goldhahn och universitetsdirektörens sekreterare Jenny Ewen efter föredragning av utbildningsrådet Ragnhild Löfgren.

I beredningen av beslutet har även utbildningsledare vid Medicinsk fakultet Kerstin Levin, utbildningsledare vid Filosofisk fakultet Charlotta Einarsson, utbildningsledare vid området Utbildningsvetenskap Anna Johnsson Harrie, prodekanen för grundutbildning vid Teknisk fakultet Helena Herbertsson, samordnare Sofia Ritenius, prorektor Margareta Bachrack Lindström, vicerektor Per-Olof Brehmer, doktorandrepresentant Magdalena Smeds och studentrepresentant Linnea Bergman från LinTek, deltagit. Under vårens arbete deltog studentrepresentanterna Kim Axelsson från StuFF, Emma Linder från StuFF, Oscar Renåker från LinTek och Johanna Radegård från Consensus.

Vidare har studentrepresentanterna Anna Larsen från Consensus, Policarpio Bernerstedt från StuFF, Johannes Knutas från LinTek, vicedekanan för grundutbildning vid Medicinsk fakultet Malin Lindqvist Appell, prodekan för forskning vid Medicinsk fakultet Fredrik Elinder, prodekanen för grundutbildning vid området Utbildningsvetenskap Cecilia Lindgren, prodekan för forskning vid området Utbildningsvetenskap Katarina Eriksson Barajas, prodekan för utbildning vid Filosofisk fakultet Åsa Danielsson, prodekan för forskning vid Filosofisk fakultet Mathias Broth, prodekan för forskning vid Teknisk fakultet Nicolette Lakemond, dekanen vid Teknisk fakultet Ulf Nilsson, prefekten vid Institutionen för hälsa, medicin och vård Preben Bendtsen, HR-direktören Pia Rundgren, studieadministrativa chefen Robert Ericsson, överbibliotikarien David Lawrence, Didacticums föreståndare Gunvor Larsson Torstensdotter, studentkoordinatör Martina Öijwall, koordinatör Linda Schultz, dåvarande universitetsarkitekten Karolina Ganhammar, vicerektor Peter Värbrand och samverkansdirektören Jan Axelsson lämnat synpunkter.

Jan-Ingvar Jönsson

Ragnhild Löfgren

Sändlista:
Universitetsledningen
Dekanerna
Prefekterna
Filosofiska fakultetens kansli
Kansliet för utbildningsvetenskap
Medicinska fakultetens kansli
Tekniska fakultetens kansli
Universitetsdirektörens ledningsgrupp
Överbibliotekarien
Studentkoordinatör (Martina Öijwall)
Didacticums föreståndare
Studentkårerna
Internrevisionen
De lokala fackliga organisationerna
LiU-nytt

Universitetskanslersämbetets granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete

Självvärdering

Lärosäte: Linköpings universitet (LiU)
Reg.nr: 2019 A-2019-09-4757

Del 1 i självvärderingen: lärosätets kvalitetssystem

Syftet med denna inledande del i självvärderingen är att möjliggöra för lärosätet att på en övergripande nivå beskriva hur kvalitetssystemet är uppbyggt och tänkt att fungera.

I den första delen av självvärderingen ska lärosätet på en övergripande nivå redogöra för lärosätets kvalitetssystem. Den inledande delen ska vara på 3-5 sidor, tolv punkters textstorlek. Följande ska ingå:

- en övergripande redogörelse för hur kvalitetssystemet är uppbyggt, inklusive en processbild som illustrerar samtliga nivåer av kvalitetssystemet
- hur länge det nuvarande systemet för att kvalitetssäkra och utveckla utbildningarna varit i bruk, hur det har utvecklats över tid och vilka principer det bygger på
- en redogörelse för den övergripande planen för kvalitetssäkring av utbildningarna och vilka metoder som används, exempelvis kollegial granskning.

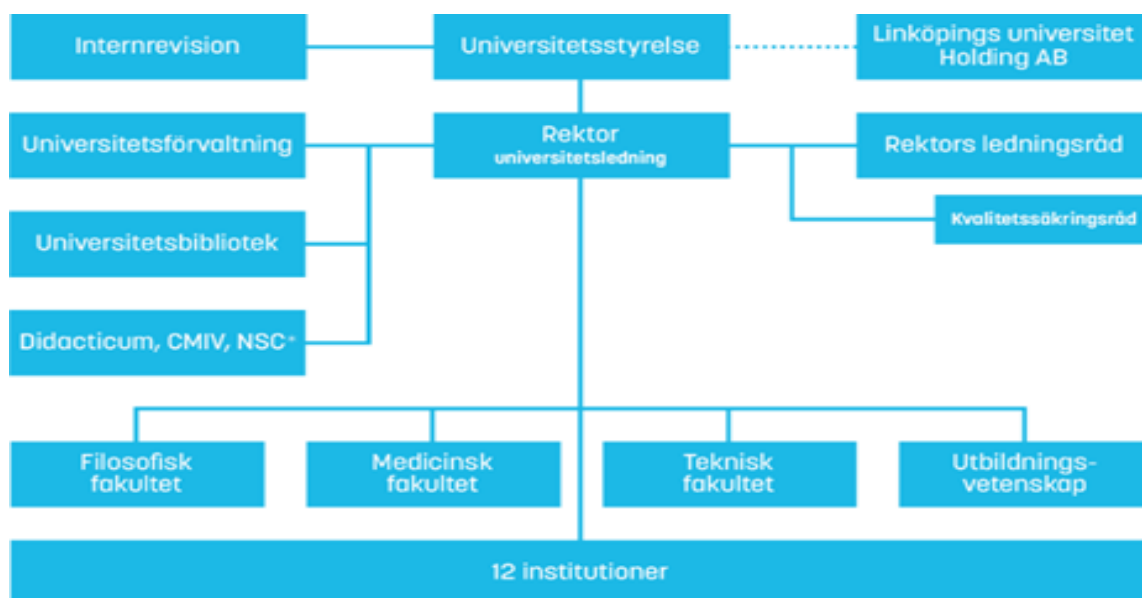
Del 2 i självvärderingen: bedömningsområdena

- I den andra delen av självvärderingen ska lärosätet beskriva och analysera sitt kvalitetssystem och kvalitetsarbete utifrån de sex bedömningsområdena. Lärosätet ska analysera och visa hur kvalitetssystemet och kvalitetsarbetet uppfyller bedömningsgrunderna för respektive bedömningsområde. Lärosätet ska kunna belägga att det valda tillvägagångssättet säkerställer kvaliteten i utbildningarna och identifierar ytterligare förbättringsbehov. Lärosätet ska även förhålla sig till utfallet av tidigare granskningar, såväl egeninitierade som externa utvärderingar. Lärosätet ska också förhålla sig till resultatet av UKÄ:s lärosätestillsyn. Utöver bedömningsgrunderna kan det även finnas andra delar som är relevanta att beskriva inom ett bedömningsområde. Bedömningsgrunderna behöver inte redovisas i någon särskild ordning.
- Varje bedömningsområde inleds med en beskrivande text av området följt av de bedömningsgrunder som ingår i området. Därefter följer en vägledande text som syftar till att tydliggöra hur lärosätena ska visa att bedömningsområdet är uppfyllt.

Del 1: Linköpings universitet

Vid LiU finns 32 000 studenter (17 902 helårsstudenter), 1 252 forskarstuderande, 4 000 medarbetare och en redovisad omsättning av intäkter på 4,2 miljarder kronor (se bilaga 3). LiU blev universitet 1975 och har fyra fakulteter: Filosofiska fakulteten, Medicinska fakulteten, Tekniska fakulteten och området Utbildningsvetenskap. Utbildningsvetenskap är formellt ett område, men fungerar i praktiken som en fakultet (i denna text inkluderas därför området Utbildningsvetenskap där fakultet omnämns). LiU bedriver verksamhet vid fyra campusområden; Campus Valla, Campus Universitetssjukhuset (US), Campus Norrköping samt Campus Lidingö. Universitetet har gjort sig känt för sin förmåga till mång- och tvärvetenskaplig forskning och en konsekvens av detta är att delar av forskningsverksamheten vid LiU inte enbart är organiserad inom ramen för traditionella discipliner, utan även i teman, institut och centrubildningar. Utifrån detta angreppssätt har nyskapande utbildningar och forskning vuxit fram i gränslandet mellan traditionella discipliner och fakultetsområden.

Universitetsstyrelsen ansvarar inför regeringen för att universitetets uppgifter fullgörs. Närmast under styrelsen svarar rektor för ledningen av verksamheten. Universitetsstyrelsen och rektor ska se till att verksamheten bedrivs effektivt och enligt gällande rätt. Universitetsledningen består av rektor, prorektor, vicerektorer och universitetsdirektören. Universitetsdirektören är högste föredragande tjänsteman hos rektor och biträder rektor i upprätthållandet av den rättsliga, administrativa, ekonomiska, styrande och kontrollerande verksamheten inom universitetet. Rektor leder ledningsrådet och här ingår, utöver universitetsledningen, dekanerna samt en gemensam representant för de tre studentkårerna. LiU har en matrisorganisation, se fig. 1, som innebär att institutionerna är direkt placerade under rektor. En institution kan bedriva utbildning och forskning på uppdrag av flera fakulteter även om det i de flesta fall är så att en institution har en huvudsaklig uppdragsgivare. Denna organisation har varit kvalitetsdrivande eftersom den uppmuntrar till icke traditionella samarbeten inom och mellan institutioner, men också över fakultetsgränser.¹

Figur 1. Organisationen vid Linköpings universitet.²

¹ Detta har bland annat bidragit till hög kvalitet i LiU:s olika lärarprogram som kräver samarbete med ett flertal institutioner bland annat för att tillgodose att lärosätets samlade kompetens nyttjas på ett ändamålsenligt sätt.

² Didacticum är LiU:s högskolepedagogiska och -didaktiska centrum, CMIV är Centrum för Medicinsk Visualisering, NSC är Nationellt Superdatorcentrum.

Övergripande beskrivning av LiU:s kvalitetssystem inklusive ansvarsfördelning

Universitetsstyrelsen ansvarar för den strategiska styrningen och beslutar om centrala styrdokument, exempelvis arbetsordning och anställningsordning, det samlade utbildningsutbudet samt resursfördelning till fakulteterna. Rektor leder verksamheten, fattar beslut om riktlinjer för utbildning och forskning samt har det övergripande ansvaret för LiU-gemensamma funktioner såsom bibliotek, lokalförsörjning, högskolepedagogiskt centrum (Didacticum) och IT-infrastruktur. Fakulteterna ansvarar för anställningsärenden, beslut om styrdokument inom utbildningsverksamheten samt uppföljning av kvalitetsarbete inom kärnverksamheten (utbildning och forskning). Därutöver fattar fakultetsstyrelserna beslut om uppdrag och fördelning av resurser till institutionerna i enlighet med gällande delegationsordning. Prefekten har det ekonomiska och verksamhetsmässiga ansvaret för institutionens verksamhet, där utbildning och forskning genomförs. Institutionerna ansvarar för bemanning och det utbildningsnära kvalitetsarbetet. Kortfattat kan det beskrivas som att fakulteterna genom att ge uppdrag och fördela resurser till institutionerna styr *vad* som ska utföras, samt har ett ansvar för uppföljning av verksamhetens kvalitet utifrån de krav som följer av uppdraget, medan institutionerna ansvarar för *hur* verksamheten ska bedrivas. Detta utgör den bärande idén med matrisorganisationen, det vill säga att rektor, fakulteter och institutioner tillsammans genomför den planerade verksamheten men med olika roller, vilka är ömsesidigt beroende. Uppföljande aktiviteter som anges i fig. 2 utgör exempel på den utbildningsnära uppföljningen. Med hjälp av pilar illustreras relationen mellan rektor, fakultet och institution samt att dessa samspelar inom ramen för matrisorganisationen.

Organisatorisk nivå	Ansvarsområden	Centrala uppdrag, aktiviteter och funktioner	Utbildningsnära systematiska uppföljningar
Universitetsstyrelse och rektor	Regelverk Arbetsordning Anställningsordning Verksamhetsplan och budget Internationaliseringsstrategi Strategi för lika villkor LiUs modell för kvalitetssäkring av utbildning	Bibliotek IT Lokaler Språkverkstäder Studenthälsa Didacticum Universitetsförvaltning	Student- och doktorandundersökning
Fakultet	Anställningsnämnd Allmänna studieplaner Utbildningsplaner och kursplaner Fördelning kursuppdrag och budget Kvalitetsarbete	Utbildningsledning Studievägledare Examinationsombud Genuslektorer	Uppföljning av kvalitetsarbete i kurser, utbildningsprogram och forskarutbildning Alumniundersökningar
Institution	Bemanning (VOK arbete) Planering och genomförande av kurstillfälle	Kurser (G, A, F nivå) Studentinteraktion, forskningsanknytning, studentaktiva arbetsformer, bedömning och examination	Studentsamverkansgrupp (SSG) Evaluat (kursvärderingar) Kollegiala samtal/dialog i olika fora

Figur 2. Processbild och ansvarsfördelning av LiU:s övergripande kvalitetssystem.

LiU:s modell för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning

Det kvalitetsutvecklande arbetet på LiU är till största delen decentraliserat, där varje fakultet har en stor frihet att organisera arbetet, medan det kvalitetssäkrande arbetet är gemensamt, centraliserat och fastställt av Universitetsstyrelsen. Dekanen, som är respektive fakultets-

styrelses ordförande, leder tillsammans med prodekanerna, fakultetens kvalitetsutvecklande och kvalitetssäkrande arbete. För att hålla samman det kvalitetssäkrande arbetet på LiU har rektor inrättat ett rådgivande organ, LiU:s kvalitetssäkringsråd (se fig. 1). Kvalitetssäkringsrådet leds av pro-/vicerektor och i rådet ingår utbildningsrådet (tjänstetitel), prodekaner med ansvar för grundutbildning respektive forskarutbildning samt studentrepresentanter. Kvalitetssäkringsrådets uppgifter har sedan 2020 breddats till att också hantera arbete med kvalitetssäkring av forskning.³ En LiU-gemensam modell för kvalitetssäkring av utbildning beslutades av Universitetsstyrelsen 2017 (se bilaga 1a) och samma år genomfördes en pilotomgång, där modellen prövades på ett urval av utbildningar på grund- och avancerad nivå. LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning innebär att samtliga utbildningar på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå kvalitetssäkras inom en sexårscykel (se bilaga 1a). För att kvalitetssäkringen ska genomföras på likvärdigt sätt i hela organisationen har LiU:s kvalitetssäkringsråd utarbetat gemensamma processbeskrivningar och mallar, vilka sedan har fastställts av rektor. I de beslutade processbeskrivningarna av LiU:s modell för kvalitetssäkring regleras såväl hur processen ska genomföras som hur ansvarsfördelningen ser ut mellan olika aktörer, exempelvis vem som ansvarar för att upprätta den kvalitetsrapport som ska skrivas, hur rapporten ska behandlas, vilken instans som fattar beslut om handlingsplan etc.

Institutionsnivå: Kvalitetssäkringen av ett utvärderingsobjekt startar med att ansvariga för utbildningen skriver en kvalitetsrapport. Det finns olika rapportmallar som är anpassade för utbildningsprogram/huvudområde, enskilda kurser, uppdragsutbildning samt forskarutbildning. I kvalitetsrapporten ska nedanstående områden beskrivas och analyseras:

- 1.) Måluppfyllelse och resultat, 2.) utformning och genomförande, 3.) lärar- och handledar-kompetens samt förutsättningar, 4.) forskningsanknytning eller forskarutbildningsmiljö, 5.) student/doktorandperspektiv, 6.) jämställdhetsperspektiv, 7.) arbetslivsperspektiv samt 8.) hållbarhetsperspektiv.⁴

För varje område ovan finns även bedömningsgrunder formulerade, vilka används såväl som stöd i skrivandet av rapporten som när utbildningen sedan bedöms (beskrivs senare i texten). För varje område finns ett antal frågor formulerade som syftar till att klargöra vilken information som behövs för att beskriva och bedöma området. I kvalitetsrapporten ska även nyckeltal redovisas och analyseras. För grundutbildningsprogram är det antal förstahandssökande, genomströmning (poängproduktion per termin) samt tid till examen, och för forskarutbildning är det tid till examen, som ingår. Samtliga nyckeltal redovisas och analyseras uppdelade på män och kvinnor. I arbetet med att färdigställa kvalitetsrapporten ingår även att den ansvariga för utbildningen förankrar innehållet i rapporten i lärarkollegiet, med studenter/doktorander samt med prefekt och arbetslivsrepresentanter.

Fakultetsnivå: När rapporten slutligen är färdigställd lämnas den till dekanen. Med kvalitetsrapporten som grund träffas sedan ansvariga för utbildningen, fakultetsledningen samt studentrepresentant för att gemensamt föra en dialog, där utbildningens styrkor och utmaningar diskuteras och analyseras. Med utgångspunkt i vad som framkommit i kvalitetsrapporten och vid den förda dialogen skrivs en bedömning av den granskade utbildningen. I bedömningen anges på en tregradig skala om varje enskilt bedömningsområde (a) fungerar bra, (b) delvis behöver utvecklas, alternativt (c) behöver mer omfattande översyn. Bedömning inkluderar motivering och en sammanfattande analys av utbildningen och fastställs av dekanen. Utifrån

³ [Organisation för rektors ledningsråd och övriga särskilda rådgivande funktioner för ärendebereidning, \(dnr LiU-2019-03668\).](#)

⁴ [Mall för kvalitetsrapport för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, \(dnr LiU-2019-00455\), Mall för kvalitetsrapport för utbildning på forskarnivå, \(dnr LiU-2019-00457\).](#)

dekanens bedömning tar ansvariga för utbildningen fram ett förslag till handlingsplan, vilket förankras med lärarkollegiet, studenter/doktorander och arbetslivsrepresentanter. Handlingsplanen anger vilka åtgärder som ska vidtas, vem som är ansvarig och när, inom de kommande fem åren, de ska vara genomförda. Handlingsplanen fastställs sedan av fakultetsstyrelsen, som även ansvarar för uppföljningen. Genom arbetet med de åtgärder som specificeras i handlingsplanen så leder modellen inte bara till kvalitetssäkring, utan även till kvalitetsutveckling.

Lärosätetsnivå: Dekanen skriver i slutet av varje år två sammanfattande fakultetsanalyser där samtliga utbildningar som kvalitetssäkrats under innevarande år ingår, en för grundutbildning och en för forskarutbildning. Fakultetsanalyserna diskuteras därefter i kvalitetssäkringsrådet och LiU-övergripande åtgärder för att vidareutveckla såväl gemensamt kvalitetsfrämjade arbete som kvalitetssäkringsarbete identifieras. Uppdrag till olika delar av verksamheten kan sedan formuleras i *Verksamhetsplan och budget* som Universitetsstyrelsen beslutar om (se fig. 5). Kvalitetssäkringsrådet gör även årligen en översyn av kvalitetssäkringssystemet i sig och föreslår eventuella förändringar i processen och/eller mallarna. Eventuella förändringar beslutas sedan av rektor. Ett exempel på en sådan förändring är den formaliserade bedömningen av varje utbildning som infördes 2018, efter den första pilotomgången. Dessa transparenta och tydliga processer och rutiner säkerställer en systematisk förbättringscykel på institutions-, fakultets- och lärosätetsnivå samt bidrar till att LiU:s kvalitetssäkringsmodell utvecklas. En annan åtgärd som vidtagits är att i kvalitetsrapporterna även inkludera hur ett hållbarhetsperspektiv är integrerat i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande.⁵ Detta område tillkom 2019.

Kvalitetsarbetets utveckling över tid

Vid den granskning av kvalitetsarbetet vid LiU som genomfördes 2009 erhöles ett gott omdöme av Högskoleverket (HSV): ”På universitetet finns en välutvecklad förståelse för behovet av att bygga in kvalitetskrav i verksamheten, och den löpande verksamheten vid lärosätet genomsyras därför av en kvalitetskultur”.⁶ De rekommendationer som LiU fick av HSV 2009 tog fasta på att LiU behövde ”ett något mer formaliserat kvalitetssäkringssystem med större överensstämmelse i procedurerna mellan fakulteterna”.⁷ Vidare tog HSV upp behovet att precisera måluppfyllelse i kvalitetsarbetet så att ”den i högre grad kan bedömas systematiskt utifrån årliga redovisningar”⁸ samt se över informationsinsamling såsom nyckeltal. Genom införandet av LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning har ett, för alla fakulteter, gemensamt system införts, vilket inkluderar gemensamma nyckeltal, samt årliga fakultetsanalyser som även diskuteras i kvalitetssäkringsrådet. Under perioden 2011–2014 kom LiU väl ut i många av de utbildningsutvärderingar som genomfördes av HSV/UKÄ. I nationella jämförelser hade LiU en markant lägre andel utbildningar som blev ifrågasatta och en något högre andel utbildningar som fick omdömet ”mycket hög kvalitet”.⁹ Även på senare tid har LiU kommit bra ut och fått goda omdömen vid utvärdering av bland annat de lärarutbildningar som har granskats under 2018–2020.

Den gemensamma modellen för kvalitetssäkring av utbildning vid LiU ger förutsättningar för en aktiv dialog och erfarenhetsutbyte mellan fakulteterna och detta borgar i sin tur för att gemensamma kvalitetsfrågor eller kvalitetssatsningar aktivt drivs vidare inom lärosätet på ett

⁵ [Åtgärder för tydligare integrering och uppföljning av hållbar utveckling inom Linköpings universitets utbildningsverksamhet, \(dnr LiU-2018-01558\).](#)

⁶ [Granskning av kvalitetsarbetet vid sex universitet 2009. Rapport 2009:30 R. Högskoleverket, s. 47.](#)

⁷ [Granskning av kvalitetsarbetet vid sex universitet 2009. Rapport 2009:30 R. Högskoleverket, s. 48.](#)

⁸ [Granskning av kvalitetsarbetet vid sex universitet 2009. Rapport 2009:30 R. Högskoleverket, s. 48.](#)

⁹ Kvalitetsutvärderingarna, utfall per lärosäte: <https://www.uka.se/publikationer--beslut/publikationer--beslut/statistiska-analyser/statistiska-analyser/2015-01-28-uppdaterat-diagram-kvalitetsutvarderingarna---utfall-per-larosate.html>

systematiskt och strategiskt vis (se fig. 4). Utöver införandet av den lärosätsgemensamma modellen för kvalitetssäkring av utbildning har LiU under perioden 2009–2020 genomfört en rad kvalitetsdrivande åtgärder såsom; införande av ett nytt gemensamt elektroniskt kursvärderingsverktyg,¹⁰ lärplattformen Lisam samt en omorganisation och ny instruktion för LiU:s högskolepedagogiska och didaktiska centrum Didacticum.¹¹

Genom analys av verksamhetsbehov och resultat från kvalitetssäkring av utbildning har följande gemensamma utvecklingsområden identifierats: behovet av systematiska alumniuppföljningar samt en modell för pedagogisk meritering. Dessa båda utvecklingsområden har resulterat i uppdrag i *Verksamhetsplan och budget* (bilaga 2a) som beslutas av Universitetsstyrelsen. Mer information om resultat och slutsatser som tagits till vara i den strategiska styrningen och utvecklandet av kvalitetssystemet som sådant finns under bedömningsgrund 1.5. Införande av en formaliserad bedömning, årliga fakultetsanalyser samt de fakultetsövergripande diskussionerna har således bidragit till att identifiera LiU-gemensamma utvecklingsområden. Ovanstående visar hur kvalitetssäkringsarbetet vid LiU utvecklats över tid och bidragit till att identifiera utvecklingsområden.

Genomförd kvalitetssäkring och kollegial granskning

I tabell 1 ges en överblick över antalet utvärderingsobjekt som genomgått granskning i enlighet med LiU:s modell för kvalitetssäkring under 2017–2019 samt pågående kvalitetssäkring 2020. Efter pilotutvärderingsomgången 2017 för grundutbildning och 2018 för forskarutbildning gick systemet i skarp drift 2018 respektive 2019. Program eller forskarutbildningar som utvärderats av UKÄ under denna period har fått möjlighet att använda kvalitetsrapporten utifrån UKÄ:s modell. Dessa självvärderingar har dock följts upp med dialog, bedömning och handlingsplan inom ramen för LiU:s modell. I slutet av 2020 kommer lite mer än hälften av alla utbildningar ha granskats (27/44 forskarutbildningar samt 64/120 programutbildningar).

Tabell 1. Översikt över antal forskarutbildningar, program, huvudområden och kurser som genomgått granskning.

Kvalitetssäkringsobjekt	2017	2018	2019	2020	Totalt kvalitetssäkringsgranskat
Utbildningar forskarnivå	-	11	7	9	27
Programutbildningar, grundnivå och avancerad nivå	11	19	22	12	64
Huvudområden, grundnivå och avancerad nivå	2	6	4	6	18
Övriga (högskolepedagogiska kurser, enskilda kurser mm)	-	-	-	41	41

Kvalitetssäkringsrådet kan bjuda in externa kollegiala granskare för att utveckla eller fördjupa kvalitetssäkringsarbetet. Det kan exempelvis handla om en viss aspekt i flera utbildningar eller av delar av kvalitetssäkringssystemet i sig. Bedömningsområdet hållbar utveckling har granskats av en representant från Kungliga tekniska högskolan. För att ge utlåtande om LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning har prorektor/vicerektor samt kvalitetssamordnare från Umeå och Örebro universitet deltagit som externa granskare av några kvalitetsrapporter 2018. Detta genomfördes inom ramen för ett långsiktigt avtal mellan LiU och dessa båda lärosäten om samverkan och erfarenhetsutbyte kring kvalitetssäkringsfrågor. För en specifik utbildning kan dekanen besluta om extern medverkan i granskningsprocessen. Vid utvärderingen av forskarutbildningen i medicinsk vetenskap deltog representanter från Göteborgs universitet. Då de högskolepedagogiska kurserna vid Didacticum utvärderades deltog representanter från Örebro och Umeå universitet på rektors initiativ.

¹⁰ Tidigare benämndes kursvärderingssystemet KURT, medan det nuvarande kursvärderingsverktyget benämns Evaluate.

¹¹ [Instruktion för Didacticum – LiU:s högskolepedagogiska och -didaktiska centrum, \(dnr LiU-2020-01774\)](#)

1. Bedömningsområde: Styrning och organisation

Lärosätets kvalitetssystem är uppbyggt med strukturer, rutiner och processer för att säkra hög kvalitet i utbildningarna. Kvalitetssystemet för utbildning relaterar till lärosätets övergripande mål och strategier.

Kvalitetssystemet inbegriper all utbildning på samtliga nivåer inom lärosätet och det finns en tydlig ansvarsfördelning. Regelverk, policyer och rutiner är väl dokumenterade och lättillgängliga för medarbetare, studenter, doktorander och avnämare. Kvalitetssystemet är utformat så att det främjar delaktighet, engagemang och ansvar hos såväl lärare och övrig personal som studenter och doktorander.

Kvalitetssystemet är effektivt, välfungerande och används konsekvent inom hela verksamheten. Lärosätet har en välfungerande förbättringscykel, vilket innebär att lärosätet på central nivå arbetar systematiskt med att följa upp, utvärdera och utveckla kvalitetssystemet och kvalitetsarbetet. Den information som tas fram inom kvalitetssystemet ger underlag till den strategiska styrningen av lärosätets utbildningsverksamhet. Med hjälp av kvalitetssystemet identifierar lärosätet utvecklingsbehov och utvecklar utbildningsverksamheten. Lärosätet har systematiska processer och rutiner för att säkerställa att informationen publiceras och kommuniceras till relevanta intressenter, såväl interna som externa, och att den får en god spridning inom organisationen.

Bedömningsgrunder:

1.1 Lärosätets kvalitetssystem är uppbyggt för att säkerställa kvaliteten i utbildningarna och det relaterar till övergripande mål och strategier som lärosätet fastställt för sin utbildningsverksamhet.

1.2 Lärosätets har en kvalitetssäkringspolicy, eller motsvarande, som är offentlig och en del av den strategiska styrningen.

1.3 Lärosätet har en ändamålsenlig och tydligt definierad ansvarsfördelning för kvalitetsarbetet.

1.4 Lärosätet har systematiska processer som uppmuntrar till delaktighet, engagemang och ansvar hos lärare, övrig personal samt studenter och doktorander.

1.5 Lärosätet säkerställer att de resultat och slutsatser som genereras av kvalitetssystemet systematiskt tas tillvara i den strategiska styrningen, kvalitetsarbetet och i utvecklingen av kvalitetssystemet.

1.6 Lärosätet säkerställer att den information som genereras av kvalitetssystemet publiceras och kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta intressenter och får en spridning inom organisationen.

Vägledning till lärosätet:

Visa hur kvalitetssystemet uppfyller bedömningsgrunderna för området, bland annat genom att beskriva vilka policyer, eller motsvarande, rutiner och processer som bidrar till detta. Beskrivningen ska visa hur kvalitetssystemet stöder lärosätets profil, genomförandet av lärosätets strategi och hur systemet hjälper lärosätet att uppnå målen för utbildningsverksamheten. Visa även hur lärosätets kvalitetssystem bidrar till att identifiera utvecklingsområden och vidta relevanta åtgärder.

Om lärosätet har flera olika kvalitetssäkringspolicyer, eller motsvarande, för olika delar av sin utbildningsverksamhet, ska i de fall det är relevant samtliga kvalitetssäkringspolicyer beskrivas. Det ska framgå om lärosätet har en centraliserad eller decentraliserad organisation för kvalitetsarbetet. En beskrivning av och motivering för den valda organisationen ska ges. Ge gärna exempel på en fråga som lärosätet har arbetat med och som åskådliggör hur kvalitetssystemet fungerar i sin helhet.

Lyft vid behov ytterligare aspekter som är viktiga för den systematiska utvecklingen av kvalitetssystemet vid lärosätet.

Ge belägg för att kvalitetssystemet är välfungerande, effektivt och att det utvecklas systematiskt utifrån den information som genereras inom kvalitetssystemet.

Lärosätets redogörelse:

1 Styrning och organisation

Vision och mål

LiU:s verksamhet drivs av en kontinuerlig strävan efter hög kvalitet motiverad av kunskapsutveckling och samhällets behov. Grunden för LiU:s kvalitetssäkringsarbete är det systematiska strategiarbete som inleddes 2003–2004 och som genomförs i samverkan mellan universitets-, fakultets- och institutionsledningarna samt ledningarna för bibliotek och universitetsförvaltning. Strategin kommuniceras i form av en strategikarta som beskriver universitetets vision och strategiska målsättningar. Den återfinns i inledningen till LiU:s *Verksamhetsplan och budget* (bilaga 2a). Den övergripande visionen för lärosätet är att LiU ska vara ett universitet med internationell lyskraft, där människor och idéer möts och utvecklas. Universitetet strävar efter att attrahera och examinera eftertraktade studenter och doktorer som är förberedda för framtida verksamhet i ett hållbart samhälle i en föränderlig värld. Förverkligandet av denna vision sker genom att vidareutveckla universitetets profil med program- och professionsutbildningar samt forskning och forskarutbildning som välkomnar tvärvetenskapliga perspektiv. För vart och ett av kärnverksamhetens mål har Universitetsstyrelsen fastställt måltal för verksamheten som regelbundet följs upp. De indikatorer som är relevanta för bedömningsområdena beskrivs i relation till dem.

Universitetet arbetar även med så kallade prioriterade vägval. Dessa har sin utgångspunkt i strategikartan och ska utifrån övergripande in- och omvärldsanalyser utgöra utpekade fokusområden för LiU under de närmsta åren. De vägval som LiU just nu fokuserar på är att utveckla värdegrundsarbetet, kraftsamla för att möta den digitala transformationen, utveckla arbetet med livslångt lärande samt öka nyttiggörande av universitetets kunskapsutgångar. Inför 2021¹² adderas ytterligare ett vägval som innebär att LiU ska intensifiera arbetet med hållbar utveckling. Ett grundläggande ställningstagande är att LiU:s utbildningar ska präglas av att de studerande, såväl studenter som doktorander, tar ett aktivt ansvar för utveckling av sina egna kunskaper, färdigheter och förhållningsätt. Därigenom rustas de för ett föränderligt arbetsliv och ett livslångt lärande. Möten mellan lärare och studerande, mellan de studerande samt mellan lärarna är avgörande för att skapa kreativa lärandeaktiviteter och för att stimulera, utmana och stödja de studerande i deras lärande. Att långsiktigt säkra utbildningens kvalitet, relevans och attraktivitet förutsätter successiv och målmedveten pedagogisk utveckling. En viktig utgångspunkt i LiU:s arbete för pedagogisk utveckling handlar om att ge olika former av pedagogiskt, såväl som tekniskt, stöd till lärarna samt etablerandet av innovativa och funktionella lärandemiljöer, där fysiska och virtuella, formella och informella former av lärande samspekar.

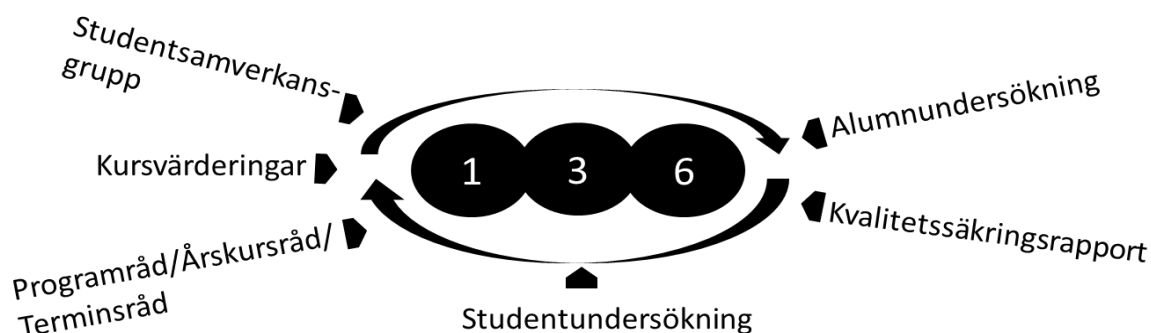
1.1 Lärosätets kvalitetssystem är uppbyggt för att säkerställa kvaliteten i utbildningarna och det relaterar till övergripande mål och strategier som lärosätet fastställt för sin utbildningsverksamhet

1.1.1 Säkerställande av kvalitet i utbildning på grund- och avancerad nivå

Fakulteterna har, som ansvariga för utbildningsutbudet och dess kvalitet, organiserat sin styrning av verksamheten på olika sätt. Den största delen av LiU:s utbildningsutbud sker i form

¹² [LiU:s Verksamhetsplan och budget för 2021 samt plan för 2022–2023, \(dnr LiU-2020-01322\).](#)

av campusförlagda programutbildningar. I dagsläget är ca 90 procent av LiU:s aktiva studenter programstudenter och utbildningsutbudet i form av program har stadigt ökat under de senaste åren. Under den senaste tioårsperioden har andelen helårsstudenter inom yrkesprogram ökat från 56 procent till 64 procent. Kvalitetssäkringsarbetet avseende all utbildning på grund- och avancerad nivå bedrivs i olika cykler, där delar av arbetet sker årligen, andra återkommande ungefär vart tredje år samt andra delar sker vart sjätte år.¹³ De aktiviteter som ingår visas i fig. 3 nedan.

Figur 3. De olika årscyklerna (1-, 3-, och 6-års cykler) i kvalitetsarbetet avseende utbildning på grund- och avancerad nivå som bidrar till kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling.

Ettårscykel: Arbete med kvalitet inom ett utbildningsprogram sker i enlighet med dess fastställda utbildningsplan och tar sin utgångspunkt i programmets kurser som utvärderas årligen i direkt anslutning till att en kurs avslutas (kursvärdering). Kvalitetsarbetet inom programmets kurser sker dels inom fakulteterna (via programledningen), dels inom institutionerna (via prefekten eller den som prefekten utser som ansvarig, t ex. studierektor, avdelningschef eller kursansvarig) samt genom de involverade lärarna som genom bland annat kursvärderingar identifierar vilka kvalitetsutvecklande åtgärder som bör vidtas. I detta arbete spelar fakulteternas utbildningsledare eller programansvariga en central roll för att tillsammans med institutionerna och studentrepresentanter kontinuerligt utveckla kursernas innehåll, pedagogiska genomförande, examination och förankring till aktuell forskning. Ledningen för respektive utbildningsprogram diskuterar varje år prioriterade åtgärder inom programmet.

De kursvärderingar som genomförs efter varje avslutad kurs ligger till grund för att årligen värdera och, vid behov, justera hur kursen ska genomföras nästa gång den ges. Det utbildningsnära kvalitetsarbetet är avgörande och de kursvärderingar som genomförs fyller således en viktig funktion för att kontinuerligt utveckla utbildningarna. Det åligger kursansvarig att vid kursstart informera om föregående års kursvärdering och redogöra för de eventuella åtgärder som vidtagits samt återkoppla detsamma till de studenter som genomförde utvärderingen.¹⁴ Fakultetskanslierna och programledningen ansvarar även för årliga analyser gällande exempelvis studieprestationer, studieuppehåll och den internationella utbytesverksamheten för att identifiera eventuella skillnader mellan studieår och tidigt kunna initiera förändringar med syfte att utveckla verksamhetens kvalitet. Sammantaget har programledningarna ett uppdrag att identifiera styrkor och svagheter samt ett ansvar att initiera relevanta förbättringsåtgärder för att kontinuerligt utveckla programmen. Inom ramen för kvalitetsarbetet ingår förutom

¹³ Det finns en ambition att genomföra student- och doktorandundersökning vart tredje år vid LiU. Senaste undersökningen gjordes 2017 varför nästa undersökning skulle göras under 2020. På grund av omsättning av nyckelpersoner samt extraordinära arbetsinsatser orsakade av Coronapandemin har student- och doktorandundersökningen skjutits fram till 2022.

¹⁴ [Riktlinjer för genomförande av kursvärderingar och hantering av fritextsvar vid Linköpings universitet, \(dnr LiU-2020-01908\)](#) samt [Riktlinjer för utbildning och examination på grundnivå och avancerad nivå vid Linköpings universitet, \(dnr LiU-2019-00920\)](#).

programutbildningarna, även andra utbildningsformer såsom exempelvis fristående kurser och högskolepedagogiska kurser. Alla fakulteter ger fristående kurser, men merparten av dem finns vid den filosofiska fakulteten. För fristående kurser ligger ansvaret för motsvarande analyser som nämnts ovan på prefekten som vanligen delegerar arbetsuppgiften till någon inom institutionen, exempelvis ämnesföreträdare eller studierektor alternativt till kursansvarig för enskilda kurser utan huvudområde.

LiU har även ett samverkansavtal med studentkårerna och i enlighet med detta ska varje institution ha en studentsamverksgrupp (SSG). SSG leds av prefekt eller den prefekten utser i sitt ställe och studentrepresentanter utses av studentkårerna.¹⁵ Vidare genomförs en gång per termin studentledningsrådet, ett utvidgat ledningsråd med representanter från alla kårerna, universitetsledning, dekaner och berörda tjänstemän (se också bedömningsgrund 5). Utöver detta sker årliga strukturerade dialoger mellan fakulteter och institutioner om behov av prioriteringar och utvecklingsarbete inklusive en genomgång av lärarkapaciteten. I dialogerna beaktas underlag från det årliga kvalitetsarbetet, men även det arbete som genomförts baserat på verksamhetsplaner och handlingsplaner, exempelvis likavillkorsplanen, handlingsplaner som tagits fram efter studentundersökningen, de långsiktiga handlingsplanerna som identifierats vid kvalitetssäkring av enskilt program, huvudområde eller enskild kurs enligt LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning.

Treårscykel: I treårscykeln ingår en studentundersökning som ger information om studie-situationen i stort (se också bedömningsgrund 5). Inför undersökningarna har kampanjer genomförts för att alla ska vara uppmärksamma på att dessa pågår. Resultaten bryts ner så att flera olika rapporter genereras (LiU som helhet, per fakultet, per campus, per utbildnings-program) och kan analyseras inom många delar av universitetet. Rapporterna presenteras i flera organ, såsom ledningsråd, fakultetsstyrelser och nämnder, råd och utskott. Handlingsplaner tas fram och följs även de upp på flera olika nivåer. Med rapporterna följer instruktioner för hur arbetet ska återrapporteras samt vad fakulteterna, universitetsledningen, universitetsbiblioteket m.fl. har ansvar för.¹⁶ Resultaten tillgängliggörs för alla genom webbpublicering. Parallellt genomförs även en medarbetarundersökning som indirekt även påverkar utbildningarna, då frågor ställs om lärarens arbetssituation, om lokalerna är utformade och har den utrustning som motsvarar de behov som finns för att kunna bedriva undervisning i olika former och om lärarna får möjlighet till den kompetensutveckling som behövs för att kunna utföra sina arbetsuppgifter.

Sexårscykel: Alla utbildningar ska, i enlighet med LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning, vart sjätte år skriva en kvalitetsrapport, bedömas och upprätta en handlingsplan (se Del 1 samt en beskrivning av hur kvalitetssystemet bidrar till kvalitetsutveckling under bedömningsområde 3–6). I kvalitetsrapporterna ska vissa nyckeltal analyseras, vilket således ger möjlighet att se trender avseende exempelvis genomströmning, studentnöjdhet och kursvärderingar över en längre tidsperiod. Alumnernas synpunkter ska också inhämtas och kommenteras i den kvalitetsrapport som skrivs.¹⁷

1.1.2 Säkerställande av kvalitet i utbildning på forskarnivå

Varje fakultetsstyrelse beslutar självständigt om inrättande av organ för beredning och rådgivning inom styrelsens ansvarsområden samt om vilka uppgifter som åligger dessa organ att arbeta med.¹⁸ Inom varje fakultet finns en forskarutbildningsnämnd, som leds av en

¹⁵ [Lokalt avtal om samverkan för utveckling, \(dnr LiU-2017-01318\).](#)

¹⁶ [Hantering av resultat av Studentundersökningen 2015 och 2017, \(dnr LiU-2017-00874\).](#)

¹⁷ [Plan för systematisk uppföljning av alumnier för utbildningar på grund-, avancerad- och forskarutbildningsnivå, \(dnr LiU-2019-01918\).](#)

¹⁸ [Instruktion för fakultetsstyrelserna vid Linköpings universitet fr.o.m. 2012, \(dnr LiU-2011-01354\).](#)

prodekan. Gemensamt för de fyra forskarutbildningsnämnderna¹⁹ är att de har ansvar för att löpande följa upp forskarutbildning inom respektive fakultet och verka för kvalitetsutveckling och vid behov initiera förslag till förändringar, vilka beslutas av fakultetsstyrelsen. Samtliga forskarutbildningsnämnder har delegation att fastställa tidpunkt för disputation samt utse ordförande, opponent och ledamöter i betygsnämnd på förslag från institutionerna. Forskarutbildningsnämnderna bereder ärenden till respektive fakultetsstyrelse, såsom förslag på nya eller reviderade allmänna studieplaner och ansvarar för genomgång av de årliga uppföljningarna av individuella studieplaner (ISP) som institutionerna sammanställer.

Det löpande kvalitetsarbetet inom de olika forskarutbildningsmiljöerna sker vid de institutioner där dessa har sin hemvist. För att hantera löpande kvalitetsfrågor finns inom varje institution minst en studierektor för forskarutbildning (FuS).²⁰ I uppdraget som FuS ingår att inför berörd fakultetsstyrelse ansvara för samordning, kvalitet och tillsyn av den forskarutbildning som bedrivs vid institutionen, med de preciseringar som följer av vad som överenskommit mellan fakultetsstyrelserna och respektive prefekt. På de flesta institutioner finns forskarutbildningsråd,²¹ som oftast består av FuS, representanter för handledarna, ämnesföreträdare samt doktorandrepresentanter och som leds av en av institutionens proprefekter med ansvar för forskarutbildningsfrågor. Där behandlas exempelvis frågor om doktorandkurser som institutionens doktorander läser (beslut om vilka som ska ges samt uppföljning av de som givits) samt gemensamma frågor kring utbildning på forskarnivå, forskareetik och forskningsetik.

Fakulteterna och institutionerna stödjer således varandra i kvalitetsarbetet. Både fakulteternas forskarutbildningsnämnder och forskarutbildningsråden på institutionerna är involverade i att ta fram handlingsplaner utifrån vad som framkommer i de regelbundna doktorandundersökningarna (se nedan) och utveckla verksamheten inom sitt ansvarsområde. Forskarutbildningsråden på institutionsnivå har ett mer verksamhetsnära fokus och diskuterar löpande kvalitetsaspekter som är aktuella för forskarutbildningar placerade vid respektive institution, medan forskarutbildningsnämnden på fakultetsnivå arbetar med frågor av mer övergripande karaktär och därmed berör hela fakultetens forskarutbildning. Även kvalitetssäkringsarbetet avseende utbildning på forskarnivå bedrivs, såsom på grund- och avancerad nivå, i olika cykler där delar av arbetet sker årligen, andra är återkommande ungefärligen var tredje år samt andra delar sker var sjätte år.

Ettårscykel: De obligatoriska ISP:arna, i enlighet med de fastställda allmänna studieplanerna, har en central betydelse för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av en forskarutbildning. ISP:n ska följas upp och revideras minst en gång per år och institutionerna lämnar årligen en sammanställning till fakulteten av vilken det framgår om antagna doktorander har en uppdaterad ISP samt eventuella avvikelser av mer betydande art för enskild doktorand i förhållande till tidigare beslutad planering. I ISP:n för varje doktorand ska planeringen för hur måluppfyllelse av alla examensmålen ska säkras för hela studietiden fram till avsedd examen tydliggöras. Både uppföljning och analys av kursvärderingar och uppdateringar av ISP sker årligen i syfte att utveckla den aktuella forskarutbildningen och forskarutbildningsmiljön. Kurser på forskarutbildningsnivå utvärderas, men något LiU-gemensamt system finns inte för detta ändamål. En vanligt förekommande rutin för uppföljningen av genomförda kursvärderingar inom forskarutbildningen är att FuS och forskarutbildningsrådet kontinuerligt följer upp

¹⁹ [Instruktion för Filosofiska fakultetens forskarutbildningsnämnd, \(dnr LiU-2018-00524\)](#), [Instruktion för forskarutbildningsnämnden \(för tekniska fakulteten\), \(dnr LiU-2018-0017\)](#), [Instruktion för Utbildningsvetenskaps Forskarutbildnings- och docentnämnd, \(dnr LiU-2018-01421\)](#), [Delegering från Fakultetsstyrelsen vid Medicinska fakulteten \(FSM\) till Forsknings- och Forskarutbildningsnämnden \(FUN\) vid Hälsouniversitetet \(HU\), \(dnr LiU-2008-04953\)](#).

²⁰ [Nya förutsättningar för uppdrag som studierektor för forskarutbildning, \(dnr LiU-2012-02183\)](#).

²¹ Olika benämningar finns inom LiU, exempelvis handledarkollegium. I denna text används forskarutbildningsnämnd för fakultetsnivån och forskarutbildningsråd för institutionsnivån.

utfallet från de kursvärderingar som genomförs och utifrån utfallet vidtar lämpliga utvecklingsåtgärder.

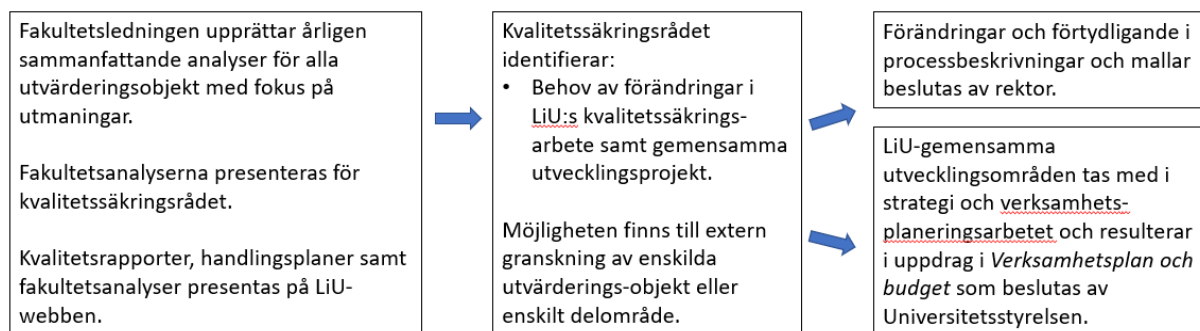
Treårscykel: Ett annat viktigt kvalitetsinstrument inom forskarutbildningen är den doktorandundersökning som genomförs med regelbundenhet. Rapporter från doktorandundersökningen genereras i regel per institution snarare än per forskarutbildning då institutionen motsvarar den samlade miljön för doktoranderna. En enskild forskarutbildningsmiljö är ibland en för liten enhet för att rapporter ska genereras. Doktorandundersökningen ingår därmed inte i sin helhet som underlag till kvalitetsrapporterna som skrivs vart sjätte år utan tillämpliga delar återspeglas i kvalitetsrapporterna. Mer information om doktorandundersökningen finns under bedömningsområde 5.

Sexårscykel: Alla forskarutbildningar ska, i enlighet med LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning, vart sjätte år skriva en kvalitetsrapport, bedömas och upprätta en handlingsplan (se Del 1 samt en beskrivning av hur kvalitetssystemet bidrar till kvalitetsutveckling under bedömningsområde 3–6). Genom kvalitetsrapporterna ges möjlighet att exempelvis se trender avseende tid till examen eller handledarkapacitet över en längre tidsperiod och i förekommande fall vidta lämpliga åtgärder. Alumnernas synpunkter ska också inhämtas och kommenteras i den kvalitetsrapport som skrivs.²²

1.1.3 Relation till övergripande mål och strategier

Utbildningsverksamhetens relation till övergripande mål och strategier utvecklas genom exempelvis rektors strategidialoger, institutionsdialoger och årliga fakultetsanalyser av kvalitetssäkring av utbildning (se fig. 5). Vidare sker årligen uppföljning av exempelvis Didacticums, bibliotekets, lokalförslingsenhetens och studenthälsans verksamhetsberättelser i syfte att utveckla alla delar av LiU:s verksamhet (se bedömningsområde 2). Som stöd i detta arbete används både de egna måltal som Universitetsstyrelsen identifierat som viktiga indikatorer, nyckeltal som tas fram nationellt (tex via UKÄ och SCB) samt de LiU-gemensamma nyckeltal som redovisas i kvalitetsrapporterna inom ramen för LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning.

De två sammanfattande fakultetsanalyserna som respektive dekan skriver över samtliga kvalitetssäkringsobjekt som granskats under året (en för grundutbildning och en för forskarutbildning), i enlighet med LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning, presenteras i kvalitetssäkringsrådet. Kvalitetssäkringsrådet identifierar sedan LiU-gemensamma utvecklingsområden som kan resultera i uppdrag i *Verksamhetsplan och budget*, som beslutas av Universitetsstyrelsen (se fig. 4, Del 1 samt nästkommande avsnitt 1.2).

Figur 4. Årlig strategi- och verksamhetsplanering enligt LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning.

²² [Plan för systematisk uppföljning av alumnier för utbildningar på grund-, avancerad- och forskarutbildningsnivå, \(dnr LiU-2019-01918\).](#)

1.2 Lärosätet har en beslutad kvalitetssäkringspolicy, eller motsvarande, som är offentlig och en del av den strategiska styrningen

LiU har tagit fasta på de rekommendationer som HSV gav 2009 som innebar att LiU var i behov av "ett något mer formaliserat kvalitetssäkringssystem med större överensstämmelse i procedurerna mellan fakulteterna",²³ men som också kan hantera LiU:s höga andel av studerande som läser utbildningar som leder till yrkesexamen med specifika och särskilda krav. Vid LiU finns sedan 2017 beslut om en gemensam modell för kvalitetssäkring av utbildning där det fastslås hur kvalitetssäkring av utbildning organiseras och struktureras (se bilaga 1a). I kvalitetssäkringsmodellen beskrivs arbetsprocessen på institutionsnivå, fakultetsnivå och på lärosätetsnivå (se Del 1). En tydlig transparent arbetsprocess är viktig för att uppnå förtroende och tillit, men också för kontroll och uppföljning. Varje år genomför rektor och universitetsledningen tillsammans med dekaner verksamhetsdialoger med alla institutioner, då ekonomi, utbildning, forskning, samverkan och personalförsörjning följs upp. I dessa dialoger belyses även kvalitetsarbetet vid institutionerna, aktuella handlingsplaner samt arbetet med LiU:s prioriterade vägval.

Även fakultetsledningarna genomför dialoger med berörda institutionsledningar för att kartlägga, planera och dokumentera behoven av verksamhetsutveckling, samordning av kurser och uppföljning av kvalitetsarbetet samt diskutera budgetförutsättningar (se bilagor 2c, 2d, 2e och 2f). Utöver dessa dialoger och samarbeten bidrar det sammanhållna och LiU-gemensamma kvalitetssäkringsarbetet till att aktivt driva gemensamma kvalitetsfrågor eller kvalitetssatsningar vidare inom lärosätet på ett systematiskt och strategiskt vis. De årliga fakultetsanalyserna som fastställs av fakultetsstyrelsen och analyseras i kvalitetssäkringsrådet är ett viktigt verktyg för att identifiera LiU-gemensamma behov av utveckling som sedan kan tas vidare och hanteras som uppdrag i *Verksamhetsplan och budget* (se fig. 4 samt bilaga 2a). Den LiU-gemensamma sexårscykeln inom kvalitetssäkring av utbildning har därmed dubbla syften;

- sätta fokus på enskilda objekt, som ett utbildningsprogram, ett huvudområde eller ett forskarutbildningsämne, genom att upprätta en kvalitetsrapport som beskriver olika aspekter av kvalitet för detta och därmed stödja fakulteternas kvalitetssäkringsarbete och
- systematiskt lyfta de långsiktiga, gemensamma utvecklingsfrågorna som lärosätet som helhet med fördel kan arbeta med på ett strategiskt och effektivt sätt.

På LiU:s hemsida finns LiU:s kvalitetssäkringsarbete, såväl information om ingående komponenter som om processen för kvalitetsutvärderingen och resultatet i form av kvalitetsrapporter, handlingsplaner och fakultetsanalyser.²⁴

1.3 Lärosätet har en ändamålsenlig och tydligt definierad ansvarsfördelning för kvalitetsarbetet

I den inledande beskrivningen av LiU:s kvalitetssystem och LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning (se Del 1 samt bedömningsområde 1.1), beskrivs kvalitetsarbetet vid LiU såsom det bedrivs på institutionsnivå, fakultetsnivå och på lärosätetsövergripande nivå. LiU har ett fungerande gemensamt arbete med kvalitetssäkring för utbildning på alla nivåer som bygger på att fakulteterna har ett "grundläggande ansvar för säkerställande av hög kvalitet och rättssäkerhet i utbildningen och forskningen, oavsett vem som är beställare eller finansär av verksamheten" (se bilaga 5a). Vem som tar beslut i enskilda frågor framgår av

²³ *Granskning av kvalitetsarbetet vid sex universitet 2009. Rapport 2009:30 R. Höskoleverket, s. 48.*

²⁴ Portalsida kvalitetssäkringsarbete: <https://liu.se/vision-mal-kvalitet/kvalitet>

delegationsordningen (se bilaga 5b). En stor del av kvalitetsarbetet sker på institutionerna i en årlig cykel, vilket skapar förutsättningar för ett mer långsiktigt arbete av fakulteterna. På institutionsnivå har kursansvarig lärare, ämnesföreträdare, studierektor, FuS och prefekten ansvar för planering, genomförande och uppföljning av utbildning (med hjälp av de verktyg som beskrivits under bedömningsområde 1.1). På fakultetsnivå följs kvalitetsarbetet upp såväl kontinuerligt i programråd och forskarutbildningsnämnd, som i årliga dialoger med institutionerna. Uppföljning av kursvärderingar och student- och doktorand sker på flera nivåer inom lärosätet. Vidare utgör de verksamhets- och kompetensanalyser (VoK:ar, se även bedömningsområde 2.1) som prefekten tar fram ytterligare ett exempel på ett systematiskt kvalitetsarbete som möjliggör en samsyn mellan fakultets- och institutionsledning för det långsiktiga planeringsarbetet för personal och andra resurser (se bedömningsområde 2.2). Informationen ligger sedan till grund för strategiska kompetensförsörjningsplaner. I beslutet om processbeskrivningen för genomförande av arbetet med kvalitetssäkring anges vem som är ansvarig för att upprätta kvalitetsrapport, bedömning och handlingsplan (se bilaga 1b och 1c). Kvalitetsrapporterna utgör i sin tur ett underlag för dialog med studenter, doktorander, lärare, handledare samt arbetslivsföreträdare och hanteras vidare i enlighet med beskrivningen i Del 1 och bedömningsområde 1.1. Enligt beslutet ska det även tydligt anges i handlingsplanerna vem som ansvarar för åtgärdernas genomförande och fakulteterna åläggs ansvaret att följa upp handlingsplanerna.

1.4 Lärosätet har systematiska processer som uppmuntrar till delaktighet, engagemang och ansvar hos lärare, övrig personal samt studenter och doktorander

Ett framgångsrikt kvalitetsarbete måste i grunden bygga på medarbetarnas, studenternas och doktorandernas engagemang, kreativitet och drivkraft för att utveckla såväl verksamheten som en god kvalitetskultur både på kort och på lång sikt. I den utvärdering av kvalitetsarbetet som genomfördes av HSV 2009 definierar LiU kvalitet som: ”Ur universitetets perspektiv är kvalitet förmågan att uppnå de – ibland motstridiga – krav, mål, eller förväntningar som ställs på universitetet från medarbetare, studenter, avnämare, allmänhet samt riksdag och regering”.²⁵ Vidare anges att kvalitetsarbetet behöver vara förankrat i verksamheten och att det behöver finnas en samsyn kring strategiska målsättningar, vilket fortfarande gäller. En viktig faktor för att nå samsyn och förankra arbetet är att skapa mötesarenor och dialogmöjligheter kring kvalitet på olika nivåer och i olika sammanhang (se bedömningsområde 1.1 samt beskrivningar nedan). En annan viktig faktor är informationsspridning. För att öka kännedomen om arbetet med kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling och synliggöra effekter av detsamma, såväl internt som externt, har LiU tagit fram en kommunikationsplan.²⁶ Huvudfokus i den interna kommunikationsplanen är att kontinuerligt lyfta fram kvalitetsfrågorna för att bidra till att bibehålla och vidareutveckla kvalitetskulturen (se även bedömningsområde 1.6). Nedan följer beskrivningar av några processer som bidrar till att skapa förutsättningar för att stödja och uppmuntra till delaktighet, engagemang och ansvar hos lärare, övrig personal samt studenter och doktorander.

Sedan 2018 bjuder rektor in alla medarbetare till årliga så kallade strategialoger, vilka genomförs på samtliga campus. Syftet med dialogerna är att diskutera aktuella frågor i vår omvärld samt LiU:s behov av utveckling i nutid och framtid. Dessa dialoger är viktiga för att skapa delaktighet ur ett inifrånperspektiv. Strategialogerna samt Universitetsstyrelsens omvärldsanalys är fundamentala i den strukturerade strategi- och planeringsprocessen (se fig. 4). Vid den senaste strategialogen lyfte medarbetare vid LiU behov av att intensifiera arbetet med hållbar utveckling. Detta är nu framskrivet som ett prioriterat vägval i verksamhetsplan

²⁵ [Granskning av kvalitetsarbetet vid sex universitet 2009. Rapport 2009:30 R. Högskoleverket, s. 16.](#)

²⁶ [Rutiner avseende en kommunikationsplan för LiU:s kvalitetssäkringsarbete. \(dnr LiU-2020-03354\).](#)

och budget inför 2021. Ett annat av de fem nuvarande prioriterade vägvalen som är av betydelse för att bygga goda förutsättningar för delaktighet, engagemang och ansvarstagande är vägvalet som handlar om att utveckla värdegrundsarbetet. LiU befinner sig i en förtroendebransch och är beroende av en verksamhet med hög extern trovärdighet samt intern trygghet och tillit. Utbildning och forskning behöver å ena sidan präglas av kvalitetskontroll, hög måluppfyllelse och effektivitet, men å andra sidan även av visat förtroende och omsorg för att nå hög kvalitet och omfattande delaktighet och ansvarstagande hos lärare, studerande och övrig personal. Målsättningen är en utvecklad kvalitetskultur, där alla medarbetare är medvetna om, och uppskattade för, sin arbetsinsats kring såväl kvalitetssäkring som kvalitetsutveckling vid LiU. I LiU:s strategikarta uttrycks att LiU har, och ska ha, ”En god arbetsplats med ett engagerande och ansvarstagande ledar- och medarbetarskap” samt ett ”professionellt och ändamålsenligt verksamhetsstöd” (se bilaga 2b). För att få en uppfattning om medarbetarnas arbetssituation och åsikt om LiU genomförs med jämna mellanrum medarbetarundersökningar.²⁷ Dessa syftar till att ge ett underlag för att långsiktigt utveckla LiU som arbetsplats och kunna erbjuda medarbetarna goda förutsättningar för sitt uppdrag.

För att studenter och doktorander ska ges goda förutsättningar att engagera sig och ta ansvar arvoderas studenter i varje kår och de ansvarsområden som vilar på studentkårerna tydliggörs genom en uppdragsbeskrivning.²⁸ Studenter och doktorander finns representerade i såväl beredande som beslutande organ på institutions-, fakultets- och universitetsnivån. En viktig arena för att skapa delaktighet, engagemang och ansvar hos studenter och doktorander är studentledningsrådet. Vid dessa möten sätter studentkårerna dagordningen och lyfter frågor som de vill driva inom lärosätet. Även studentrepresentanter är involverade i arbetet med utformning och genomförande av kursvärderingar. Den s.k. Evaluategruppen är mycket aktiv och en stor del av arbetet genomförs och prioriteras med utgångspunkt i studentrepresentanternas kunskaper, erfarenheter och önskemål. När studenterna ser resultat av sin medverkan bör det främja framtida engagemang, delaktighet och ansvar för kvalitet (se även bedömningsområde 5).

Grundläggande är att företrädare för verksamheterna återfinns i de formella beslutsstrukturerna på alla nivåer. Möten och samtal mellan lärare, handledare, studenter och doktorander utgör också en betydelsefull faktor, för att lärarna och handledarna inom forskarutbildning ska känna delaktighet, engagemang och ansvar och därmed bidra till kvaliteten i utbildning på alla nivåer. Institutionernas arbete utgör således en mycket viktig och betydelsefull del i det kvalitetsarbete som bedrivs vid LiU. Exempel på detta är de s.k. forskarutbildningsråd²⁹ som finns mellan handledare inom forskarutbildning, där erfarenheter från externa uppdrag som opponent och betygsnämnsledamot på andra lärosäten tas med hem och där utgör relevanta erfarenheter i det egna kvalitetsarbetet. Även kollegiala erfarenhetsutbyten som sker mellan lärare vad gäller undervisning på alla nivåer i frågor om hur kursmoment kan designas, examinationer utvecklas såväl till form som innehåll samt hur aktuell forskning ytterligare kan integreras i undervisningen ger incitament för kvalitetsutveckling baserat på delaktighet, engagemang och ansvarstagande. I detta sammanhang spelar även Didacticum en viktig roll för utbyte mellan institutioner och mellan fakulteter. För övrig personal inom universitetet finns olika nätverk där medarbetare med liknande funktioner träffas regelbundet för att diskutera verksamhetsfrågor såväl som kvalitetsfrågor. Exempel på sådana nätverk är prefektmöten, möten för

²⁷ Portalsida Medarbetarundersökningen <https://insidan.liu.se/arbetsmiljo/medarbetar-och-doktorandundersokningen?l=sv>

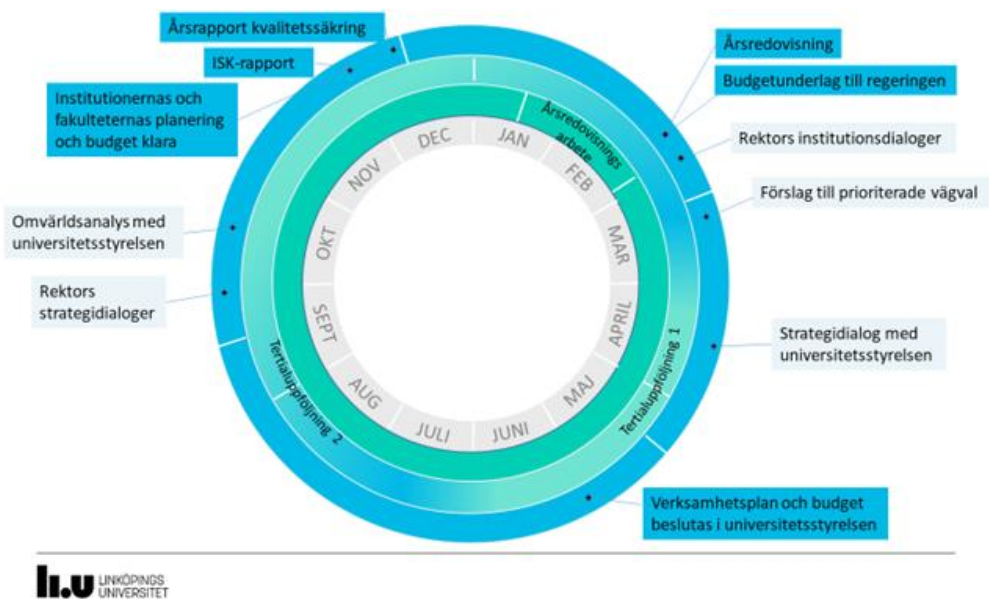
²⁸ [Uppdrag till de studentkårer som skall företräda studenter och doktorander vid Linköpings universitet från den 1 juli 2019 till och med den 30 juni 2022. \(dnr LiU-2018-03878\).](#)

²⁹ Olika benämningar finns inom LiU, exempelvis handledarkollegium. I denna text används forskarutbildningsnämnd för fakultetsnivån och forskarutbildningsråd för institutionsnivån.

administrativa chefer, möten för kanslicheferna, möten för de som arbetar med internationaliseringsfrågor och möten för ekonomiansvariga.

1.5 Lärosätet säkerställer att de resultat och slutsatser som genereras av kvalitetssystemet systematiskt tas tillvara i den strategiska styrningen, kvalitetsarbetet och i utvecklingen av kvalitetssystemet

Som nämnts tidigare genomför rektor och fakultetsledning verksamhetsdialoger med alla institutionsledningar varje år. Utöver dessa dialoger och samarbeten bidrar det lärosätesövergripande arbetet med kvalitetssäkring, inklusive de årliga fakultetsanalyserna (“Årsrapport kvalitetssäkring” i fig. 5), till att aktivt driva gemensamma kvalitetsfrågor eller kvalitetsåtgärder vidare inom lärosätet på ett systematiskt och strategiskt sätt. Detta arbete är mycket viktigt för framtagandet av *Verksamhetsplan och budget* samt prioriterade vägval. Hur de olika komponenterna kommer in i strategi- och planeringsprocessen framgår av årshjulet, som återfinns i fig. 5.

Figur 5. LiU:s årshjul, som visar tre pågående processer varje enskilt år, planering, genomförande och uppföljning. Två grundläggande typer av aktiviteter särskiljs i årshjulet, dialoger med ljusblå textrutor och produkter/styrdokument med klarblå textrutor. Momenten är markerade i årshjulet utifrån när på året de infaller, men de kan avse olika planeringsperioder.

Rektors strategidialoger och omvärldsanalys med Universitetsstyrelsen genomförs på hösten inför kommande planeringsperiod. Innan årsskiftet presenteras analysen av årets kvalitetssäkringsarbete samt en riskanalys (“ISK-rapport” i fig. 5) för LiU:s verksamhet. Rektor genomför i början av året dialoger med institutionerna innan ett förslag till prioriterade vägval presenteras i början av mars. De prioriterade vägvalen prövas och prioriteras årligen utifrån andra eventuella behov av fokusområden. Uppdrag utformas utifrån de behov som har framkommit i analysarbetet med syfte att nå de målbilder som kopplats till de prioriterade vägvalen. I april förs sedan en strategidialog med Universitetsstyrelsen som en förberedelse inför beslut om *Verksamhetsplan och budget* i juni. Utifrån detta beslut vidtar under hösten planering och budgetering i verksamhetsplaner vid institutioner och fakulteter med syfte att beskriva verksamheternas aktiviteter för att nå målbilderna. En uppföljning av verksamhetsplanens uppdrag görs efter varje verksamhetsår.

1.5.1 Resultat och slutsatser som tagits tillvara i den strategiska styrningen och kvalitetsarbetet
Nedan ges exempel på LiU-övergripande åtgärder som den LiU-gemensamma modellen för kvalitetssäkring hittills genererat.

- Ett viktigt område som framkom i kvalitetsrapporter och fakultetsanalyser under 2018 är behovet av en LiU-gemensam process för alumniuppföljningar. För flera utbildningar fungerade det på ett tillfredsställande sätt, men inte för alla. Beslut har därför fattats av rektor för att på ett systematiskt vis följa upp alumner inom samtliga utbildningar.³⁰ Uppföljning av alumner ska ske regelbundet och kommenteras i kvalitetsrapporten, då det ses som ett viktigt underlag (se även bedömningsområde 6).
- Behov av att utveckla en LiU-gemensam modell för pedagogisk meritering lyfts som en viktig aspekt vid beskrivning av lärarkompetens inom ramen för kvalitetsrapporterna, men även vid rektors och fakulteternas verksamhetsdialoger med institutionerna. Detta har resulterat i ett uppdrag i verksamhetsplan och budget för 2020, där det anges att:

LiU behöver utveckla rutiner och kriterier för att kunna bedöma pedagogisk kompetens och skicklighet på ett strukturerat sätt. I LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning ska såväl lärarresurser som relevant lärarkompetens framgå och under föregående års arbete [här avses 2019] med kvalitetssäkring av utbildningar vid LiU har behov av att kunna uppmärksamma lärares pedagogiska kompetens och skicklighet aktualiserats.³¹

- Under 2018 genomfördes den så kallade humaniorautredningen som hade till uppdrag att bland annat presentera förslag till strategisk profilering av humaniora inom LiU.³² Parallellt med detta genomfördes kvalitetssäkringsarbete inom vissa humanistiska ämnen. En konsekvens av båda arbetena var att under 2018 beslutade LiU att utveckla kurserna som gavs inom huvudområdena franska, spanska och tyska.³³ De indikatorer som föranledde utveckling var litet studentunderlag, vilket påverkade de ekonomiska förutsättningar, men även att genomströmning var låg, vilket lyfts under arbetet med kvalitetssäkring. I humaniorautredningen framkom förslag på att LiU borde överväga om moderna språk skulle finnas kvar vid LiU eller ej. Vid kvalitetssäkring av ett av de aktuella huvudområdena framgick att detta ämne behövde en mer omfattande översyn utifrån flera bedömningsområden (måluppfyllelse, forskningsanknytning, lärarkompetens). Underlag för beslut om utveckling var således ett resultat från LiU:s interna kvalitetssäkringsarbete, men också från den humaniorautredning som genomfördes under 2018.

1.5.2 Resultat och slutsatser som tagits tillvara i utvecklingen av LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning

Sedan 2017 då LiU genomförde de första kvalitetsgranskningarna enligt beslutet om en LiU-gemensam modell för kvalitetssäkring av utbildning har processen utvecklats. Sammanfattningsvis har detta resulterat i följande:

- Kvalitetssäkringsprocessen inom LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning har utvecklats genom att dekan fått ett tydligare uppdrag att, baserat på kvalitetsrapporter och vad som framkommit vid dialogen, göra en samlad bedömning av respektive utbildningarnas kvalitet. Denna bedömning ligger sedan till grund för den

³⁰ [Plan för systematisk uppföljning av alumner för utbildningar på grund-, avancerad- och forskarutbildningsnivå, \(dnr LiU-2019-01918\).](#)

³¹ [Uppdrag i verksamhetsplan och budget för 2020 samt plan för 2021–2023, \(dnr LiU-2019-04395\).](#)

³² [Redovisning av uppdrag om utvecklad verksamhet inom humaniora, ändrad institutionsstruktur och stabila ekonomiska förutsättningar, \(dnr LiU-2018-00864\). Utredare: Jörgen Tholin och Johan Wänström.](#)

³³ [Utveckling av fristående kurser i franska, spanska samt tyska, \(dnr LiU-2018-03742\).](#)

handlingsplan som upprättas. Detta infördes efter diskussion i kvalitetssäkringsrådet baserat på erfarenheter från de ansvariga för att skriva kvalitetsrapporten, då behov framkommit av tydligare prioriteringar av utvecklingsinsatser.

- För att på ett tydligare sätt beskriva och analysera resultaten av årets utvärderingsobjekt och för att kunna dra slutsatser på LiU-övergripande nivå, uppdrogs till fakultetsstyrelsen att årligen fastställa en fakultetsanalys för grundutbildning och en för forskarutbildning.
- Genom dialog mellan de olika organisatoriska nivåerna vid LiU har utformningen av mallarna och processbeskrivningarna för kvalitetsrapporterna modifierats och utvecklats. Exempelvis har hållbar utveckling tillkommit som en bedömningsgrund i LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning. Innan detta infördes gjordes en pilot 2018 där programmet för biomedicinska analytiker prövade att skriva fram detta område i sin kvalitetsrapport (se också avsnitt 1.5.3). Vidare har det i mallen också tydliggjorts att under rubriken lärarkompetens ska även VFU-handledarnas möjlighet att få information och handledarutbildning beskrivas (för de utbildningar där detta är relevant).

1.5.3 Kvalitetsarbete och kvalitetssäkringssystem utvecklas även utifrån andra uppföljningar

Efter UKÄ:s tematiska utvärdering av hållbar utveckling 2017 fattades ett särskilt beslut om vilka åtgärder som ska vidtas för att tydligare integrera hållbar utveckling inom LiU:s utbildningsverksamhet.³⁴ De studerande ska efter avslutad utbildning vid LiU ha kunskap om och förståelse för hur de inom sina framtida yrkesliv kan arbeta för en hållbar utveckling. Inom tekniska fakulteten är hållbarhetsdimensionen integrerad i kursstrukturerna sedan lång tid tillbaka, då aspekten är uttryckt i examensmålen för ingenjörsexamina. Detsamma gäller för lärarutbildningarna. För att bidra till bättre förutsättningar att nå målet även för utbildningar där hållbar utveckling inte finns explicit uttryckt i examensmålen ger Didacticum kurser för lärare som syftar till att stärka deras kompetens om hållbar utveckling och från och med hösten 2020 erbjuds alla studerande en fakultetsövergripande kurs om hållbar utveckling. Vidare inleddes arbetet med Agenda 2030 under 2019, då samverkansheten fick i uppdrag att utveckla ett förslag till ramverk för hur till exempel forsknings- och samverkansprojekt kan illustreras och beskrivas utifrån de så kallade hållbarhetsmålen. Genom att koppla utbildning till samma ramverk som forskning och samverkan kan ramverket bli ett viktigt verktyg i LiU:s arbete med kvalitetssäkring för att beskriva och kommunicera hur LiU:s utbildning relaterar till hållbarhetsmålen, är forskningsanknuten och samverkanssäkrad. Fortsatt arbete inom området krävs och inför kommande år kommer hållbar utveckling utgöra ett av LiU:s prioriterade vägval. För att kunna följa upp hur hållbar utveckling integreras i utbildningarna på alla nivåer, har en bedömningsgrund under rubriken *hållbarhetsperspektiv* inkluderats i kvalitetsrapporterna.

Dessa exempel, inklusive resultatet av UKÄ:s tematiska utvärdering, visar att det arbete med kvalitetssäkring som genomförs vid LiU är en del av den strategiska styrningen och ledningen vid lärosätet. Identifierade utvecklingsområden för LiU:s utbildningsverksamhet leder till aktiva åtgärder som kommer utbildningar samt de studerande till del.

1.6 Lärosätet säkerställer att den information som genereras av kvalitetssystemet publiceras och kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta intressenter och får en spridning inom organisationen

Sedan 1999 har de viktigaste regelskapande, strategiska och organisatoriska besluten samlats i universitetets regelsamling, vilken publicerats på LiU:s webbplats så att anställda, studerande och andra som på olika sätt är anknutna till universitetet kan ta del av dem. I beslutet

³⁴ [Åtgärder för tydligare integrering och uppföljning av hållbar utveckling inom Linköpings universitets utbildningsverksamhet. \(dnr LiU-2018-01558\).](#)

*Organisation för styrdokument, inklusive regelsamling*³⁵ framgår vilka dokument som omfattas samt att det för ändamålet ska finnas en webbsida med rubriken ”Linköpings universitets styrdokument”, som i sin tur består av två delar; ”Linköpings universitets regelsamling” samt ”Vägledningar och handböcker”. Även ansvarsfördelningen för tillgängliggörandet och informationsinnehållet regleras i beslutet.

I enlighet med ovan redogörs i processbeskrivningarna för kvalitetssäkring av utbildning vid LiU för hur resultat som genereras i modellen för kvalitetssäkring av utbildning ska rapporteras och publiceras (se bilaga 1b och 1c). I processbeskrivningarna framgår att kvalitetsrapporter, dekanens bedömning, fastställda handlingsplaner samt fakultetsanalyserna som upprättats under året ska diarieföras och tillgängliggöras på LiU:s webbsida. LiU har en publik webbsida som samlar information om vision, mål och kvalitet.³⁶ Under rubriken ”Kvalitetssäkring vid LiU” återfinns en beskrivning av systemet, processen för genomförandet, styrdokumenterna inklusive mallar samt all information som genererats. Under beredningsprocessen av kvalitetsrapporter och inför fastställande av handlingsplaner i fakultetsstyrelsen sker många möten i vilka många medarbetare, studenter och doktorander samt arbetslivsrepresentanter är involverade. En stor del av informationen sprids därmed i dialogform, men eftersom beslut tas på flera nivåer, av olika organ, sprids informationen även via mötesprotokoll. Pågående arbete med kvalitetssäkring är även en ständigt återkommande punkt på exempelvis fakultetsstyrelsernas möten, möten med FuS, programansvariga samt studierektorer och därmed hålls diskussionen och informationen om kvalitetsfrågor ständigt levande vid LiU. Ledningen för respektive utbildning har här en särskilt viktig roll i att kommunicera, med berörda institutioner och lärare, vilka kvalitetsutvecklande åtgärder som löpande behöver fokuseras på. Informationen aggregeras från specifik utbildning till fakultetsområde genom fakultetsanalyserna, vilka diskuteras i kvalitetssäkringsrådet, där LiU-övergripande utvecklingsområden identifieras. Universitetsledningen tar således årligen del av vad som framkommit och informationen utgör en viktig del i strategi- och planeringsprocessen (se fig. 5). Även verksamhetsdialogerna som nämnts tidigare bidrar väsentligt till spridningen av vad som framkommit vid arbete med kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling inom organisationen.

En särskild kommunikationsplan har tagits fram för att lyfta fram kvalitetsarbetet vid LiU.³⁷ De målgrupper som identifierats är studenter, doktorander, lärare, övrig personal men också andra relevanta externa aktörer såsom presumtiva studenter, avnämare, andra lärosäten eller myndigheter såsom UKÄ. I kommunikationsplanen klargörs att syftet med den interna kommunikationen är att öka kännedomen om arbetet med kvalitetssäkring hos alla medarbetare och studerande genom att lyfta fram kvalitetsfrågor och initiera diskussioner i flera sammanhang. Den externa kommunikationen har som syfte att beskriva hur arbetet med kvalitetssäkring genomförs samt visa på att genomförda granskningar leder till förändringar som förbättrar kvaliteten på LiU:s utbildningar. För att följa upp om målen uppnåtts ska aktuella webbsidors besöksstatistik tas fram och en riktad enkätundersökning till medarbetare, studenter och doktorander för att undersöka hur väl känt kvalitetsarbetet är ska genomföras.³⁸

1.7 Styrkor och utvecklingsområden

Styrkor: En styrka vid LiU är att arbetet med kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling pågått och utvecklats under en längre tid, vilket HSV noterade vid utvärderingen av kvalitetsarbetet

³⁵ [Organisation för styrdokument, inklusive regelsamling, \(dnr LiU-2019-01476\).](#)

³⁶ Portalsida Strategi- och planeringsprocess: <https://liu.se/vision-mal-kvalitet/strategi-och-planeringsprocess> samt kvalitetsssäkringsarbete: <https://liu.se/vision-mal-kvalitet/kvalitet>

³⁷ [Rutiner avseende en kommunikationsplan för LiU:s kvalitetssäkringsarbete, \(dnr LiU-2020-03354\).](#)

³⁸ [Rutiner avseende en kommunikationsplan för LiU:s kvalitetssäkringsarbete, \(dnr LiU-2020-03354\).](#)

2009. Många kvalitetsfrämjande verktyg fanns på plats redan då, men dessa har nu integrerats i en gemensam kvalitetssäkringsmodell och kompletterats med nyckeltal, i enlighet med HSV:s rekommendationer och utvecklingen av sektorn i stort. Lärdomen är att nyckeltal kan ge indikationer, men innan åtgärder initieras krävs kompletterande underlag för att formulera tillräckligt skarpa handlingsplaner. LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning har redan genererat positiva resultat (se exempelvis avsnitt 1.5.2 och 1.5.3), både på LiU-övergripande nivå och på utbildningsnivå, och modellen i sig har utvecklats i några steg. LiU arbetar med ständiga förbättringar och kvalitetsarbetet är tydligt kopplat till strategiarbetet. De årliga fakultetsanalyserna blir underlag i strategiarbetet, då nya prioriterade vägval och uppdrag tas fram. LiU har en tydlig ansvarsfördelning för kvalitetsarbetet, där fakulteterna styr *vad* som ska utföras, medan institutionerna har ansvaret för *hur* det utförs och uppföljningsansvaret vilar primärt på fakulteterna. Arbetssättet ger förutsättningar för delaktighet, engagemang och ansvarstagande hos såväl de studerande som medarbetarna. Information om kvalitetssäkringsarbetet och dess resultat publiceras på webben och kommuniceras på flera sätt inom organisationen.

Utvecklingsområde: Trots att LiU 2020 genomför kvalitetssäkringsprocessen för fjärde året, inräknat en pilotomgång, finns det inom delar av organisationen medarbetare som inte i tillräcklig omfattning har kunskap om kvalitetssäkringsarbetet likväl som hur ansvarsfördelningen inom det samlade kvalitetsarbetet är fördelat. De enskilda verktygen är välkända, men kunskap om helheten och relationen till strategiarbetet kan ibland vara bristfällig. Det är för att adressera dessa kunskapsluckor som en kommunikationsplan³⁹ har tagits fram med syfte att bidra till att bibehålla och vidareutveckla kvalitetskulturen. Detta utvecklas mer under bedömningsområde 3.6. Vidare finns planer, vilka för närvarande diskuteras i kvalitets-säkringsrådet, på att fakultetsanalyserna framöver ska utökas så att även de åtgärder som är genomförda i relation till tidigare års framtagna handlingsplaner synliggörs. Detta syftar till att tydliggöra att LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning leder till aktiva åtgärder som förhoppningsvis bidrar till medarbetares, studenters och doktoranders delaktighet och engagemang i kvalitetsutveckling av utbildning.

³⁹ [Rutiner avseende en kommunikationsplan för LiU:s kvalitetssäkringsarbete. \(dnr LiU-2020-03354\).](#)

2. Bedömningsområde: Förutsättningar

Lärosätet säkerställer genom sitt kvalitetsarbete att det finns förutsättningar för utbildningarnas genomförande och studenters och doktoranders lärande. Lärosätet följer upp, vidtar åtgärder och utvecklar systematiskt förutsättningarna.

Lärosätet säkerställer att det finns goda möjligheter för undervisande personal att vidareutvecklas såväl pedagogiskt som vetenskapligt/konstnärligt inom sitt ämnesområde. Vidare säkerställer lärosätet att den undervisande personalen har såväl vetenskaplig/konstnärlig som pedagogisk och professionsinriktad kompetens som motsvarar utbildningens behov. Med hjälp av information som tas fram inom kvalitetssystemet identifierar lärosätet behov av rekrytering och kompetensutveckling hos personalen. Lärosätet vidtar också åtgärder för att utveckla personalens kompetens.

Lärosätet säkerställer en ändamålsenlig miljö innefattande infrastruktur (till exempel undervisningslokaler, informationstekniska resurser, utrustning och lokaler för laborationer och verkstäder), studentstöd (till exempel studenthälsa och studie- och karriärvägledning) och läranderesurser (till exempel språkverkstad, och handledarresurser i verksamhetsförlagd utbildning). Med hjälp av information som tas fram inom kvalitetssystemet identifierar lärosätet utvecklingsbehov för att stöda studenter och doktorander i att uppnå förväntade studieresultat.

Lärosätet samlar systematiskt in information om studenters och doktoranders studiesituation, och använder informationen för att kontinuerligt utveckla miljön. Genom rutiner och processer säkerställer lärosätet att studenter och doktorander ges goda förutsättningar att genomföra sin utbildning inom planerad studietid.

Med hjälp av informationen identifierar lärosätet utvecklingsbehov, vidtar åtgärder och förbättrar kontinuerligt förutsättningarna för utbildningarna. Lärosätet har systematiska processer och rutiner för att säkerställa att åtgärder som planeras eller genomförs på ett ändamålsenligt sätt kommuniceras till relevanta intressenter, såväl interna som externa.

Bedömningsgrunder:

2.1 Lärosätet säkerställer att den undervisande personalens kompetens motsvarar utbildningsverksamhetens behov.

2.2 Lärosätet säkerställer att de tillhandahåller en främjande miljö som ger undervisande personal möjlighet att utveckla såväl sin pedagogiska kompetens som sin ämneskompetens, samt förutsättningar att bedriva sitt arbete på ett effektivt sätt.

2.3 Lärosätet säkerställer att infrastruktur, studentstöd och läranderesurser är ändamålsenliga för studenternas och doktorandernas lärande och att dessa används på ett effektivt sätt.

2.4 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, att studenter och doktorander ges goda förutsättningar att genomföra utbildningen inom planerad studietid.

Vägledning till lärosätet:

Visa hur lärosätet genom sitt kvalitetsarbete uppfyller bedömningsgrunderna inom området, bland annat genom att beskriva rutiner och processer som bidrar till detta. Beskrivningen ska även innehålla mål och strategier som har ställts upp i förhållande till bedömningsområdet och bedömningsgrunderna. Av beskrivningen ska det framgå hur lärosätet säkerställer att dessa mål uppnås, hur det avgörs om målen har uppnåtts och vad lärosätet vidtar för åtgärder om målen inte har uppnåtts. Visa hur lärosätet förhåller sig till och hanterar eventuella avvikelser rörande exempelvis genomströmning. Visa även hur lärosätet genom sitt kvalitetsarbete identifierar utvecklingsområden och vidtar relevanta åtgärder.

Om det finns en skillnad i hur kvalitetsarbetet bedrivs vid olika delar av lärosätet eller vid olika typer av utbildningar ska dessa skillnader beskrivas. Vid behov, hänvisa till de policyer, rutiner och processer som beskrivs i samband med bedömningsområdet ”styrning och organisation”.

Lyft vid behov ytterligare aspekter som är viktiga för lärosätets systematiska kvalitetsarbete inom bedömningsområdet.

Ge belägg för att kvalitetsarbetet är välfungerande, effektivt och att det utvecklas systematiskt utifrån information som genereras inom kvalitetssystemet inom det här bedömningsområdet.

Lärosätets redogörelse:

2 Förutsättningar

Vision och mål

Den övergripande visionen för LiU är att vara ”Ett universitet med internationell lyskraft – där människor och idéer möts och utvecklas”.⁴⁰ Vägen mot denna vision klargörs i lärosätets strategikarta (se bilaga 2b). I strategikartan beskrivs ett antal målbilder för personalen; långsiktig och strategisk kompetensförsörjning, kontinuerlig kompetensutveckling och attraktiva karriärvägar. Viktiga förutsättningar är också ett engagerat och ansvarskännande ledarskap och ett ändamålsenligt verksamhetsstöd. Även i LiU:s prioriterade vägval, se bedömningsområde 1, synliggörs insatser riktade till personal för att hantera ett föränderligt utbildningsuppdrag i en föränderlig värld. LiU ska till exempel erbjuda goda möjligheter att genomföra och tillgängliggöra undervisning och forskning med hjälp av digitala verktyg och stödsystem och lärarkåren ska vara väl rustad att hantera digitala verktyg och olika former av e-lärande i den pedagogiska verksamheten (se bilaga 2a, s. 9).

Den övergripande målbilden med hög relevans för bedömningsområdet *Förutsättningar* är att skapa ”attraktiva akademiska miljöer”. LiU ska erbjuda ändamålsenliga och tilltalande lokaler för studenter, doktorander, medarbetare och besökare. En attraktiv och väl fungerande studie- och arbetsmiljö är ett tydligt konkurrensmedel och det är ytterst viktigt att universitetets studenter och medarbetare finner lokalerna funktionella, attraktiva och trivsamma. Universitetets lokaler ska därutöver vara anpassade efter gällande myndighetskrav avseende arbetsmiljö, tillgänglighet för funktionshindrade samt miljö- och hållbarhetskrav. Inom ramen för ”attraktiva akademiska miljöer” ryms förutom själva lokalerna även annan infrastruktur och studentstöd. De olika ingående delarna styrs av mer detaljerade uppdrag som återges under respektive område nedan. Som tidigare nämnts finns i LiU:s strategikarta målet att ”attrahera och examinera eftertraktade studenter och doktorer för ett hållbart samhälle i en föränderlig värld”. En viktig del av detta är att ge våra studenter och doktorander goda förutsättningar att klara av sina studier och ta ut sin examen inom planerad studietid. Med stöd i strategikartan beskrivs nedan hur LiU arbetar för att ge de förutsättningar som krävs för att realisera strategikartans mål.

2.1 Lärosätet säkerställer att den undervisande personalens kompetens motsvarar utbildningsverksamhetens behov

Undervisande personal är anställda på institutionerna. Institutionerna är organiserade direkt under rektor och arbetar med uppdrag åt en eller flera fakulteter. För att säkerställa och följa upp att undervisande personal har adekvat kompetens finns flera verktyg, vilka redovisas nedan.

⁴⁰ Linköpings universitets övergripande vision: <https://liu.se/vision-mal-kvalitet>

Enligt instruktioner till prefekterna⁴¹ ska institutionerna årligen genomföra verksamhets- och kompetensanalyser (så kallade VoK:ar) vars syfte är att ge en samlad bild över lärarkåren och identifiera så väl nuvarande som framtida kompetensbehov. Arbetet med VoK:en ger ett underlag för strategiskt arbete med bland annat kompetensutveckling av befintlig personal, men även för kommande rekryteringsarbete. Detta sammantaget säkrar att det finns undervisande personal med adekvat kompetens, vilket är en förutsättning för att kvaliteten i undervisning och forskning upprätthålls. I VoK:en redovisas antal anställda i respektive tjänstekategori, förväntade pensionsavgångar och förväntade befordringar. Även medarbetare med nyckelkompetens, ämnesmässigt eller strategiskt viktiga uppdrag, identifieras. Då samtliga underlag redovisas på individnivå kan en total sammanställning göras av anställning, omfattning av undervisningsuppdrag, forskning och administrativa uppdrag relaterat till ålder och kön, vilket både är av strategiskt intresse och utgör viktiga parametrar för lika villkorsarbetet inklusive jämställdhetsarbetet (se bedömningsområde 4). Institutionernas VoK:ar följs upp årligen vid dialoger där fakultets- och institutionsledningar deltar samt vid rektors årliga dialog med respektive prefekt.

LiU har en utvecklad och strukturerad modell för medarbetar- och karriärvägledningssamtal. Dessa samtal är ett led i det systematiska arbetsmiljöarbetet och utgör en viktig del i verksamhetsplaneringen. Samtalen är planerade, årligen återkommande samt tänkta att vara utvecklande för både verksamheten och medarbetaren. Till stöd för att genomföra samtalen finns särskilda underlag utarbetade,⁴² vilka samtliga anställda har tillgång till. Den strukturerade dialogen mellan chef med personalansvar och medarbetare, har fokus på medarbetarens arbetsmiljö, uppdrag, arbetsuppgifter, målsättningar och kompetensutveckling. Kompetensutveckling av lärare avser såväl ämnesmässig som pedagogisk kompetens. När behov av kompetensutveckling för enskild medarbetare identifieras vid medarbetar- och karriärvägledningssamtalen dokumenteras detta, kompetensutvecklingsinsatser planeras och följs upp senast vid genomförandet av medarbetarsamtal nästföljande år. Även medarbetarenkäten, vilken genomförs regelbundet, syftar bland annat till att belysa medarbetarnas syn på sin arbetssituation utifrån exempelvis relation mellan undervisningsuppdrag och forskningsuppdrag.⁴³ Uppföljning av medarbetarenkäten genomförs på institutionerna och åtgärderna som varje institution tar fram följs upp vid arbetsplatsträffar.

Vid varje fakultet (området Utbildningsvetenskap undantaget) finns en anställningsnämnd som hanterar rekrytering av biträdande lektorer, lektorer, biträdande professorer, professorer samt adjungerade lärare och gästlärare. För rekryteringar som rör området Utbildningsvetenskap sker dessa inom ramen för relevant anställningsnämnd, där i förekommande fall ledamöter från området Utbildningsvetenskap deltar. Den akademiska karriärvägen vid LiU ger möjlighet att ansöka om befordran till närmaste högre läraranställning. De meritmässiga kraven för befordran till respektive läraranställning framgår av anställningsordningen.⁴⁴ Befodringsärenden hanteras av respektive fakultets anställningsnämnd. Vid tillsättning av ledamöter i anställningsnämnderna eftersträvas en jämn könsfördelning för att beakta jämställdhetsperspektivet. Förslag till anställningsprofil inför en nyrekrytering utarbetas vid den institution där anställningen kommer att vara placerad. Förslaget tillstyrks därefter av institutionsstyrelsen eller prefekten innan anställningsprofilen behandlas och slutligen fastställs av fakultetens anställningsnämnd, vilken sedan handlägger den efterföljande rekryteringsprocessen. Genom-

⁴¹ [Instruktion för institutionerna vid Linköpings universitet, \(dnr LiU-2011-01659\)](#) samt [Instruktion för institutionerna - ändring av styrelsens beslut 2011-11-07, \(dnr LiU-2011-01659-3\)](#)

⁴² Information om medarbetar- och karriärvägledningssamtal: <https://insidan.liu.se/HR-Personal/kompetensutveckling/medarbetarsamtal?l=sv>

⁴³ Portalsida Medarbetarundersökningen <https://insidan.liu.se/arbetsmiljo/medarbetar-och-doktorandundersokningen?l=sv>

⁴⁴ [Anställningsordning Linköpings Universitet, \(dnr LiU-2017-03931\)](#).

förande av ett anställningsärende följer upparbetade rutiner, där cv-mallar finns framtagna och externa sakkunniga anlitas för att granska och värdera de sökandes handlingar. Sakkunniggranskning tillämpas vid alla rekryteringar till lärartjänster, förutom vid anställning av adjunkter och postdoktorer vilka hanteras av institutionerna. Förutsättningarna för anställningsnämndernas arbete regleras i anställningsordningen.⁴⁵

För att säkerställa att den undervisande personalens kompetens motsvarar utbildningens behov genomförs, utöver det som ovan beskrivits, ett långsiktigt och strategiskt arbete med analys av lärarkompetens inom LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning, vilket innebär ett likformigt arbetssätt på hela LiU. I samband med att ett program, ett huvudområde eller en forskarutbildning granskas görs en genomlysning av den sammantagna lärarkompetensen och kapaciteten med relevans för utbildningen vid tidpunkten för granskning samt en bedömning av hur den ser ut de kommande åren. Under rubriken *Lärarresurs* i mallen för granskning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå finns följande bedömningsgrund samt stödjande frågor som ska besvaras i rapporten:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande. Undervisande personal har möjlighet att utveckla såväl sin pedagogiska kompetens som sin ämneskompetens och ges förutsättningar att bedriva sitt arbete på ett effektivt sätt.

I mallen finns en tabell som ska fyllas i och som visar både lärarkompetens och lärarkapacitet. Denna sammanställning utgör tillsammans med de VoK:ar som årligen genomförs underlag för att analysera hur stabiliteten i lärargruppen sett ut över tid och hur den bedöms se ut under de närmaste åren. Den sammantagna kompetensen hos lärare som medverkar i utbildningen ska kommenteras avseende såväl vetenskaplig som pedagogisk och i förekommande fall professionsrelaterad kompetens. Även arbetet med lärares kompetensutveckling ska beskrivas. I förekommande fall ska också redogöras för hur programmet tillgodoser att handledare inom den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) får relevant information och besitter god kompetens för uppdraget.⁴⁶ På liknande vis redovisas lärarresurser för utbildning på forskarnivå där handledar- och lärarkompetens ska beskrivas enligt nedan:

Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga, pedagogiska) är adekvat och står i proportion till antal forskarstuderande samt utbildningens innehåll och genomförande på såväl kort som på lång sikt.

Även när det gäller forskarutbildningen finns en tabell som ska fyllas i som visar handledar- och lärarkompetensen inom forskarutbildningsmiljön. Handledarnas och lärarnas sammantagna vetenskapliga och pedagogiska kompetens i förhållande till utbildningens behov ska analyseras. Med pedagogisk kompetens avses framförallt genomgången forskarhandledningsutbildning samt erfarenhet av handledning och undervisning. Handledares och lärares reella möjligheter att kontinuerligt följa utvecklingen och vidareutveckla vetenskaplig kompetens inom det egna ämnesområdet och bedriva egen forskning ska också beskrivas. I rapporten ska även redogöras för hur stabiliteten i lärar- och handledarresursen sett ut över tid samt hur stabiliteten förväntas se ut under de närmast kommande åren samt vilket arbete som görs för att långsiktigt säkra att doktoranderna ges tillräckliga lärar- och handledarresurser.

Vid inrättande av ny utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska ett underlag tas fram som bland annat ska innehålla en redogörelse för att det vid LiU finns adekvat lärarkompetens och

⁴⁵ [Anställningsordning Linköpings Universitet, \(dnr LiU-2017-03931\).](#)

⁴⁶ [Mall för kvalitetsrapport för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, \(dnr LiU-2019-00455\).](#)

lärarkapacitet för att kunna ge utbildningen med god kvalitet.⁴⁷ När ett ämne på forskarnivå inrättas är en förutsättning att det ska finnas en forskningsmiljö med aktiv forskning och seminarieverksamhet i sådan omfattning att miljön bedöms kunna garantera en forskarutbildning med hög kvalitet. I beslutsunderlaget vid inrättande av ämne på forskarnivå ska det också framgå att det finns handledarresurser och resurser i övrigt som krävs för utbildningens genomförande. (Rutinerna kring inrättande av ny utbildning beskrivs närmare under bedömningsområde 3.1).

I kursvärderingar samt student- och doktorandundersökningar fångas övergripande indikationer upp avseende hur studenter och doktorander uppfattar att lärarnas kompetenser motsvarar behov och förväntningar utifrån utbildningens eller kursens mål. Kursvärderingar samt student- och doktorandundersökningar analyseras och följs upp på institutions- och fakultetsnivå. (För mer information av kursvärderingsystem samt student- och doktorandundersökning se bedömningsområde 1.1 och 5).

En central aktör när det gäller att säkerställa och skapa förutsättningar för lärarkollegiets pedagogiska kompetens är Didacticum ett av rektor inrättat centrum för högskolepedagogik och didaktik, vars verksamhet presenteras under bedömningsområde 2.2. I detta sammanhang vill vi lyfta kravet på högskolepedagogisk utbildning för att säkerställa den undervisande personalens pedagogiska kompetens inklusive handledarkompetens.

Inom LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning (se Del 1) ges således verktyg att identifiera behov av rekrytering av ny personal. Inom vissa ämnesområden där det nationellt råder brist på kompetens, och det därmed kan vara svårt att rekrytera, behövs en extra god framförhållning vad gäller ny- och ersättningsrekryteringar i syfte att minska risken för bristande lärarkapacitet inom ett visst område. Det regelbundna genomförandet av VoK:ar ger goda förutsättningar för en mer långsiktig planering av personalförsörjningen. Ett exempel på resultat av genomfört arbete med kvalitetssäkring är behovet av att LiU arbetar fram en modell för pedagogisk meritering. Detta har resulterat i ett uppdrag som formulerats i *Verksamhetsplan och budget för 2020* (se bilaga 2a samt bedömningsområde 1.5). Syftet med det pågående projektet är att synliggöra vikten av pedagogisk kompetensutveckling genom att ta fram ett verktyg som kan ge stöd vid exempelvis karriärplanering, men även i samband med lönerevision. Utifrån den framtagna definitionen av begreppet pedagogisk skicklighet, är planen att utveckla kriterier samt indikatorer för att kunna göra dessa bedömningar. Bedömningskriterier och indikatorer ska förankras brett i verksamheten och kommuniceras till alla chefer och ledare för att bli ett användbart redskap i chefernas och anställningsnämndernas arbete.

2.2 Lärosätet säkerställer att de tillhandahåller en främjande miljö som ger undervisande personal möjlighet att utveckla såväl sin pedagogiska kompetens som sin ämneskompetens, samt förutsättningar att bedriva sitt arbete på ett effektivt sätt

Främjande och utveckling av ämneskompetens genomförs främst genom att den undervisande personalen bedriver egen forskning, deltar i forskningsseminarier men också genom möjlighet att delta i vetenskapliga konferenser, samarbeten med andra lärosäten, näringsliv, offentlig verksamhet (kommuner och regioner) samt samarbeten med nationella och internationella forskningsnätverk. Främjande och utveckling av pedagogisk och didaktisk kompetens görs ofta med stöd av verksamheten som bedrivs via Didacticum (beskrivs närmare nedan) samt genom medverkan i högskolepedagogiska konferenser och utbyte med kollegor på andra lärosäten. Vid

⁴⁷ [Riktlinjer för inrättande, inställande och avvecklande av huvudområden, utbildningsprogram och fristående kurser. \(dnr LiU-2020-01312\).](#)

institutionernas avdelningar organiseras miljöer där lärare som arbetar med såväl forskning som med undervisning är placerade för att tillgodose ett nära samband mellan forskning och utbildning i verksamheten (se vidare bedömningsområde 3.3). I dessa miljöer vid institutionerna finns fora såsom avdelningsmöten, lärarmöten och seminarier där erfarenhetsutbyte sker mellan de anställda.

LiU följer det arbetstidsavtal som gäller för lärare.⁴⁸ Vid fördelning av arbetsuppgifter ska hänsyn tas till arbetsuppgifternas karaktär och svårighetsgrad samt medarbetarens kompetens och erfarenhet inom det aktuella ämnesområdet. Fördelningen av arbetsuppgifter sker i ett flerårsperspektiv, där fördelningen mellan olika arbetsuppgifter kan variera över tid. Utöver undervisningsuppgifter ska utrymme ges för kompetensutveckling, såsom att följa forskningen, själv bedriva forskning och utveckla sin pedagogiska kompetens. Den fleråriga planeringen ska särskilt syfta till att identifiera behov och möjligheter till kompetensuppehållande forskning och annan kompetensutveckling. Inom ramen för den fleråriga planeringen ska det i vetenskapligt kompetenta lärares arbetsuppgifter normalt ingå forskning. Det är också på de vetenskapligt kompetenta lärarna, som arbetstiden för forskning i allt väsentligt fördelas. Alla utbildningsinsatser värderas i timmar så att det för den enskilde läraren tydligt framgår vilka förutsättningar som gäller. Denna värdering beslutas på institutionsnivå, men med utgångspunkt i det arbetstidsavtal som gäller.

I syfte att ge goda förutsättningar för de medarbetare som åtar sig chefs- eller ledaruppdrag vid LiU så erbjuder HR-avdelningen olika chefs- och ledarskapsutbildningar. Att delta i chefsprogrammet är obligatoriskt för alla nyblivna chefer vid LiU. Programmet syftar till att utbilda chefer i arbetsgivarfrågor samt att stötta dem i deras utveckling av det personliga ledarskapet. Vid LiU erbjuds också ledarskapsprogram till de som har ledaruppdrag, men som inte har personalansvar, såsom exempelvis programansvariga, utbildningsledare, studierektorer, FuS och forskningsledare. Efter genomgången chefs- eller ledarskapsutbildning erbjuds ett mentorskapsprogram för att chefer och ledare vid LiU ska få fortsatt möjlighet att utvecklas i sin roll. Därtill finns även ett program som riktar sig till de som är intresserade av, men ännu inte har, ett formellt ledaruppdrag. HR-avdelningen bistår även med annat stöd och utbildningsinsatser för verksamheten, vilka utformas efter de behov som föreligger. Information och olika former av stödmaterial för chefer samlas på en särskild webbplats.⁴⁹

Didacticum är ett av rektor inrättat centrum vars viktigaste uppgift är att främja den högskolepedagogiska och den didaktiska utvecklingen vid LiU. Didacticum inrättades av rektor 2013 och inledde sin verksamhet 2014.⁵⁰ Uppdraget regleras i en av rektor beslutad instruktion som förnyas, efter en genomlysning av verksamheten, vart sjätte år. Enligt denna instruktion ska verksamheten syfta till kompetensutveckling av såväl enskilda medarbetare som grupper av anställda genom att komplettera det utvecklingsarbete som bedrivs inom fakulteter och institutioner samt ta del av studenters, doktoranders och lärares erfarenheter för att utveckla verksamheten. I instruktionen framgår även att det ska finnas en styrelse, hur den ska vara sammansatt samt att det ska finnas en föreståndare samt en biträdande föreståndare som leder det dagliga arbetet. Det ankommer på föreståndaren att i samråd med Didacticums styrelse inkomma med en redovisning av verksamheten, uppnådda mål jämte förslag om dess fortsatta verksamhet. En utvärdering av Didacticums verksamhet genomfördes 2019,⁵¹ i vilken två externa granskare

⁴⁸ [Avtal om arbetstid för lärare, doktorander, kliniska assistenter och amanuenser vid Linköpings universitet, \(dnr LiU-2017-01688\).](#)

⁴⁹ Portalsida LiU:s ledarwebb: <https://insidan.liu.se/ledarwebb?!=sv>

⁵⁰ Förekomsten av en högskolepedagogisk enhet vid LiU är dock äldre än så, då ett universitetspedagogiskt centrum inrättades vid LiU i mitten av 1990-talet.

⁵¹ [Verksamhetsredovisning för Didacticum 2014–2019, \(dnr IBL-2020-00028\).](#)

deltog. Baserat på utvärderingen har en ny instruktion beslutats för perioden 2020–2026.⁵² De kurser som ges av Didacticum har under 2020 utvärderats i enlighet med LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning. Didacticum spelar en mycket viktig roll för personalens pedagogiska kompetensutveckling och karriärmöjligheter. För att undervisande personal ska få information om vad som erbjuds samlas information på en webbsida⁵³ och regelbundet skickas ett nyhetsbrev ut. Nedan ges en beskrivning av Didacticums verksamhet.

Kursgivning står för den största delen av Didacticums verksamhet, där ett särskilt fokus läggs på kurserna: *Det akademiska lärarskapet* (DAL), *Design för lärande* (DEL) och *Handledning av forskarstuderande* (HAFO). Dessa kursers lärandemål ligger i linje med SUHF:s nationella rekommendationer och utgör en viktig del av definitionen av pedagogisk kompetens i LiU:s anställningsordning. Kursen HAFO eller motsvarande kompetens, är ett krav för att bli antagen som docent samt för att få vara huvudhandledare till doktorand. Didacticum erbjuder även kurser som exempelvis riktar sig till de lärare som ska undervisa inom utbildning som bedrivs enligt problembaserat lärande (PBL). Därutöver arrangerar Didacticum regelbundet seminarier och workshops. Dessa kompletterar kursverksamheten genom att fånga upp ämnen som är aktuella och där det finns behov av särskilda insatser för att stötta lärare i deras kompetensutveckling. Ett annat initiativ är aktiviteten *Låna en pedagog*, där grupper av lärare kan få hjälp med specifika pedagogiska frågor eller dilemman av en pedagog från Didacticum. För att kontinuerligt stötta den undervisande personalens pedagogiska kompetensutveckling administrerar Didacticum särskilda av rektor avsatta medel för pedagogisk utveckling. Under 2019–2020 har dessa medel specifikt riktats mot e-lärandeprojekt, eftersom detta är ett framskrivet uppdrag i LiU:s *Verksamhetsplan och budget*, med syfte att ytterligare stärka lärarkårens pedagogiska och digitala kompetens⁵⁴

Sedan 2018 har Didacticum ett nära samarbete med IT-avdelningen (LiU-IT) och fastighetsavdelningen kring lärmiljöer. Dessa tre enheter utgör Styrgruppen för planering och utveckling av lär- och studiemiljöer (PULS) som har i uppdrag att tillsammans med universitetsförvaltningen utveckla LiU:s fysiska och digitala lärmiljöer, samt lärares användning av desamma. Samarbete sker också i det dagliga arbetet då flera medarbetare med huvudanställning vid LiU-IT har en delad anställning vid Didacticum. Samarbetet mellan Didacticum och LiU-IT berör såväl strategiska frågor som det mer operativa arbetet.

Vidare genomförs varje år *Pedagogikdagarna* på initiativ av Didacticums ledning och styrelse, där aktuella högskolepedagogiska frågor belyses och presentationer hålls av bland annat de lärare som tidigare erhållit pedagogiska utvecklingsmedel. Dessa dagar spelar en viktig roll som arena för att sprida kunskap och pedagogiska idéer mellan lärare, institutioner och fakulteter.

Utöver det högskolepedagogiska och didaktiska stöd som Didacticum bistår med, finns stödfunktioner för studenterna och doktoranderna som bland annat bidrar till att den undervisande personalen ska kunna bedriva sitt arbete på ett effektivt sätt och kunna fokusera på undervisningsuppdraget. I bedömningsområde 2.3 beskrivs stödfunktioner såsom studievägledning, språkverkstäder, studenthälsa och koordinatörer för studenter och doktorander med funktions-

⁵² [Instruktion för Didacticum – LiU:s högskolepedagogiska och -didaktiska centrum, \(dnr LiU-2020-1774\).](#)

⁵³ Portalsida Didacticum: <https://old.liu.se/didacticum/cul/?l=sv>

⁵⁴ [Verksamhetsplan och budget för 2019 samt plan för 2020–2021, \(dnr LiU-2019-04395\), s. 12, Verksamhetsplan och budget för 2020 samt plan för 2021–2022, \(dnr LiU-2019-01473\) s.11](#) samt [Fördelning av pedagogiska utvecklingsmedel för e-lärande 2019, \(dnr LiU-2018-03203\)](#) och [Fördelning av pedagogiska utvecklingsmedel för e-lärande 2020, \(dnr LiU-2019-04102\).](#)

hinder som tillsammans med den undervisande personalen arbetar för en god studiemiljö, vilket bidrar till en god arbetsmiljö för lärarkollegiet.

En annan viktig förutsättning för att kunna bedriva undervisning på ett effektivt sätt är att lokalerna är rätt utformade och utrustade samt att det finns en fungerande infrastruktur kring undervisningen. Även lokalförsörjning, universitetsbiblioteket och tjänster som tillhandahålls av LiU-IT beskrivs i bedömningsområde 2.3. I sammanhanget är LiU:s lärplattform, Lisam, en viktig förutsättning för att undervisning ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt. Mer information om användandet av Lisam finns i bedömningsområde 2.3, 2.4 samt 3.2. På institutionerna finns utbildningsadministratörer samt studierektorer eller motsvarande, som bidrar till att strukturera arbetet samt att fördela arbetsuppgifter och följa upp arbetet inom utbildningsuppdraget på både grund- och forskarutbildningsnivå.

2.3 Lärosätet säkerställer att infrastruktur, studentstöd och läranderesurser är ändamålsenliga för studenternas och doktorandernas lärande och att dessa används på ett effektivt sätt

Rektor leder verksamheten och ansvarar på övergripande nivå för infrastruktur som inkluderar fysiska lokaler, IT-resurser och övrig teknisk infrastruktur, bibliotek samt centrala delar i studentstödet i form av studieadministration, studentkoordinator, studenthälsovård, stöd till studenter med funktionsnedsättning samt språkverkstäder.

2.3.1 Lokalförsörjningsplan som grund till att säkerställa tillgång till ändamålsenliga lokaler

Varje år tar fastighetsavdelningen fram en lokalförsörjningsplan för den kommande femårsperioden.⁵⁵ I planen framgår aktuellt lokalinnehav samt en planering för utbyggnader och eventuell avveckling av lokaler i syfte att tillgodose att lokalerna är tillräckliga och ändamålsenliga för den verksamhet som bedrivs. Planen innehåller även hyreskostnader för innevarande år samt förväntade hyreskostnader för kommande år. Lokalförsörjningsplanen fastställs av Universitetsstyrelsen vid det möte då även *Verksamhetsplan och budget* fastslås. Fastighetsavdelningen har även i uppdrag att till universitetsledningen årligen redovisa lokalkostnadernas utveckling. Inom uppdraget att tillse lokalförsörjning har fokus under det senaste året varit dels på de krav som ställs på de fysiska miljöerna för att möjliggöra digital examination, dels på att tillgodose behoven av distanslösningar för bland annat den decentraliserade läkarutbildningen. (Decentraliserade utbildningar beskrivs närmare i bedömningsområde 3.2). LiU arbetar även just nu med att utforma fler lokaler som ska stötta och stimulera till ett studentcentrerat lärande, exempelvis Active Learning Classrooms (ALC-salar) och makerspace-ytor. Dessa lokaler bidrar till att studenten själv ska ha tillgång till miljöer för att testa och utveckla innovationer samt bygga modeller med hjälp av olika slags utrustning. Utrustning som finns att tillgå är exempelvis verktyg för att skapa filmer, virtual reality-teknik, lego för att bygga modeller samt 3D-skrivare.

Under de senaste åren har flera satsningar genomförts på LiU:s tre största campus i syfte att ytterligare förbättra studiemiljön och förutsättningarna för att studenterna ska kunna genomföra sin utbildning inom planerad studietid. Till grund för dessa satsningar finns bland annat önskemål uttryckta i studentundersökningen. Studenter har exempelvis efterfrågat fler studieplatser vilket bidragit till den stora satsning som gjorts på ett nytt studenthus på campus Valla innehållandes bland annat bibliotek inklusive fler laborativa lärmiljöer och ca 1000 ytterligare studieplatser. Några år tidigare invigdes ett nytt hus på campus US med ändamålsenliga moderna undervisningslokaler och fler studieplatser. På campus Norrköping har studiemiljöer

⁵⁵ [Lokalförsörjningsplan 2019–2024. \(dnr LiU-2019-01527\)](#)

utökats med nya lärosalar, laborationslokaler och studieplatser för grupparbete. Behovet av eluttag vid läsplatser har också tillgodosetts genom löpande installationer vid samtliga campus.

2.3.2 Universitetsbiblioteket och dess roll för studenternas och doktorandernas lärande

Universitetsbiblioteket (UB) finns på samtliga fyra campus och utgör ett viktigt stöd för såväl studenter, doktorander som undervisande och forskande personal. UB:s uppdrag regleras i ett inriktningsdokument, vilket revideras vart tredje år och beslutas av rektor.⁵⁶ I inriktningsdokumentet anges att ”UB ska aktivt medverka i universitets kärnprocesser på ett sätt som gynnar såväl studenter som anställda”. Prioriterade områden är:

- att tillhandahålla god tillgång till informationsresurser utifrån utbildningens och forskningens behov,
- att vara ett viktigt stöd för att LiU ska nå uppsatta mål för forskning och publicering samt
- att ge förutsättningar för ett effektivt och hållbart lärande under både studietiden och yrkeslivet.

Inriktningsdokumentet konkretiseras sedan i en treårig verksamhetsplan.⁵⁷ Beslut om verksamhetsplanen och budget tas av biblioteksstyrelsen,⁵⁸ vilket är UB:s högsta beslutande organ. UB:s verksamhet och måluppfyllelse redovisas årligen för rektor i en verksamhetsberättelse.⁵⁹ Exempel på vad biblioteket bidrar med utöver att tillhandahålla litteratur och information i olika former:

- Biblioteket medverkar aktivt i studenternas utbildning genom att erbjuda utbildningstillfällen om informationssökning och referenshantering för grupper av studenter inom ramen för utbildningarnas ordinarie kurser. Därtill erbjuder biblioteket en rad olika resurser för att stötta studenterna i deras studier t ex individuell handledning i informationssökning. Biblioteket har även tagit fram en självstudieguide, NoPlagiat, som handlar om vad plagiering är och hur man undviker det.
- Biblioteket medverkar i forskarutbildningskurser på institutions- och fakultetsnivå med moduler om publiceringsstrategi, öppen vetenskap, bibliometri, informationssökning, samt copyright, plagiering och referenshantering.
- Biblioteket genomför olika aktiviteter för studenter och doktorander med läshinder och försöker på olika sätt att informera dem med lässvårigheter om möjligheten att få tillgång till kurslitteratur i talboksformat.
- Biblioteket erbjuder Digital Lab-konceptet, vilket går ut på att hitta, testa och sprida kunskap om digitala verktyg och metoder som kan underlätta studier och forskning för LiU:s studenter och forskare. Fokus i konceptet är att hitta, hantera, analysera eller visualisera stora datamängder.

Uppföljningar visar att studenterna överlag är mycket nöjda med bibliotekets service och UB arbetar kontinuerligt med att inhämta återkoppling från studenter och forskare. Studenterna har i genomförda studentundersökningar efterfrågat utökade öppettider i biblioteken och dessa har modifierats i enlighet med studenternas önskemål.⁶⁰ På campus Valla fick biblioteket nya lokaler i och med att Studenthuset invigdes inför höstterminen 2019. Biblioteket är integrerat med Studenthuset, vilket ökar tillgängligheten för studenter och innebär en ökad tillgång på studieplatser i bibliotekslokalerna.

⁵⁶ [Inriktningsdokument för Linköpings universitetsbibliotek, \(dnr UB-2020-00076\).](#)

⁵⁷ [Verksamhetsplan för Linköpings universitetsbiblioteket 2020–2022, \(dnr UB-2019-00104\).](#)

⁵⁸ [Arbetsordning för Biblioteksstyrelsen, \(dnr UB-2018-00005\).](#)

⁵⁹ [Verksamhetsberättelse Linköpings universitetsbibliotek \(LiUB\) 2019, \(dnr UB-2020-00016\).](#)

⁶⁰ Information om Studentundersökningen 2017: <https://www.student.liu.se/studentundersokning?l=sv>

2.3.3 Digital infrastruktur

LiU-IT levererar tillförlitlig serverinfrastruktur för LiU:s gemensamma IT-tjänster, tjänster för e-post, tillgodoser behov av en säker IT-miljö samt säkerställer ständiga förbättringar av denna infrastruktur.⁶¹ För att uppnå en flexibel och tillförlitlig nätverksinfrastruktur i vilken medarbetare, studenter och gäster snabbt får tillgång till nätverkstjänster var och när som helst på campus, ingår också utveckling, implementation, drift och förvaltning av LiU:s gemensamma datornät och tillhörande tekniska lokaler, inklusive datorsalar för studenterna. LiU-IT ansvarar även för den utrustning som krävs för att kunna genomföra de decentraliserade läkar- och lärarutbildningarna som beskrivs i bedömningsområde 3.2. LiU-IT förvaltar även system som lärplattformen Lisam och Studentportalen, vilket är de två viktigaste IT-tjänsterna för studenterna. Via Studentportalen kan studenterna bland annat registrera sig på kurser, anmäla sig till skriftliga tentamina, välja kurser, genomföra kursvärderingar, se sina studieresultat, beställa intyg samt ansöka om examen. Lärplattformen Lisam har utvecklats vid LiU och genomgår fortfarande kontinuerlig utveckling, vilket innebär att fler och förbättrade funktioner tillkommer.⁶² I Lisam har varje kurs en egen yta, ett kursrum, där bl a kursspecifik information publiceras, inspelade föreläsningar kan läggas upp, olika former av uppgifter och presentationsunderlag förmedlas mellan lärare och studenter men också mellan studenter. LiU-IT hanterar också system för schemaplanering, anmälan till och resultatrapportering efter skriftliga tentamina samt kursvärderingssystemet Evaluate. Vid LiU pågår även ett projekt som handlar om införande av digital examination⁶³ med stöd i den webbaserad tjänsten WISEflow. Projektet syftar till att ta tillvara de möjligheter för pedagogisk utveckling som digitala examinationsverktyg erbjuder. LiU-IT genomför även regelbundna utbildningspass för att bistå LiU:s medarbetare i användandet av olika digitala verktyg och programvaror till exempel datahantering, ordbehandling, presentationsteknik, bildbehandling, olika enkätverktyg samt de samarbetsmöjligheter som erbjuds via Teams och Zoom. De utbildningsinsatser som LiU-IT erbjuder presenteras via en webbsida.⁶⁴

2.3.4 Organisering av för olika former av generellt stöd under studietiden

Våren 2019 införde LiU en universitetsövergripande servicefunktion i form av *Infocenter*. Infocenter erbjuder studenter, besökare och anställda en kontaktpunkt och kan nås genom besök i receptionsdiskar vid varje campus, samtal till växel, e-post eller kontaktformulär på hemsidan⁶⁵. I och med införandet av *Infocenter* infördes också ett nytt ärendehanteringssystem för att skapa en ingång till LiU – *En väg in*. Ärendehanteringssystemet ska förenkla och säkerställa handläggningen av ärenden, vilket innebär att studenten endast ska behöva beskriva sitt ärende en gång. Syftet är att tillgodose en likahantering av studenternas ärenden, exempelvis med avseende på handläggningstid av studieadministrativa ärenden. Genom ett gemensamt systemstöd underlättar det även att handläggning och dokumentation sker på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Vid LiU finns en *studentkoordinatorsfunktion* inrättad. Studentkoordinatören är en länk mellan kårerna och universitetsledningen. Uppdraget innebär bland annat att stödja, hjälpa och utbilda studentkårerna, så att deras verksamhet blir synlig och effektiv. Studentkoordinatören samarbetar även med universitetsledningen för att vara ett stöd i studentnära frågor och i kontakter

⁶¹ [Uppdragsbeskrivning IRT](#), [Uppdragsbeskrivning serverdrift](#), [Uppdragsbeskrivning Centrala nätet](#), [Uppdragsbeskrivning Trådlöst nät](#), (dnr LiU-2016-00391).

⁶² [Förvaltningsplan för Lisam, kursrumsdelen](#), (dnr LiU-2019-01301).

⁶³ [Examinationer med hjälp av digitala verktyg](#), (dnr LiU-2018-02272).

⁶⁴ Information om de IT-utbildningar som erbjuds: <https://insidan.liu.se/it/it-utbildningar?l=sv>

⁶⁵ Portalsida Infocenter: <https://www.student.liu.se/studentstod/infocenter?l=sv>

med studentkårerna, skapar mötesforum samt koordinerar arbetet med studentrepresentation i beredande och beslutande organ.⁶⁶

Vid LiU finns sedan 2006 så kallade *examinationsombud* vid varje fakultet.⁶⁷ Initiativet till inrättandet av ombuden togs av studentkårerna. Kårerna hade identifierat ett behov av en neutral part, vars uppgift är att stötta såväl studenter som examinatorer i hur regler kring examination bör tolkas och tillämpas. Det kan emellertid vara viktigt att understryka att examinationsombudet inte har till uppgift att ompröva examinatorer beslut, utan informerar studenten om hur man ska gå tillväga för att begära att examinator granskar rättningen och därefter eventuellt omprövar sitt beslut. Examinationsombuden nås via särskilda e-postadresser.

Alla studenter på LiU har tillgång till *studievägledning*. I en studievägledares uppgift ingår bland annat att stötta studenterna med information, bistå vid studieplanering, ge allmän vägledning, arbeta förebyggande utifrån beprövad erfarenhet, följa upp studieprestationer och diskutera studieteknik.⁶⁸ Studievägledarna bevakar olika frågor även ur studenternas perspektiv, exempelvis i diskussioner kring utformning av program för att tillvarata en bred studentgrupps intressen. För den student som inte klarat kurser som är förkunskapskrav för följande kurser görs individuella studieplaner ihop med studenterna utifrån deras specifika studiesituation. Vid LiU finns även en s.k. allmän studievägledning⁶⁹ som bistår med svar på frågor av allmän karaktär, medan frågor som gäller en specifik utbildning riktas till studievägledarna på respektive fakultetskansli.

En resurs som är tillgänglig för alla LiU:s studenter, som vill ha hjälp med muntlig eller skriftlig framställning på svenska eller engelska, är *Språkverkstaden*. Det stöd som Språkverkstaden erbjuder är att betrakta som hjälp till självhjälp och syftet är att studenten själv ska öka sin förmåga att formulera sig korrekt i vetenskapliga texter. I Språkverkstaden kan studenten även få hjälp med att exempelvis planera presentationer eller öva manusteknik. Personal finns fysiskt på plats vid campus Norrköping och vid campus Valla (Linköping), men är digitalt tillgängliga för alla studenter vid LiU. Språkverkstaden har totalt sett utökat sin verksamhet under senare år. Verksamheten följs årligen upp i en verksamhetsberättelse, vilken lämnas till prorektor för utbildning. Distansläget orsakat av pandemin har föranlett planering för att verksamheten även fortsättningsvis kan genomföras digitalt. Detta ger bättre förutsättningar för en bra fördelning av resurser till de studenter som efterfrågar dem samt goda möjligheter att även stötta studenterna på de decentraliserade utbildningsprogrammen och de som läser på distans (se bedömningsområde 3.2).

2.3.5 Förebyggande hälsovård och stöd till studenter med funktionsnedsättning

Vid studenthälsan erbjuds förebyggande hälsovård i syfte att stärka studenters fysiska och psykiska hälsa.⁷⁰ Uppdraget utförs enligt verksamhetsplan och i samråd med studenthälsans styrelse, som även ansvarar för kontinuerlig uppföljning av verksamheten inom ramen för styrelsearbetet. Studenthälsan vid LiU tar årligen emot ca 3 600 besök, av vilka ca 1 200 utgörs av nybesök. En central del av verksamheten utgörs av utbildningsinsatser, föreläsningar och gruppaktiviteter som studenter kan anmäla sig till och ta del av. Syftet med dessa aktiviteter är att stödja studenter i en förändringsprocess till förbättrad hälsa, såväl psykisk som fysisk. I studenthälsans uppdrag ingår även att årligen ansvara för en fadderutbildning, vilken riktar sig till alla faddrar som ska ta emot och introducera nya studenter i studie- och studentlivet vid

⁶⁶ [Uppdragsbeskrivning Studentkoordinator, \(dnr LiU-2018-02379\).](#)

⁶⁷ [Inrättande av funktionen "examinationsombud", \(dnr LiU 1175/06-45\).](#)

⁶⁸ [Övergripande mål och riktlinjer för studievägledning vid Linköpings universitet, \(dnr LiU-2016-00591\).](#)

⁶⁹ Fr. o. m. 2020 är allmänna studievägledningen organisatoriskt placerad på Kansliet för Utbildningsvetenskap.

⁷⁰ [Uppdragsbeskrivning Studenthälsovård, \(dnr LiU-2018-02379\).](#)

LiU.⁷¹ Under en följd av år noterade studenthälsan en markant ökning av antal studenter som sökte sig till dem på grund av upplevd negativ stress och psykisk ohälsa. Detta noterades också i Studentundersökningen 2017. För att bibehålla studenthälsans målsättning om ett snabbt omhändertagande av studenter bedömdes att det förebyggande hälsoarbetet behövde utökas och utvecklas. Verksamheten utökades därför 2017 med en heltidstjänst som hälsovägledare. Studenthälsan har även upparbetat ett nära samarbete med psykologmottagningen, som drivs av psykologprogrammets studenter, dit de rekommenderar studenter att vända sig i de fall de har behov av samtalsterapi.

Studerande med styrkt funktionsnedsättning har möjlighet att ansöka om stöd och service i studiesituationen. Det pedagogiska stödet syftar till att ge dessa studenter förutsättningar för att genomföra studier på lika villkor som studenter utan funktionsnedsättning.⁷² För att stötta studenter och doktorander med permanent eller långvarig funktionsnedsättning, inklusive läs- och skrivsvårigheter, finns funktionskoordinatorer, vars uppgifter är att hitta former för att underlätta studierna för den enskilde studenten.⁷³ Majoriteten av dem som får stöd får det baserat på läs- och skrivsvårigheter. Funktionskoordinatorerna har befogenhet att fatta beslut om att studenten har rätt till anpassad examination. De kan också ge rekommendation om alternativ examination, som examinator kan erbjuda om det är förenligt med kursens krav och mål. För doktorander handlar stödet oftast om inläsning av litteratur.

2.3.6 Stöd till internationella studenter

För att stötta internationella studenter och doktorander finns den LiU-övergripande enheten International Office, vars uppdrag är att bidra till förverkligandet av LiU:s internationaliseringsstrategi,⁷⁴ genom att ge stöd till verksamheten i frågor som rör internationalisering inom såväl utbildning som forskning samt genom att skapa förutsättningar för internationellt och interkulturellt lärande utanför klassrummet. Stöd ges till internationella studenter och doktorander och internationellt rekryterad personal i form av bland annat mottagning och introduktionsprogram, stöd i olika myndighetsfrågor samt insatser för en ökad integrationen mellan dessa målgrupper och det svenska samhället. International Office har även det övergripande ansvaret för Erasmusprogrammet och arbetar kontinuerligt med att informera om och marknadsföra möjligheter till utgående mobilitet bland studenter och personal. Vidare ges stöd till verksamheten inom ramen för samarbeten som främjar internationalisering. En omorganisation av verksamheten pågår just nu för att bättre kunna bistå i förverkligandet av den nyligen beslutade internationaliseringsstrategin.⁷⁵ För att hantera de specifika frågor som rör internationella studenter, såväl utbytesstudenter som studenter på LiU:s internationella masterprogram, finns, utöver studievägledning, även koordinators på respektive fakultetskansli för stöd till både studenter och programansvariga.

2.3.7 Ändamålsenliga handledarresurser för VFU

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) eller praktik är en central del i flera utbildningar inom området Utbildningsvetenskap, vid Medicinska fakulteten och på vissa utbildningar vid Filosofiska fakulteten (psykolog- och socionomprogram). Gemensamt för all VFU, oavsett utbildning, är att det förutsätter en genuin samverkan mellan universitetet och huvudmännen för de olika verksamheterna. Tillgång till VFU-platser och kvalificerade, och i förekommande fall legitimerade, VFU-handledare är en fråga som samtliga fakulteter där VFU förekommer, ständigt arbetar med. För att handledarna ska fungera som en kvalificerad läranderesurs för

⁷¹ Portalsida för Studenthälsan: <https://www.student.liu.se/studentstod/studenthalsan?l=sv>

⁷² *Uppdragsbeskrivning Pedagogiskt stöd vid funktionsnedsättning*, (dnr LiU-2018-02379).

⁷³ Portalsida för studenter med funktionsnedsättning: <https://www.student.liu.se/studentstod/funktionsnedsattning?l=sv>

⁷⁴ *Internationaliseringsstrategi till stöd för kraftsamling och prioritering*, (dnr LiU-2019-00489).

⁷⁵ *Internationaliseringsstrategi till stöd för kraftsamling och prioritering*, (dnr LiU-2019-00489).

studenterna behöver handledarna i sin tur stöd och handledarutbildning. Utformningen av stöd och omfattningen av handledarutbildning skiljer mellan de olika fakulteterna beroende på de skilda förutsättningarna. De olika fakulteterna har såväl kortare handledarutbildning för alla handledare som en mer omfattande handledarutbildning som fristående kurs (7,5 hp).⁷⁶ Vidare arbetar utbildningarna med seminariedagar och handledarträffar för att stärka handledarna i deras uppdrag. Inom området Utbildningsvetenskap är det t ex. brist på legitimerade lärare i förskolor, skolor och fritidshem, och den stora arbetsbelastningen på befintliga legitimerade lärare som följer av denna brist, innebär utmaningar för lärare och rektorer att prioritera handledarutbildning. Området Utbildningsvetenskap för en ständig dialog med skolhuvudmännen i denna fråga. Ett konkret resultat av den dialogen är exempelvis ökade inslag av distansutbildning i handledarutbildningen, vilket underlättar för lärare att kunna genomföra den.

2.4 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, att studenter och doktorander ges goda förutsättningar att genomföra utbildningen inom planerad studietid

En förutsättning för att klara sina studier är att kraven som ställs på studenter och doktorander är tydligt formulerade och kommunicerade. Redan vid ansökningstillfället till kurser, program eller forskarutbildning ska förkunskapskraven vara tydligt formulerade och baserade på vad som bedöms vara nödvändiga förkunskaper för att klara av kursen, programmet eller forskarutbildningen.

För att säkerställa att alla studenter och doktorander vid LiU ges goda förutsättningar att genomföra utbildningen inom planerad studietid är det ett område som ska adresseras i kvalitetsrapporterna för utbildning på grundnivå, avancerad nivå samt forskarnivå. För fristående kurser och utbildningsprogram är bedömningsgrunden: ”Varje student ges goda förutsättningar att genomföra kursen/utbildningen inom planerad studietid”,⁷⁷ för uppdragsutbildningar: ”Varje kursdeltagare ska ges goda förutsättningar att genomföra utbildningen inom den tid som avtalats med uppdragsgivaren”⁷⁸ och för utbildning på forskarnivå: ”Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid”.⁷⁹ I rapporterna ska man utifrån beskrivningar och analyser identifiera eventuella utvecklingsområden samt även redovisa och analysera nyckeltal relaterade till genomströmning. För grundutbildningsprogram är nyckeltalen poängproduktion per termin av andel aktiva studenter och tid till examen, medan de för forskarutbildningen är tid till examen och examen inom åtta år. Alla nyckeltal ska redovisas uppdelat på män och kvinnor. Vidare hantering av vad som framkommit i relation till varje enskilt utvärderingsobjekt samt hur faktorer av relevans i ett större sammanhang identifieras redogörs för i den inledande beskrivningen av kvalitetssäkringsmodellen. Kvalitetsrapporterna inklusive bedömning och beslutad handlingsplan finns tillsammans med fakultetsanalyserna tillgängliga på webben.⁸⁰

Vad studenterna och doktoranderna själva anser om det stöd de erbjuds är ett frågeområde vid de regelbundna student- och doktorandundersökningarna. Studenterna får svara på frågor om universitetets stödtjänster som inkluderar studenthälsan, språkverkstäderna, studievägledningen, universitetsbiblioteket, mottagningsverksamheten och information om utlandsstudier samt om Lika Villkor. Den senaste sammanställningen av genomförd studentundersökning

⁷⁶ [Handledning inom förskole- och lärarutbildning, 7,5 hp \(911G66\)](#), [Handledning och handledningsmetodik, 7,5 hp \(745A39\)](#), [Handledarutbildning i verksamhetsförlagd utbildning, 1,5 hp \(8FG075\)](#).

⁷⁷ [Mall för kvalitetsrapport av enskild kurs, \(dnr LiU-2019-00459\)](#), [Mall för kvalitetsrapport för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, \(dnr LiU-2019-00455\)](#).

⁷⁸ [Mall för kvalitetsrapport för uppdragsutbildning, \(dnr LiU-2019-00458\)](#).

⁷⁹ [Mall för kvalitetsrapport för utbildning på forskarnivå, \(dnr LiU-2019-00457\)](#).

⁸⁰ Informationssida för kvalitetssäkringsarbetet inklusive kvalitetsrapporter och handlingsplaner: <https://insidan.liu.se/kvalitetsarbete?!=sv>

finns tillgänglig via LiU:s webb.⁸¹ Doktoranderna får bland annat svara på frågor relaterade till handledning, ISP och forskarutbildningsmiljön.⁸² Resultaten bryts ned, för att möjliggöra analys utifrån exempelvis fakultetsnivån, institution, olika stödverksamheter samt enskilda program eller forskarutbildningsmiljöer (om miljön inte är för liten). Efter att resultaten presenterats och analyserats har handlingsplaner tagits fram på olika nivåer och dessa följs sedan upp inför att en ny undersökning ska genomföras. Analysresultaten nyttjas för att vidareutveckla såväl utbildning på grundnivå och avancerad nivå som på forskarnivå. Student- och doktorandundersökningen beskrivs vidare under bedömningsområde 1.1 och 5.

I kursvärderingssystemet Evaluate finns en fråga om studenterna uppfattar att den tid de aktivt arbetat med kursen motsvarar kursens storlek i poäng. Syftet med frågan är att på kursnivå fånga upp att kursens innehåll och utformning står i proportion till kursens omfattning i högskolepoäng och att studenterna därmed ges förutsättningar att klara den under utsatt tid.⁸³ Även alumnerna ska ges möjlighet att lämna synpunkter på utbildningen, utbildningens förberedelse för arbetslivet och vad som kan utvecklas eller bli bättre⁸⁴ (se även bedömningsområde 6).

2.4.1 Specifika rutiner och processer för utbildning på grund- och avancerad nivå

I utbildningsplaner och kursplaner framgår vilka förkunskapskrav som ställs och dessa tydliggörs även på den webbplats där information om programmet eller kursen ges.⁸⁵ För grundutbildningsstudenterna finns informationen samlad på studieinformationssidorna.⁸⁶ Andra viktiga faktorer är utbildningarnas utformning och genomförande, lärar- och handledar-kompetens och -kapacitet samt den fysiska och studiesociala arbetsmiljön och det stöd som erbjuds studenterna. Vid studiestarten är det viktigt att studenterna välkomnas och introduceras på ett bra sätt. Mottagningsverksamheten syftar till att ge de nya studenterna goda förutsättningar för att genomföra sina studier genom att LiU tidigt adresserar vad det innebär att studera på universitetsnivå samt vad som förväntas av studenterna. Studentkårerna, tillsammans med studenthälsan och studievägledningen tar ett stort ansvar för att bygga förutsättningar för goda sociala relationer mellan studenterna. Kårernas arbete beskrivs i den mottagningspolicy som finns framskriven.⁸⁷ Studievägledarna inom respektive fakultet bidrar med information om universitetsstudier och påbörjar byggandet av en relation till de studentgrupper de framgent kommer att arbeta med. I samverkan med Linköpings kommun, Norrköpings kommun och region Östergötland genomförs varje år en Kalasmottagning som avslutning på mottagningsperioden. Syftet är att välkomna de nya studenterna och ge information om ”allt” som är bra att veta som student och samtidigt ge en positiv och minnesvärd upplevelse av studentlivet i regionen.⁸⁸

Studenter och doktorander har genom representation i olika styrelser och andra beredande eller beslutande organ goda möjligheter att uppmärksamma de ansvariga för utbildningarna på olika brister, svårigheter eller utvecklingsbehov.⁸⁹ Enskilda program kan själva besluta om extra insatser avpassade för det enskilda programmet. Som exempel kan nämnas att inom civilingenjörsprogrammet Maskinteknik nyttjas så kallade nestorer, erfarna lärare i matematik,

⁸¹ [Totalrapport Studentundersökningen LiU 2017.](#)

⁸² [Totalrapport Doktorandundersökningen LiU 2017.](#)

⁸³ [Beslut om de universitetsgemensamma frågorna i Evaluate, \(dnr LiU-2019-02119\).](#)

⁸⁴ [Plan för systematisk uppföljning av alumnerna för utbildningar på grund-, avancerad- och forskarutbildningsnivå, \(dnr LiU-2019-01918\).](#)

⁸⁵ [Riktlinjer för utbildning och examination på grundnivå och avancerad nivå vid Linköpings universitet, \(dnr LiU-2019-00920\).](#)

⁸⁶ Studieinformation – söksida för kursplaner, utbildningsplaner och programplaner: <https://liu.se/studieinfo/>

⁸⁷ [Studentkårernas gemensamma mottagningspolicy 2020.](#)

⁸⁸ [Kalasmottagning, \(dnr LiU-2016-00391\).](#)

⁸⁹ [Riktlinjer för studentrepresentation, \(dnr LiU-2019-02146\).](#)

för att stötta studenterna under första året och att studenter på ämneslärarprogrammet med inriktning engelska agerar mentorer till studenter på Grundlärarprogrammets kurser i engelska. Inom universitetsförvaltningen finns även en likavillkorskoordinator som samordnar ett omfattande och målinriktat arbete för att främja lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter samt för att motverka all form av diskriminering (se bedömningsområde 4). Lika Villkorsarbetet ska genomsyra samtliga verksamheter, arbets- och utbildningsprocesser och ses också som en viktig förutsättning för att alla studenter och doktorander ska ha samma goda förutsättningar att klara sina studier inom planerad studietid.⁹⁰ Andra viktiga funktioner är språkverkstäderna och koordinatorena för studenter med funktionshinder, vilka nämnts ovan.

En viktig källa till information för studenterna är kursplaner och utbildningsplaner. För att styra hur dessa dokument utformas, för att de ska innehålla den information som krävs, samt för att säkerställa att examination genomförs på ett rättssäkert sätt har riktlinjer för detta fastställts. I riktlinjerna⁹¹ återges regler i form av lagar och förordningar som gäller nationellt för utbildning och examination på grundnivå och avancerad nivå, följt av de lokala regler som gäller vid LiU. De lokala reglerna utgår från nationella lagar och förordningar och beskriver hur dessa ska tillämpas. Kursplaner och information om utbildningsprogrammets utformning, uttryckta i utbildningsplaner och programplaner, finns publicerade på studieinformationssidorna på webben.⁹² För att samla annan relevant information till studenter om deras studier finns två centrala IT-tjänster som vänder sig till studenter, Studentportalen och lärplattformen Lisam, vilka båda kort beskrivits under bedömningsområde 2.3. Samlad generell information till studenterna om vilka stödtjänster som finns att tillgå finns under paraplyet ”Vi hjälper dig”.⁹³ För att hjälpa den student som har en fråga eller behov av hjälp, men inte vet vem man ska vända sig till, har LiU under de senaste åren drivit projektet ”En väg in”⁹⁴ (se bedömningsområde 2.3).

2.4.2 Specifika rutiner och processer för utbildning på forskarnivå

En grundförutsättning för att doktorander ska kunna genomföra sina forskarstudier inom utsatt tid är att lärosätet skapar tillräckliga resurser för detta. En viktig förutsättning är att doktoranderna har trygga anställningsförhållanden under den tid de bedriver forskarutbildningsstudier. Anställningen kan vara i form av doktorandanställning på LiU eller extern anställning med samverkanspart t ex. Region Östergötland. En doktorandanställning ger rättigheter och trygghet, vilket bedöms vara synnerligen viktigt för att kunna genomföra utbildningen inom planerad studietid, men tidsbegränsningen är i sig också drivande för att målet med utbildningen ska nås inom ramen för fyra års heltidsstudier. Introduktionen till forskarutbildningen och till anställningen som doktorand sker inom respektive institution och särskilt inom den forskarutbildningsmiljö doktoranden tillhör. Som stöd till doktoranderna finns utöver huvudhandledaren, även en (eller flera) bihandledare. I övrigt finns FuS och fora med studentrepresentation som hanterar forskarutbildningsfrågor på institutions- och fakultetsnivå för att diskutera angelägna frågor för och med doktoranderna. På fakultetskanslierna finns utbildningsledare med kompetens att hantera forskarutbildningsfrågor. De allmänna studieplanerna och de individuella studieplanerna (ISP) är utformade för att skapa förutsättningar för att en doktorand ska kunna genomföra forskarutbildningen inom planerad studietid. Ett viktigt verktyg för att säkerställa att doktoranden ges möjlighet att slutföra sina studier inom utsatt tid är ISP:n där det konkretiseras vilka aktiviteter en doktorand ska genomföra och delta i för att

⁹⁰ Information om Lika villkorsarbetet: <https://www.student.liu.se/studentstod/lika-villkor?l=sv>

⁹¹ *Riktlinjer för utbildning och examination på grundnivå och avancerad nivå vid Linköpings universitet*, (dnr LiU-2019-00920)

⁹² Studieinformation – söksida för kursplaner, utbildningsplaner och programplaner: <https://liu.se/studieinfo/>

⁹³ ”Vi hjälper dig” – sammanställning av stödfunktioner: <https://www.student.liu.se/studentstod?l=sv>

⁹⁴ *En väg in Förstudie*, (dnr LiU-2017-01008).

nå examensmålen. Planen upprättas i anslutning till att doktoranden antas och uppdateras därefter minst en gång per år. Vid den årliga uppdateringen av ISP genomförs dels en uppföljning av vad doktoranden presterat under det senaste året, dels en planering av vad doktoranden ska fokusera på under den kommande perioden. Planeringen av doktorandens arbete sker utifrån vad doktoranden har kvar att fullgöra för att uppnå examensmålen samt vilken tid som återstår av den planerade studietiden. För att doktoranderna ska ha tillgång till relevant information om forskarutbildningen samlas generell informationen på LiU:s webbplats.⁹⁵

Doktorander som är anställda vid LiU har, i likhet med övriga anställda vid LiU, tillgång till företagshälsovård, dit de vid behov kan vända sig. I genomförda doktorandundersökningar har det framkommit att många doktorander upplever negativ stress. LiU har på flera sätt vidtagit åtgärder för att såväl förebygga uppkomsten av stress, som rutiner för att stötta doktorander som upplever negativ stress. LiU driver tillsammans med företagshälsovården ett utvecklingsprogram för forskarstuderande som syftar till att stärka och stötta doktoranderna i att hantera prestationskraven under forskarutbildningstiden. Programmet är upplagt i tre olika moduler, där den första riktar sig till doktorander i början av sin utbildning, den andra till dem som är halvvägs i utbildningen och den tredje till doktorander som närmar sig disputationen. Ett aktivt arbete bedrivs också vid institutionerna för att förebygga uppkomsten av negativ stress bland doktoranderna. Enskild fakultet eller enskild institution kan också besluta om stöttande åtgärder för forskarstuderande inom sitt ansvarsområde. Exempelvis har flera institutioner genomfört workshops där doktorander, handledare och övriga ansvariga för forskarutbildningens genomförande deltagit. Syftet med dessa workshops har varit att belysa frågor kring doktorandernas upplevelse av stress samt att proaktivt arbeta med processer och rutiner för att i möjligaste mån förebygga risker för uppkomst av stress.

För att säkerställa att studenter och doktorander erbjuds erforderliga förutsättningar är LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning central, men uppföljning av ISP inom forskarutbildningen, genomförande av student- och doktorandundersökningen samt kursvärderingar, samtal med student- och doktorandrepresentanter i olika utbildningsnära fora fyller också en viktig funktion, vilka beskrivs nedan.

2.4.3 Uppföljning och åtgärder

Signaler om huruvida studenter och doktorander klarar eller inte klarar av att ta sin examen inom planerad studietid kan komma från flera källor, exempelvis via årsvisa uppföljningar av studieprestationer som görs av studievägledare eller programansvariga. På senare tid har dock beskrivningarna i kvalitetsrapporterna av tillvägagångssätt för att säkra att studenterna och doktoranderna ges goda förutsättningar att klara sina studier inom stipulerad tid samt analysen av nyckeltalen och sammanfattning av åtgärder och aktiviteter i handlingsplanerna ökat det systematiska arbetet med frågan. Exempelvis har problemet med genomströmning och avbrott inom grundutbildningen vid den Tekniska fakulteten blivit ännu tydligare sedan LiU introducerade den LiU-gemensamma modellen för kvalitetssäkring av utbildning. I fakultetsanalysen från 2019, där de första sju civilingenjörsprogrammen granskades, konstaterades att genomströmningsgraden i flertalet fall är otillfredsställande låg.⁹⁶ I bedömningsmatrisen för civilingenjörsprogrammet Datateknik (D) kan man läsa: ”Genomströmning och examensfrekvens är problematiska, även om situationen inte bedöms vara unik för D vid LiU” samt ”En djupare analys av skälen till den låga genomströmningen behövs.” I handlingsplanen kan man läsa att man avser att, utan att sänka kvaliteten, öka genomströmningen med 10 procentenheter i de tre obligatoriska kurserna som haft sämst genomströmning samt analysera orsaken till att

⁹⁵ Portalsida för forskarutbildning vid LiU: <https://liu.se/forskning/forskarutbildning>

⁹⁶ [Fakultetsanalys av genomförda utbildningsutvärderingar 2019, \(dnr LiU-2019-03997\).](#)

många studenter ej slutför sina examensarbeten och diskutera åtgärder med berörda institutioner.⁹⁷ Ett annat försök att adressera låga genomströmningssiffror är att tekniska fakultetsstyrelsen i januari 2020 tog beslut om att införa kvalitativa målrelaterade bedömningskriterier inom kurser på grundnivå och avancerad nivå⁹⁸ som ett led i att göra studenterna bättre införstådda med vilka kunskapskrav som gäller, ge dem bättre planeringsförutsättningar samt bättre möjligheter att få konkret återkoppling och öka transparensen.

2.5 Styrkor och utvecklingsområden

Styrkor: En styrka med den systematiska kvalitetsgranskningen som all utbildning genomgår under en sexårscykel är att den bidrar till att synliggöra de utbildningsnära processerna. Kursutveckling, studievägledning, bibliotek, språkverkstad, samverkan med arbetsliv m.fl. bidrar tillsammans till hög utbildningskvalitet. Den systematiska uppföljningen av nyckeltalen inom LiU:s kvalitetssäkringssystem har för flera grundutbildningsprogram exempelvis lett till åtgärder som att identifiera ”flaskhalsar” i utbildningarnas kursstruktur och tydliggöra kursernas relevans för senare kurser samt för att nå programmålen. Att fakulteterna, inom ramen för ett gemensamt ramverk, utformat sitt kvalitetsarbete utifrån sin respektive utbildningsstruktur bidrar till att åtgärderna som identifieras, och senare implementeras, är anpassade till deras respektive unika förutsättningar.

Genom strategiska dialoger mellan de tre organisatoriska nivåerna och en tydlig delegationsordning säkerställs att LiU har en god samlad lärarkompetens och lärarkapacitet, vilket är en av de viktigaste förutsättningarna för att långsiktigt skapa och bibehålla hög utbildningskvalitet. Tillsammans med andra åtgärder och aktiviteter som initieras skapas möjligheter för exempelvis lärarnas kompetensutveckling via Didacticum. Didacticum besitter bred kompetens i högskolepedagogiska och didaktiska frågor och det är en styrka för LiU att ha en samlad enhet för dessa frågor. Verksamhet är adaptiv, dvs. medarbetare på Didacticum deltar i dialogen om LiU:s behov och det resulterar i relevanta kurser och seminarier utifrån verksamhetens behov. Enheten har därutöver en sammanhållande och kunskapspridande roll av stor betydelse, då lärare träffas och diskuterar didaktiska och pedagogiska frågor över institutions- och fakultetsgränser. Didacticum har även ett väl utvecklat och nära samarbete med andra enheter inom LiU, t ex. LiU-IT, fastighetsavdelningen och de mer studentstödande enheterna såsom Studenthälsan, vilket gör att arbetet inom dessa delar stödjer varandra för att skapa förutsättningar för studenter och doktorander att genomföra sin utbildning under planerad studietid.

Utvecklingsområden: Kvalitetssäkringsarbetet har identifierat att en viktig förmåga för att studenterna ska kunna genomföra studierna inom planerad studietid är att kunna ta hand om dagens studenter utifrån deras förkunskapskrav, tidigare erfarenheter av studier m.m. Detta ställer krav på att pedagogisk utveckling är en viktig dimension både vid anställning och befordran, men även som en återkommande del i den kompetensutveckling medarbetarna genomför. LiU har genom verksamhetsdialogerna mellan universitetsledningen, fakulteterna och institutionerna liksom via arbetet inom LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning identifierat behov av att utveckla modellen för pedagogisk meritering, vilket nu är ett pågående projekt under 2020–2021. Projektet syftar till att utveckla modellen för att bättre kunna dokumentera och bedöma lärares pedagogiska meriter och därigenom tydligare synliggöra kravet på god pedagogisk kompetens i undervisningen. Modellen ska kunna ligga till grund för kompetensutveckling, karriärplanering och lönekriterier för lärare, det vill säga är tänkt att bli

⁹⁷ [Bedömningsmatrix och handlingsplan Datateknik, \(dnr LiU-2019-04014\).](#)

⁹⁸ [Beslut om införande av bedömningskriterier inom kurser på grundläggande och avancerad nivå, \(dnr LiU-2019-01863\).](#)

ett användbart verktyg för chefer och därigenom kunna bidra till en hög kvalitet på genomförd utbildning.

För att möta dagens studenter och doktorander utifrån deras situation, har LiU även identifierat ett ökat behov av stöd i olika former. Verksamheter såsom studievägledning, studenthälsan, språkverkstäderna och funktionskoordinatorernas arbete m.fl. har utvecklats i linje med de ökade behoven, men behöver kontinuerligt utvecklas utifrån nya och förändrade behov. Framöver finns exempelvis planer på att alltmer av det stöd som språkverkstäderna ger ska förmedlas digitalt för att nå ut till fler studerande.

3. Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Lärosätet säkerställer genom sitt kvalitetsarbete hög kvalitet i det samlade utbildningsutbudet. Lärosätet har en tydlig ansvarsfördelning och genomför kontinuerligt uppföljningar och regelbundna granskningar av sina utbildningar för att säkerställa att de är aktuella och anknyter till relevant forskning. Lärosätet följer systematiskt upp hur väl de faktiska studieresultaten motsvarar de förväntade. Såväl personal, studenter och doktorander som externa intressenter deltar på ett ändamålsenligt sätt i utvärdering och utveckling av utbildningarna.

Lärosätet har en välfungerande förbättringscykel vilket innebär att lärosätet på utbildningsnivå arbetar systematiskt med att följa upp, utvärdera och utveckla utbildningarna. Lärosätet samlar systematiskt in information om utbildningarna. Med hjälp av information som tas fram inom kvalitetssystemet identifierar lärosätet utvecklingsbehov och förbättrar utbildningarna. Lärosätet vidtar åtgärder och utvecklar systematiskt utbildningarna. Lärosätet har systematiska processer och rutiner för att säkerställa att åtgärder som planeras eller genomförs på ett ändamålsenligt sätt publiceras och kommuniceras till relevanta intressenter, såväl interna som externa.

Bedömningsgrunder:

3.1 Lärosätet har en tydlig ansvarsfördelning samt ändamålsenliga rutiner och processer för utformning, utveckling, inrättande samt nedläggning av utbildningar.

3.2 Lärosätet säkerställer att dess utbildningar utformas och genomförs på ett sätt som uppmuntrar studenterna till att ta en aktiv roll i lärandeprocesserna, vilket också återspeglas i examinationen.

3.3 Lärosätet säkerställer ett nära samband mellan forskning och utbildning i verksamheten.

3.4 Lärosätet säkerställer att dess utbildningar utformas och genomförs med tydlig koppling mellan nationella och lokala mål, lärandeaktiviteter och examinationer.

3.5 Utifrån kontinuerliga uppföljningar och regelbundna granskningar vidtar lärosätet de åtgärder som krävs för att förbättra och utveckla utbildningarna.

3.6 Lärosätet säkerställer att granskningsresultat publiceras och att åtgärder som planeras eller genomförs för att förbättra och utveckla utbildningarna kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta intressenter.

Vägledning till lärosätet:

Visa hur lärosätet genom sitt kvalitetsarbete uppfyller bedömningsområdet, bland annat genom att beskriva rutiner och processer som bidrar till detta. Beskrivningen ska visa hur lärosätet arbetar löpande för att systematiskt kvalitetssäkra och utveckla sina utbildningar. Beskrivningen ska även innehålla mål och strategier som har ställts upp i förhållande till bedömningsområdet och bedömningsgrunderna. Av beskrivningen ska det framgå hur lärosätet säkerställer att dessa mål uppnås, hur det avgörs om målen har uppnåtts och vad lärosätet vidtar för åtgärder om målen inte har uppnåtts. Visa även hur lärosätet genom sitt kvalitetsarbete identifierar utvecklingsområden.

Om det finns en skillnad i hur kvalitetsarbetet vid olika delar av lärosätet eller vid olika typer av utbildningar utförs ska dessa skillnader beskrivas. Vid behov, hänvisa till de policyer, rutiner och processer som beskrivs i samband med bedömningsområdet "styrning och organisation".

Lyft vid behov ytterligare aspekter som är viktiga för lärosätets systematiska kvalitetsarbete inom bedömningsområdet.

Ge belägg för att kvalitetsarbetet är välfungerande och effektivt, och att det systematiskt säkerställer hög kvalitet i utbildningarna, utifrån information som genereras inom kvalitetssystemet.

Lärosätets redogörelse:

3 Utformning, genomförande och resultat

Vision och mål

LiU:s vision för det egna uppdraget uttrycks i strategikartan, där det övergripande målet för utbildningsverksamheten är att ”attrahera och examinera eftertraktade studenter och doktorer för ett hållbart samhälle i en föränderlig värld”. Detta implicerar att utbildningarna ska utformas och genomföras så att goda förutsättningar finns för studenterna och doktoranderna att nå examensmålen och nå fordringarna för respektive examen. Målet ska nås genom att ”vidareutveckla profilen av ett program- och campusuniversitet med innovativa, utmanande och studentaktiva utbildningar” (se bilaga 2b). I LiU:s strategikarta finns även en tydligt utpekad vision om ett nära samband mellan grundutbildning och forskningsverksamhet. Här beskrivs att forskningsverksamheten ”ska skapa och sprida forskningsresultat med internationell genomslagskraft” genom att ”stärka och utveckla internationellt slagkraftiga forskningsmiljöer som även tar ansvar för utbildning och samverkan”. För att nå strategikartans mål om att ”examinera eftertraktade studenter och doktorer för ett hållbart samhälle i en föränderlig värld” måste utbildningarna ständigt utvecklas för att studenter och doktorander ska kunna bidra på en arbetsmarknad som är föränderlig.

3.1 Lärosätet har en tydlig ansvarsfördelning samt ändamålsenliga rutiner och processer för utformning, utveckling, inrättande samt nedläggning av utbildningar

Ansvar för att ta fram förslag till, bereda och föredra förslag till beslut om inrättande, inställande och avveckling av *huvudområde* och *utbildningsprogram* ligger på respektive fakultetsstyrelse. Införandet av LiU:s gemensamma kvalitetssäkringsmodell 2017 har lett till en diskussion inom lärosätet om behovet av att skapa en större enhetlighet inom hela lärosätet, också vad gäller rutiner och underlag för beslut om inrättande, inställande och avveckling av utbildning. Det har funnits behov av att tydliggöra att samma kvalitetskrav som finns i LiU:s kvalitetssäkringsmodell, behöver explicitgöras vid till exempel beslut om inrättandet av ett program. Detta resulterade i att rektor under våren 2020 beslutade om LiU-gemensamma riktlinjer för inrättande, inställande och avveckling av utbildning.⁹⁹

Vid inrättande av nya utbildningsprogram ska i underlaget beskrivas a) innehåll och behov, b) förutsättningar för god kvalitet samt c) resurser. Underlaget innefattar efterfrågan hos blivande studenter, arbetsmarknadens behov, tillgång till lärare med relevant kompetens och hur forskningsanknytning samt samverkan med arbetsmarknaden säkras. Därutöver ingår en redogörelse för hur hållbar utveckling samt att ett jämställdhetsperspektiv beaktas i innehåll och genomförande samt möjlighet till internationella samarbeten och utbyten. Här finns således en tydlig samstämmighet mellan kraven som gäller vid inrättande av en utbildning, och kraven som ställs vid kvalitetsgranskningen i LiU:s kvalitetssäkringsmodell. Vid avveckling eller inställande av utbildning ska detta motiveras utifrån exempelvis bristande kvalitet, lågt söktryck, låg genomströmning eller bristande lärarkompetens/-resurs. Därtill ska information till berörda studenter ges innehållande en plan för hur antagna studenter ska slutföra sin utbildning med säkerställd kvalitet samt eventuella övergångsbestämmelser.¹⁰⁰ Vid LiU är det

⁹⁹ [Riktlinjer för inrättande, inställande och avvecklande av huvudområden, utbildningsprogram och fristående kurser. \(dnr LiU-2020-01312\).](#)

¹⁰⁰ [Riktlinjer för inrättande, inställande och avvecklande av huvudområden, utbildningsprogram och fristående kurser. \(dnr LiU-2020-01312\).](#)

Universitetsstyrelsen som, efter beslut i respektive fakultetsstyrelse, årligen fastställer universitets samlade utbud av utbildningsprogram (se bilaga 5a). Vid inrättande av fristående kurser ska en dialog med berörd institution genomföras för att tillgodose att resurser och tillgång på lärare med adekvat kompetens finns tillgängliga innan beslut.¹⁰¹ Enligt rektors delegationsordning kan beslut om inrättande och avveckling av fristående kurs fattas av respektive fakultetsstyrelse, med rätt att delegera vidare till särskilt beslutande fakultetsorgan eller dekan (se bilaga 5b). Underlaget som krävs för inrättande av en fristående kurs som ej hör till huvudområde är mindre omfattande. Här ska framgå en motivering till varför LiU ska erbjuda kursen, vilket behov kursen täcker i relation till befintligt utbud samt en översiktlig beskrivning av kursens innehåll.

Respektive fakultetsstyrelse bereder underlag om inrättande respektive avveckling av forskarutbildningsämne eller inriktning som sedan beslutas av rektor. Vid beslut om att inrätta ett ämne eller inriktning för utbildning på forskarnivå ska följande villkor vara uppfyllda; a) det ska finnas en forskningsmiljö där aktiv forskning och seminarieverksamhet av god kvalitet bedrivs som är relevant i förhållande till utbildningen, b) det ska finnas handledarresurser och övriga resurser som krävs för utbildningens genomförande där handledare ska ha relevant ämneskompetens och pedagogisk kompetens för att handleda doktorander samt c) ämnesbenämningen och i förekommande fall inriktningen ska ge tydlig information om dess hemvist i förhållande till såväl nationell standard (SCB:s forskningsämnen)¹⁰² som till internationell praxis.¹⁰³ Enligt rektors delegationsordning (se bilaga 5b) är det sedan respektive fakultetsstyrelse som fattar beslut om allmän studieplan inom ett forskarutbildningsämne.

Utveckling av befintliga utbildningsprogram görs kontinuerligt och de kvalitetssäkras genom den sexåriga kvalitetssäkringscykeln. Initiativ till utveckling kan komma exempelvis från fakultetsledning, programråd, lärare, studenter samt företrädare för omgivande samhälle. Källorna till att initiera utvecklingsarbeten kommer från kursvärderingar, student- och doktorandundersökningar och LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning, vilka därmed är centrala komponenter för diskussion om utveckling av program och kurser. Utformning och utveckling av program och kurser sker också vid beslut och granskning av kursplaner och utbildningsplaner, som beskrivs tidigare. Kursansvariga, ämnesansvariga, studierektorer, programansvariga är alla centrala aktörer i detta löpande kvalitetsarbete. De olika fakulteterna har olika organisering vad gäller nämnder, råd eller utskott, anpassat efter vad som är mest funktionellt utifrån respektive fakultets förutsättningar. Gemensamt för samtliga är dock ett reellt inflytande i beslutande och beredande organ för såväl studentrepresentanter som yrkeslivsrepresentanter.

Exempel på utveckling som initierats baserat på tidigare studentsynpunkter är utbyggnaden av Clinicum för de medicinska utbildningar där studenterna ges möjlighet att förbereda sig inför VFU efter önskemål från såväl lärare, studenter som programledningen för att VFU-perioderna ska kunna bli så givande och effektiva som möjligt.

För utveckling av forskarutbildningsämnena spelar fakulteternas forskarutbildningsnämnder och institutionernas forskarutbildningsråd, en viktig roll för såväl uppföljning som utveckling. Även FuS har ett övergripande ansvar att följa upp kursvärderingar av forskarutbildningskurser i syfte att utveckla kurserna och alla moment i forskarutbildningarna (se mer under bedömningsområde 1).

¹⁰¹ [Riktlinjer för inrättande, inställande och avvecklande av huvudområden, utbildningsprogram och fristående kurser. \(dnr LiU-2020-01312\).](#)

¹⁰² [Standard för svensk indelning av forskningsämnen, 2016. Universitetskanslersämbetet.](#)

¹⁰³ [Riktlinjer för utbildning och examination på forskarnivå. \(dnr LiU-2020-03965\).](#)

Processen för utformning av kursplaner och revidering av kursplaner följer en tydlig årscykel som är gemensam för LiU. LiU använder utbildningsdatabasen Bilda för att hantera kursplaner och utbildningsplaner. I och med den formalisering av processen som följer av användandet av Bilda, exempelvis en struktur som inkluderar obligatoriska fält utifrån nationella och lokala krav, kvalitetssäkras processen för arbetet med kursplaner. Skriftliga instruktioner finns kring arbetet med att lägga in information i Bilda. Fakulteterna driver ett gemensamt arbete kring kursplanefrågor vilket benämns Utbildningsadministrativa processgruppen (UAP) där representanter från samtliga fakulteter ingår. Möten i gruppen borgar för att aktuella förändringar genomförs av samtliga fakulteter vid samma tidpunkt. Regelbundna informations- och utbildningsinsatser görs vid behov för relevanta aktörer inom respektive fakultet. Beslut och fastställande av utbildningsplaner och kursplaner är delegerat till fakultetsstyrelserna med rätt att delegera vidare. Vid samtliga fakulteter finns en kursplanekommitté eller nämnd som bereder och granskar kursplaner och utbildningsplaner inför beslut.

Forskarutbildningens utformning styrs av de allmänna studieplanerna som fastställs av respektive fakultetsstyrelse. De allmänna studieplanerna reglerar huvudsakligen innehållet i utbildningen, krav på särskild behörighet och de övriga föreskrifter som behövs. Där framgår även om det finns obligatoriska kurser för samtliga forskarstuderande inom den aktuella forskarutbildningen eller ej. Kursplaner för forskarutbildningens kurser hanteras i förekommande fall av respektive institution eller fakultet.

3.2 Lärosätet säkerställer att dess utbildningar utformas och genomförs på ett sätt som uppmuntrar studenterna till att ta en aktiv roll i lärandeprocesserna, vilket också återspeglas i examinationen

Sedan 1970-talet har LiU på ett framgångsrikt sätt byggt upp starka och innovativa utbildningsprogram, oftast inriktade mot olika professionsområden. Idag läser ca 2/3 av studenterna vid yrkes- och professionsutbildningar, en andel som ökat de senaste tio åren. Studentaktiva arbetsformer är en gemensam nämnare för all utbildning vid LiU. Studenter ges ett stort ansvar för sitt eget lärande, men erbjuds också stöd i form av kunniga och professionella lärare samt ändamålsenliga pedagogiska verktyg och miljöer. Mötet mellan student och lärare utgör navet i det pedagogiska arbetet, där såväl det fysiska mötet på campus som virtuella former av undervisning och lärande avses (se bilaga 2a s. 12). Målbilderna för de olika utbildningarna ser dock olika ut och därav har också olika pedagogiska tillvägagångssätt vuxit fram, vart och ett anpassat till just de specifika målbilder och förutsättningar som gäller för respektive utbildning. Nedan redovisas ett antal exempel på hur LiU säkerställer att studenterna ges möjlighet att ta en aktiv roll i lärandeprocessen och vid examinationen.

Ett exempel på en pedagogisk modell är *problembaserat lärande (PBL)*, som tillämpas inom samtliga utbildningar vid den Medicinska fakulteten samt inom exempelvis miljövetarprogrammet och psykologprogrammet vid Filosofisk fakultet och civilingenjörsprogrammet Informationsteknologi vid Teknisk fakultet. En viktig arbetsform i PBL är basgruppsarbetet. Med stöd av en handledare utforskar studenterna sin egen förståelse av ett verklighetsanknutet problem eller situation. Syftet är att studenten ska utveckla sin professionella kompetens genom ett självständigt, undersökande och kritiskt förhållningssätt, samt träna sin förmåga att arbeta i team. Studentens aktiva roll i sitt eget lärande, avspeglas också i examinationsformerna. Exempel på sådana examinationsformer inom vårdutbildningarna är praktiska individuella examinationer. I de lägre terminerna är sådana förlagda till utbildningslaboratorium och metodrum vid Clinicums färdighetscentrum. Längre fram i utbildningen examineras interprofessionella moment genom en tvåveckorsperiod på den kliniska undervisningsavdelningen som utgör en autentisk miljö där studenter från olika professionsutbildningar möts. Examinationerna ökar således i komplexitet och omfattning i de högre terminerna och studenten

förväntas visa både breddad och fördjupad kunskap och en allt högre grad av självständighet i sitt agerande.

Utformningen av all utbildning inom det tekniska och naturvetenskapliga området nyttjas *CDIO-ramverket*¹⁰⁴, i vilket studentaktiva lärförmer som återspeglas i examinationen är centralt. CDIO är ett internationellt erkänt ramverk för utveckling av ingenjörutbildningar. För att nå målbilden finns två grunddokument, CDIO:s målförteckning och CDIO:s principer. Målförteckningen anger förväntade kunskaper, färdigheter och förmågor hos en utexaminerad ingenjör, dvs. har ett starkt fokus på kommande yrkesliv. Inom Tekniska fakulteten har anpassningar gjorts utifrån examensmålen i högskoleförordningen samt för att möjliggöra tillämpning även för utbildningar som inte leder till en ingenjörsexamen.¹⁰⁵ CDIO:s principer handlar om hur ett utbildningsprogram bör utformas för att målen ska kunna nås. Principerna handlar bland annat om kursstrukturen, att färdigheter och förmågor tränas och examineras integrerat med ämneskunskaper och att det finns projektkurser, inom vilka studenterna tränas i ett strukturerat arbetssätt och får egna praktiska erfarenheter av samarbete, dokumentation och kommunikation såväl som erfarenhet av att utveckla produkter och system. Inom exempelvis civilingenjörsprogrammet teknisk fysik och elektroteknik innebär ovanstående att studenterna genomför tre projektkurser med ökande komplexitet. I majoriteten av kurserna som erbjuds inom programmet varierar undervisningsformerna för att studenterna ska tränas i att bland annat lösa problem, analysera och värdera idéer samt få erfarenhet av experimentell verksamhet. Under utbildningens tre första år sker en dryg tredjedel av examinationen genom utpräglat studentaktiva examinationsformer och under masterprofilerna ökar komplexiteten samt graden av självständighet.

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är ytterligare ett exempel som används framförallt i utbildningar inom området för Utbildningsvetenskap samt vid Medicinsk fakultet, men även vissa utbildningar vid Filosofisk fakultet. Studenterna vid lärarutbildningen gör sin första VFU redan efter sju veckor på utbildningen och syftet är att de tidigt i utbildningen ska möta undervisningspraktiken och skolans verklighet. Under VFU-perioderna övar och prövas studenten på att planera, genomföra och följa upp undervisning i respektive ämne och att anpassa den till elevers skilda förutsättningar. Under den avslutande VFU ska studenten visa förmåga att ta ett självständigt helhetsansvar för de uppgifter som ingår i lärarens arbete. Att VFU genomförs återkommande under utbildningen möjliggör för studenterna att stegvis tillämpa och koppla utbildningen till skolverksamhetens krav, förväntningar och utveckling, vilket gör att de kan ta en aktiv del i lärandeprocessen.¹⁰⁶ För examination av studenterna finns omdömesformulär inklusive bedömningskriterier som fylls i av handledaren i verksamheten. Formuläret utgör, tillsammans med VFU-besök, VFU-dagbok och VFU-seminarier, underlag för examinatorns bedömning av huruvida studenten uppfyller lärandemålen.¹⁰⁷

Inom ramen för generella examina och fristående kurser ryms utbildningar inom en rad olika ämnesområden, som nyttjar olika pedagogiska modeller och arbetsformer, i syfte att stödja och utmana studenternas aktiva lärande. I de pedagogiska modeller som tillämpas i flera utbildningar är *seminariet* en central och vanligt förekommande arbetsform. Seminariet används inte bara som undervisningsform, utan även som en examinationsform. Seminariet utgår vanligen från texter av olika slag, exempelvis texter som belyser ämnets utveckling så kallade klassiker eller texter som introducerar specifika empiriska fält eller teorier. Det kan också vara studenters egna producerade texter som behandlas i olika stadier. Till seminarie-

¹⁰⁴ CDIO står för Conceive – Design – Implement – Operate.

¹⁰⁵ Denna anpassade version benämns [LiTH Syllabus, \(dnr LiU-2018-02575\)](#).

¹⁰⁶ [Självvärdering avseende Ämneslärarprogrammet del I Utbildningsvetenskaplig kärna, \(dnr LiU-2018-01513\), s 27](#)

¹⁰⁷ Se vidare: <https://liu.se/artikel/verksamhetsförlagd-utbildning-vid-lararutbildningen>

formen hör också att aktivt delta i och ansvara för en allsidig diskussion underbyggd av vetenskapliga argument. I slutet av utbildningar på grund- och avancerad nivå skrivs uppsatser eller självständiga arbeten där kritisk granskning och diskussion av varandras texter är ett viktigt inslag i examinationen. En tydlig progression genom dessa läraaktiviteter och examinerande moment är förmåga att ge och ta emot återkoppling, att kritiskt granska ett arbete genom peer-review och att ge konstruktiv kritik på detta genom opponentskap samt också att försvara det egna arbetet genom respondentskap.

Inom utbildning på forskarnivån tillägnar sig doktoranden ämnesfördjupning och ämnesbredd via doktorandkurser, handledning, samarbeten och genom det självständiga forskningsarbetet. Till detta kommer andra aktiviteter som konferenser, seminarier, medverkan i undervisning och samverkan, vilket sammantaget bidrar till en stor bredd av olika lärandeaktiviteter. Då vägen till målet kan se olika ut för olika doktorander, även inom samma utbildning, är det viktigt att forskarutbildningsmiljön säkerställer att *varje enskild doktorand* uppnår samtliga mål vid examen samt tillgodoser att doktoranden ges möjligheter till inflytande över utbildningens innehåll och genomförande. Därför tillses att en ISP upprättas för varje forskarstuderande som i detalj beskriver hur utbildningen ska genomföras och hur uppfyllande av målen i högskoleförordningen säkerställs. Målen examineras främst genom forskarutbildningskurserna och genom det självständiga avhandlingsarbetet. ISP:n blir ett centralt verktyg när doktorand och handledare planerar, följer upp och dokumenterar, de olika stegen i forskarutbildningen.

Ett centralt verktyg är LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning som inom en sexårscykel kvalitetssäkrar alla utbildningar, på såväl grundnivå, avancerad nivå som forskarutbildningsnivå. I mallen för kvalitetsrapporterna för utbildning på grund- och avancerad nivå ska varje utvärderingsobjekt redogöra för: "På vilket sätt arbetar utbildningen för att studenterna ska ta en aktiv roll i sina egna lärprocesser?". De svar som ges bedöms utifrån bedömningsgrunden: "Utbildningen utformas och genomförs på ett sätt som uppmuntrar studenterna till att ta en aktiv roll i lärandeprocesserna, vilket också återspeglas i examinationsformerna".¹⁰⁸ För forskarutbildning är frågan snarlik och bedömningsgrunden lyder: "Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande".¹⁰⁹ Genom detta sker kontroll och uppföljning av att utbildningarna utformas och genomförs på ett sätt som uppmuntrar studenterna och doktoranderna att ta en aktiv roll i lärandeprocesserna samt att detta återspeglas i examinationen för det samlade utbildningsutbudet inom LiU.

En viktig utgångspunkt i LiU:s arbete för pedagogisk utveckling handlar om etablerandet av innovativa och funktionella lärandemiljöer, såväl fysiska som virtuella (se bedömningsområde 2). Ändamålsenliga lokaler handlar till exempel om ett tillräckligt utbud av grupprum, laborationssalar, verkstäder, active learning classrooms (ALC)-salar eller andra specialsalar på LiU:s olika campus, planerade utifrån behoven hos de utbildningar som finns på respektive campus. Ett tydligt exempel på lärmiljöer med speciellt fokus på studentaktivitet är Clinicum, som är särskilt utrustat för att studenter inom medicinsk fakultet på både schemalagd och icke-schemalagd tid ska kunna träna praktiska färdigheter och simulera realistiska vårdssituationer i en trygg miljö.¹¹⁰

En central resurs för studenternas aktiva lärande är universitetsbiblioteket (UB) som bl a bidrar med utbildningstillfällen i informationssökning och referenshantering samt för att motverka plagiering (se bedömningsområde 2.3). För att uppmuntra studenter att ta en aktiv roll i lärandeprocesserna använder flertalet lärare vid LiU lärplattformen Lisam. I kursrum på Lisam

¹⁰⁸ [Mall för kvalitetsrapport för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, \(dnr LiU-2019-00455\).](#)

¹⁰⁹ [Mall för kvalitetsrapport för utbildning på forskarnivå, \(dnr LiU-2019-00457\).](#)

¹¹⁰ Portalsida Clinicum: <https://liu.se/organisation/liu/medfak/clin>

samlas kursmaterial och Lisam fungerar även som en viktig kommunikationskanal mellan lärare och studenter. Vidare finns vid LiU tillgång till ca 80 datorsalar för såväl schemalagd undervisning som för självstudier. Ett fåtal datorsalar har begränsad åtkomst då specifik programvara finns installerad som av kostnadsskäl inte kan tillgängliggöras på alla datorer. Alla LiU-studenter har fri tillgång till Microsofts programvaror. Att studenterna haft tillgång till Teams och Zoom har varit avgörande för att snabbt kunna ställa om till distansläge under Coronakrisen. Satsningar på infrastruktur i sig räcker dock inte, utan det krävs också pedagogisk och didaktisk kompetensutveckling och stöd till lärare så undervisningen ska kunna genomföras med hög kvalitet även i distansläge. Didacticum, har många kurser och seminarier, för att stötta lärares kompetensutveckling (se bedömningsområde 2.2). De aktiviteter som Didacticum arrangerar och som extra tydligt kopplar till studentaktivt lärande är ett ALC-nätverk¹¹¹ för lärare. Didacticum erbjuder också kurser i PBL för lärare som ska undervisa på utbildningar som arbetar enligt den modellen samt kurser för handledare av självständiga arbeten och forskarutbildning.¹¹²

LiU bedriver även utbildningar på distans, helt eller delvis, och här finns utmaningar för att utforma utbildningarna på ett sätt som uppmuntrar studenter att ta en aktiv roll genom att exempelvis interagera med varandra och skapa sammanhang där studenternas erfarenheter tas till vara. Utöver distansutbildningar erbjuder LiU också några decentraliserade utbildningar. Sedan hösten 2019 ges Förskolläraryrket vid tre lokala utbildningsorter i Småland förutom vid campus Norrköping. Hösten 2020 startade även Grundläraryrket med inriktning mot fritidshem i på två orter och hösten 2021 kommer ett erfarenhetsbaserat grundläraryrket med inriktning mot fritidshem startas. På motsvarande sätt bedrivs läkarutbildningens senare del, fr.o.m. termin sex, på fyra studieorter. Alla studenter, oavsett studieort, följer samma utbildning och genom digitala verktyg kan alla studenter delta i gemensamma föreläsningar, seminarier och andra undervisningsaktiviteter. Detta ställer också krav på en fungerande infrastruktur vad gäller till exempel tillgång till student-aktiva lärandemiljöer, teknik och biblioteksresurser, vilket regleras i avtal. Även UB tar ansvar för dessa studenter genom att exempelvis köpa in referenslitteratur som placeras lokalt och tillser att möjlighet till fjärrlån och stöd i informationssökning finns via de lokala sjukhus- eller folkbiblioteken. Decentraliserad utbildning förutsätter att alla studenter, oavsett studieort, inkluderas på lika villkor i det aktiva lärandet.

Som tidigare nämnts (se bedömningsområde 1) har LiU ett prioriterat vägval att ”kraftsamla för att möta den digitala transformationen”.¹¹³ LiU behöver stärka arbetet med att utveckla det studentaktiva lärandet när det sker i digital/virtuell form. Satsningar görs såväl på infrastruktur, exempelvis genom att utrusta salar för att kunna ”streama” föreläsningar till lokala campus, som på lärarkompetens för att kunna hantera olika former av e-lärande i den pedagogiska verksamheten. På uppdrag av rektor har Didacticum utlyst sökbara utvecklingsmedel för att stimulera innovation och kompetensutveckling inom området e-lärande. Vid utlysningen 2019 kom ett fyrtiotal ansökningar in från olika delar av universitet och elva av dessa ansökningar beviljades medel¹¹⁴ och under 2020 beviljades ytterligare nio projekt utvecklingsmedel.¹¹⁵ Utöver detta har rektor tilldelat medel till varje fakultet för att på programnivå, utse ett pilotprojekt för e-lärande.¹¹⁶ Exempelvis genomförs ett e-lärandeprojekt inom Förskolläraryrket och Grundläraryrket med inriktning fritidshem i decentraliserad form.

¹¹¹ ALC-Nätverk: <https://old.liu.se/didacticum/aktiviteter/natverk/alc?l=sv>

¹¹² Didacticums kursutbud: <https://old.liu.se/didacticum/kurser?l=sv>

¹¹³ *LiU:s Verksamhetsplan och budget för 2021 samt plan för 2022–2023*, (dnr LiU-2020-01322), s. 8.

¹¹⁴ *Fördelning av pedagogiska utvecklingsmedel för e-lärande 2019*, (dnr LiU-2018-03203).

¹¹⁵ *Fördelning av pedagogiska utvecklingsmedel för e-lärande 2020*, (dnr LiU-2019-04102).

¹¹⁶ *Stimulera innovation och kompetensutveckling inom området e-lärande 2019 – 2020*, (dnr LiU-2019-00687).

Projektet syftar till att utveckla studentcentrerade arbetsformer samt hur e-lärande kan utformas i relation till praktisk-estetisk undervisning och laborationer i NO.¹¹⁷ De erfarenheter och slutsatser som projektet resulterar i ska utveckla den decentraliserade undervisningen, men är också tänkt att tas till vara i andra undervisningssammanhang inom övriga program.

I de kvalitetsrapporter, bedömningar och handlingsplaner som hittills redovisats finns inga exempel som föranlett åtgärder i handlingsplanerna där det handlar om att utbildningen brustit i arbetet med att få studenterna att ta aktiv roll i sina egna läroprocesser eller återspeglings av detta i examinationsformerna. Detta indikerar att det kontinuerliga arbetet på LiU, att sätta studenternas aktiva lärande i fokus, har gett resultat.

Ett annat viktigt verktyg för att säkerställa studentaktivitet i utbildningarna är *kursplanerna* som genom formuleringar av lärandemålen visar på vilket sätt studenterna ska uppnå målen inom kursen. Beroende på om kursen ges på grundnivå eller avancerad nivå ger verben en indikation på kursens position i progressionen. Detta kan handla om att "redogöra för", "använda" eller "visa" på grundnivå medan det på avancerad nivå kan handla om att "självständigt planera och genomföra", "kritiskt granska" eller "argumentera och analysera". Vidare anges i kursplanerna examinationens form, vilket tillsammans med kursens mål anger hur och på vilket sätt studenterna ska visa sitt kunnande. Upplägget i samtliga utbildningar är utformat med en strävan efter att det ska finnas tydliga samband mellan lärandemål, lärandeaktiviteter och examination. Undervisningen utgår från en mångfald av undervisningsformer och aktiviteter för lärande och examinationsformerna anpassas och varierar för att möjliggöra examination av olika typer av lärandemål.

LiU:s kursvärderingssystem Evaluate är ett centralt verktyg för att följa upp kursernas genomförande.¹¹⁸ Bland de universitetsgemensamma frågorna ställs frågor bland annat om arbetsformer och examination, vilket gör det möjligt att identifiera och följa upp eventuella brister vad gäller t ex studentaktiva arbetsformer.¹¹⁹ Utfallet av utvärderingarna följs upp på såväl kursnivå, som på programnivå i de fall kursen ingår i ett program, samt övergripande på institutions- och fakultetsnivå. Den regelbundet återkommande student- och doktorandundersökningen är ytterligare ett sätt att följa upp studenternas och doktorandernas uppfattningar om till exempel utbildningarnas arbetsformer och hur de uppfattar att infrastrukturen såväl på campus som digitalt fungerar. För att kontrollera att doktoranderna får möjlighet att ta en aktiv roll i lärandeprocessen görs kursvärderingar av forskarutbildningskurser samt regelbunden uppföljning av ISP (se bedömningsområde 1.1 och 2.4).

3.3 Lärosätet säkerställer ett nära samband mellan forskning och utbildning i verksamheten

I strategikartan för LiU anges att all utbildning ska vara forskningsanknuten och att forskningen ska ha anknytning till utbildningar. Strategikartan speglas också i LiU:s anställningsordning som bygger på principen om den forskande läraren och undervisande forskaren som en grund för läraranställningar. Det nära sambandet mellan forskning och grundutbildning säkerställs i princip på tre olika sätt:

- Genom den miljö eller de miljöer som ger kurser inom utbildningen. Utbildningen genomförs av lärare som ingår i forskande miljöer. Lärarna är antingen aktiva som forskare eller har möjlighet att delta i vetenskapliga seminarier och konferenser för att hålla sig uppdaterade om kunskapsfrontens utveckling. Den forskning som genomförs inom universitet och som är relevant för kurser och utbildningar i förhållande till lärandemålen

¹¹⁷ [Beslut gällande Utbildningsvetenskaps e-lärande projekt, \(dnr LiU-2019-02957\).](#)

¹¹⁸ [Riktlinjer för genomförande av kursvärderingar och hantering av fritextsvar vid Linköpings universitet, \(dnr LiU-2020-01908\).](#)

¹¹⁹ [Beslut om de universitetsgemensamma frågorna i Evaluate, \(dnr LiU-2019-02119\).](#)

ska komma studenterna till del och studenterna ska, om möjligt, också delta i forskningsaktiviteter.

- Genom det kursinnehåll som studenten möter. Det innehåll som studenterna möter ska ha inslag som genomgående präglas av de krav som utbildningarna har kring balans mellan olika perspektiv såsom de är tillämpliga (vetenskapliga, handlingsburen kunskap och beprövad erfarenhet). Studenterna ska möta forskning både genom undervisningen och genom den litteratur som används.
- Genom det vetenskapliga förhållningssättet studenterna lär under utbildningen, där de utvecklar sin förmåga att göra självständiga analyser, bedömningar och förmågan att applicera ett kritiskt förhållningssätt. Studenterna ska också träna sig på att formulera vetenskapliga problem och producera data/empiri i syfte att lära sig ett vetenskapligt hantverk. Studenterna ska dessutom genom utbildningen utveckla sin förmåga att hantera vetenskaplig kommunikation.

Dessa tre områden beskrivs mer i detalj nedan.

LiU har sedan länge en utvecklad strategi att forskningsmiljöer och utbildningar ska vara nära sammankopplade. Detta innebär att all kärnverksamhet ska ”stå på två ben”, där det ena benet utgörs av utbildningsverksamhet och det andra benet av forskning. En av grundförutsättningarna, som ska redovisas inför start av en ny utbildning, är att det finns adekvat/-a forskningsmiljö/-er inom den aktuella utbildningens ämnesområde, så att en god forskningsförankring kan säkras i utbildningen.¹²⁰ Genom att utbildningarna vid LiU har nära tillgång till en aktiv forskningsmiljö ges goda förutsättningar för att utbildningarna ska kunna integrera ett vetenskapligt förhållningssätt. LiU har i dag framgångsrika och starka forskningsmiljöer inom samtliga fakulteter. Här finns en av landets starkaste teknikvetenskapliga forskningsmiljöer, betydelsefull medicinsk forskning, en filosofisk fakultet som är känd för sin förmåga till innovativ mång- och tvärvetenskaplig forskning, samt framgångsrik utbildningsvetenskaplig forskning. Inom de delar av universitetet där dessa forskningsmiljöer verkar finns också starka grundutbildningar med högt söktryck (exempelvis flera av civilingenjörsprogrammen, flera masterprogram, läkarprogrammet, socionomprogrammet, psykologprogrammet och specialpedagogprogrammet) samt forskarutbildningar med många doktorander. Många doktorander som har genomgått högskolepedagogisk kurs deltar också aktivt i grundutbildningen, vilket skapar en naturlig kontaktpunkt mellan grundutbildning och forskarutbildning. För att få vara examinator på forskarutbildningskurser krävs doktorsexamen eller motsvarande kompetens.¹²¹

En viktig förutsättning för att en forskarmiljö ska kunna driva en forskarutbildning av hög kvalitet är att miljön är av en sådan omfattning att den kan ha ett tillräckligt antal doktorander och att dessa erbjuder en forskningsmiljö som är tillräckligt omfattande. I samband med att varje enskild forskarutbildning kvalitetssäkras i enlighet med LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning så granskas hur den aktuella forskarutbildningsmiljön för närvarande ser ut med avseende på exempelvis god handledarkompetens, handledarkapacitet, antal doktorander och relevanta forskarutbildningskurser.¹²²

En *vetenskaplig grund*, ett *vetenskapligt förhållningssätt* samt ett *nära samband mellan forskning och utbildning* uppnås vid LiU främst genom att de studerande i olika kursmoment läser och använder texter från vetenskapliga tidskrifter och böcker (kurslitteratur) och att relevant och aktuell forskning behandlas i undervisningen. Det sker också genom att

¹²⁰ [Riktlinjer för inrättande, inställande och avvecklande av huvudområden, utbildningsprogram och fristående kurser. \(dnr LiU-2020-01312\).](#)

¹²¹ [Riktlinjer för utbildning och examination på forskarnivå. \(dnr LiU-2020-03965\).](#)

¹²² [Mall för kvalitetsrapport för utbildning på forskarnivå. \(dnr LiU-2019-00457\).](#)

handlingsburen kunskap och beprövad erfarenhet förmedlas genom arbetsformerna och i verksamhetsförlagd utbildning samt att studenterna genomför avancerade projektuppgifter samt författar självständiga texter och examensarbeten. I LiU:s utbildningsprogram skrivs det vetenskapliga förhållningssättet fram i kursernas lärandemål genom att studenterna exempelvis ska ”föreslå kreativa lösningar”, ”visa ett kritiskt förhållningssätt”, ”analysera” eller ”argumentera för” olika vetenskapliga ställningstaganden. Där det är relevant får studenterna tillgång till forskningsmiljöernas resurser för laborationer och projektuppgifter. Inom ramen för laborativa utbildningsverksamheter kan ett vetenskapligt förhållningssätt handla om att belysa mätosäkerhet, reproducerbarhet och noggrannhet¹²³ samt att dokumentera, analysera och diskutera resultat. Detta säkerställer en god och naturlig koppling mellan utbildning och forskning och ger studenterna möjlighet att utveckla god vetenskaplig metodik.

För merparten av LiU:s utbildningar är utformningen av forskningsanknytningen en självklarhet. Inom några utbildningsprogram har dock särskilda åtgärder vidtagits för att beskriva hur ett vetenskapligt förhållningssätt definieras och säkerställs. Ett sådant exempel är kandidatprogrammen i Möbelsnickeri och Möbelpapetering. Här beskrivs ett vetenskapligt förhållningssätt som handlingsburen kunskap, dvs. den kunskap som sitter i händerna, i kroppen, i görandet och handlingarna. Ett vetenskapligt förhållningssätt handlar här om att problematisera frågan om hur denna kunskap kan beskrivas verbalt och visuellt för att kunna överföras och vidareutvecklas som beprövad erfarenhet.¹²⁴ Ett annat exempel är de långa lärarutbildningarna vid LiU, som bygger på att flera olika ämnen samverkar för att bygga vetenskaplig progression. Här har en progressionskarta för varje lärarprogram arbetats fram utifrån didaktiskt och vetenskapligt kunnande. För t ex. Ämneslärarprogrammet bygger progressionskartan på idén om den studerandes lärande till lärare som en successiv utveckling ”från grundläggande kunskap om..., till fördjupad förmåga att...”.¹²⁵ UKÄ skriver i sitt beslut avseende Ämneslärarprogrammet 7–9:

Genom sin modell för progression genom programmet visar lärosätet att det finns en systematisk och genomtänkt struktur för hur utbildningens olika delar i form av den utbildningsvetenskapliga kärnan, VFU och ämnesstudier integreras samt den stegrande graden av svårighet från grundnivå till avancerad nivå. Progressionen är tydligt knuten till utvecklingen av studenternas didaktiska och vetenskapliga kunnande.¹²⁶

Forskningsanknytning behöver också komma studenterna till del utifrån ett *nära samband mellan forskning och utbildning och forskningsmedverkan*. Med ett nära samband avses på vilket sätt olika kurser specifikt är förankrade i aktuella forskningsprojekt. Detta kan till exempel ske inom olika professionsutbildningar där studenter ofta arbetar med frågeställningar i s.k. praktikinära forskning. I många kurser, särskilt på avancerad nivå, lyfts frågeställningar från pågående forskningsprojekt in i undervisningen, exempelvis som projektuppgifter. Ett annat tillvägagångssätt innebär att studenterna får tillgång till forskningslaboratorium med avancerad utrustning. Inom området fysioterapi finns exempelvis ett rörelsevetenskapligt laboratorium med avancerad utrustning för rörelseanalys som nyttjas såväl inom forskningen som för undervisning i rörelsevetenskap och biomekanik på fysioterapeututbildningen.¹²⁷ För vissa utbildningar finns det utmaningar att nå ett *nära samband* mellan forskning och utbildning. Inom exempelvis högskoleingenjörsprogrammet i byggnadsteknik finns en begränsad forskningsmiljö i direkt anslutning till programmets kärna. För att stärka

¹²³ [Kvalitetsrapport för kandidatprogrammet i biologi, \(dnr LiU-2018-02718\).](#)

¹²⁴ [Kvalitetsrapport för kandidatprogrammen möbeldesign, möbelsnickeri och möbelpapetering, \(dnr LiU-2018-02808\).](#)

¹²⁵ [Självvärdering avseende utvärdering av Ämneslärarprogrammet: del 2 svenska, \(dnr LiU-2018-01513\), s. 5.](#)

¹²⁶ [Utvärdering av utbildning som leder till ämneslärarexamen, UKÄ, \(reg nr. 411-00374-18\), s. 4.](#)

¹²⁷ [Kvalitetsrapport för fysioterapeutprogrammet, \(dnr LiU-2018-02657\).](#)

forskningsanknytningen sker här samarbete med närliggande områden. Den forskning som ligger närmast bedrivs inom området bygglogistik, men forskningsöverbyggnad finns även inom exempelvis matematik, ekonomi och miljöteknik som är delområden som ingår i programmet.¹²⁸ Tillsammans utgör detta en grund för att studenter har stora möjligheter att ta del av aktuell forskning och olika forskningsprojekt vid LiU samt få inblick i olika forskningsmiljöer. Detta bidrar till att skapa förutsättningar för ett *nära samband mellan forskning och utbildning*.

I mallen för kvalitetsrapporterna för utbildning på grund- och avancerad nivå framgår att man för varje enskilt utvärderingsobjekt ska redogöra för på vilket sätt verksamheten bedrivs så att det finns ett *nära samband mellan utbildning och forskning* samt på vilket sätt utbildningen arbetar för att studenterna ska tillägna sig ett *vetenskapligt förhållningssätt*. För utbildning på grund- och avancerad nivå uttrycks bedömningsgrunden på följande sätt: ”Lärosätet säkerställer en tydlig koppling mellan utbildning och forskning i lärandemiljön. Det finns en för utbildningen relevant vetenskaplig och professionsinriktad miljö” I rapporten ska ansvariga för utbildningen bl. a. redogöra för vilka vetenskapliga miljöer som har relevans för utbildningen och hur dessa kommer in i utbildningen samt hur man arbetar för att studenterna ska tillägna sig ett vetenskapligt förhållningssätt.¹²⁹ För forskarutbildning uttrycks bedömningsgrunden: ”Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas med hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.” Här ska ansvariga för forskarutbildningen bl a redogöra för hur man säkerställer att forskarutbildningsmiljön är tillräckligt omfattande och på vilka sätt lokala, nationella och internationella nätverk stärker forskarutbildningen. För de fristående kurserna tillämpas en något enklare modell, men även för dessa ska man redogöra för hur man inom kursen arbetar för att studenterna ska tillägna sig ett vetenskapligt alternativt konstnärligt förhållningssätt och redogöra för eventuella utvecklingsområden.¹³⁰ Genom dessa aktiviteter säkerställs, dokumenteras och kommuniceras på vilket sätt detta mål nås för det samlade utbildningsutbudet inom LiU.

När brister framkommer vid granskningar utifrån LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning sker överväganden om verksamheten ska avvecklas eller utvecklas, beroende på förutsättningarna. Under 2018 beslutade LiU att lägga ner huvudområden i franska, spanska och tyska, främst på grund av lågt söktryck, men även baserat på brister inom måluppfyllelse, lärarkompetens och forskningsanknytning som framkommit i LiU:s kvalitetsgranskning (se även bedömningsområde 1.5). Det är dock ganska ovanligt att åtgärder resulterar i beslut om avveckling utan oftast handlar åtgärder om förbättringsåtgärder.

3.4 Lärosätet säkerställer att dess utbildningar utformas och genomförs med tydlig koppling mellan nationella och lokala mål, lärandeaktiviteter och examinationer

Ett grundläggande villkor för att kunna bedriva utbildning med god kvalitet är att det finns systematiska processer i verksamheten som säkerställer att utbildningarna leder fram till att studenterna når examensmålen för aktuell examen. Ett första steg när en ny utbildning planeras är att säkerställa att det finns lärandemål som svarar mot examensmålen. När en utbildning utvecklas genomförs bland annat ett systematiskt arbete med att säkerställa att utbildningens ingående kurser, med dess olika lärandemål, sammantaget leder till att studenter visar måluppfyllelse för de nationella målen för aktuell examen samt programmålen i

¹²⁸ [Kvalitetsrapport för högskoleingenjörer inom byggnadsteknik, \(dnr LiU-2017-03648\).](#)

¹²⁹ [Mall för kvalitetsrapport av utbildning på grundnivå och avancerad nivå, \(dnr LiU-2019-00455\).](#)

¹³⁰ [Mall för kvalitetsrapport av enskild kurs, \(dnr LiU-2019-00459\).](#)

utbildningsplanen. Fakulteterna vid LiU har utvecklat fakultetsspecifika verktyg, vilka används som ett stöd i arbetet med att säkerställa att lärandemålen för en specifik utbildning på en aggregerad nivå svarar mot examensmålen. Matrisverktygen som används är snarlika men är anpassade för att vara funktionella och ändamålsenliga för fakultetens utbildningar. Matrisverktygen används när utbildningar utvecklas, men även för att löpande kontrollera och följa upp att det finns lärandemål inom en utbildning som sammantaget svarar mot aktuella examensmål. Genom att föra in samtliga lärandemål, och bedömningen av hur de stöttar och operationaliserar examensmålet, för alla kurser i en utbildning i matrisverktyget genereras en totalbild över hur väl lärandemålen svarar mot examensmålen. Med hjälp av matrisverktyget kan eventuella svagheter identifieras avseende hur väl lärandemålen svarar mot examensmålen och utifrån det kan kursplanerna revideras. I arbetet med kvalitetssäkring av utbildningarna bidrar matrisverktyget också till att identifiera behov av översyn av examinationsformer, överlappande examinationsmoment, progression i momentens utformning och komplexitet.

I kursplanen framgår vilken eller vilka examinationsform/-er som används för att säkerställa att studenter nått lärandemålen i en specifik kurs. Olika examinationsformer används i olika kurser beroende av på vilket sätt kunskaper, färdigheter och förmågor bäst prövas för att examinatorska kunna försäkra sig om att varje enskild student når upp till kursens lärandemål. Exempelvis kan lärandemål i en kurs examineras genom laborationer, projektuppgifter, en muntlig presentation, aktivt deltagande i seminarium, skriftlig inlämningsuppgift eller olika former av tentamina. I kursplanerna framgår även undervisnings- och arbetsformer för att lärandeaktiviteterna ska vara utformade för att studenten ska kunna tillägna sig de kunskaper, färdigheter och förmågor som sedan examineras.

Forskarutbildning är i hög utsträckning en individuell utbildning med ett fåtal gemensamma och obligatoriska kurser för doktorander inom ett forskarutbildningsämne, vilket framgår av den allmänna studieplanen (ASP). ASP beslutas av respektive fakultetsstyrelse i enlighet med den delegationsordning som rektor beslutat (se bilaga 5b). ASP finns sedan tillgänglig på LiU:s webb för doktorander, presumtiva doktorander och andra intressenter. Huvudhandledare har en central funktion i doktorandens utbildning. En huvudhandledare ska ha såväl adekvat ämneskompetens som pedagogisk kompetens samt inneha docentkompetens.¹³¹ ISP är ett viktigt och värdefullt verktyg för att handledare och doktorand ska kunna planera och säkerställa den enskilda doktorandens måluppfyllelse (se också bedömningsområde 1.1). I ISP:n ingår också framåtsyftande planering och vilka examensmål, eller delar av examensmål, som vederbörande ännu inte uppnått och en planering görs av vilka aktiviteter doktoranden ska delta i som syftar till att uppnå examensmålen innan examen utfärdas.

För att skapa konstruktiv länkning mellan lärandemål, lärandeaktiviteter och examination är det viktigt att undervisande och examinerande personal vid lärosätet har rätt förutsättningar och kunskaper (se också bedömningsområde 2). För att utses till examinators är grundregeln att vederbörande har en anställning som lärare vid LiU i enlighet med anställningsordning.¹³² För att kunna erbjudas en tillsvidareanställning som universitetslärare¹³³ vid LiU krävs att den sökande har högskolepedagogisk utbildning. Vid Didacticum ges högskolepedagogiska kurser för att svara mot såväl verksamhetens behov som den enskilda lärarens behov av kompetensutveckling i olika skeden av den akademiska lärarkarriären. *Examinatorskursen* fokuserar på examinars uppgifter och de krav som måste uppfyllas vid bedömning, betygsättning och resultatrapportering. När det gäller lärandeaktiviteter, examination och måluppfyllelse är det

¹³¹ [Riktlinjer för utbildning och examination på forskarnivå, \(dnr LiU-2020-03965\).](#)

¹³² [Riktlinjer för utbildning och examination på grundnivå och avancerad nivå vid Linköpings universitet, \(dnr LiU-2019-00920\).](#)

¹³³ [Anställningsordning Linköpings universitet, \(dnr LiU-2017-03931\).](#)

framförallt kursen *Design för lärande* som fokuserar på att formulera och designa lärandemål, läraktiviteter, olika former för examination och återkoppling samt utvärdering. Kursen utgår från aktuell pedagogisk och didaktisk forskning, från styr- och policydokument samt deltagarnas egna erfarenheter.¹³⁴ Forskarhandledningskursen som ges av Didacticum innefattar en LiU-gemensam del och en fakultetsspecifik del och är obligatorisk för att få verka som huvudhandledare i forskarutbildningen.

Fastställande av kurs- och utbildningsplaner hanteras av respektive fakultetsstyrelse i enlighet med den delegationsordning som rektor beslutat. Fakultetsstyrelserna har i sin tur möjlighet att delegera uppgiften vidare till särskilt beslutande fakultetsorgan eller dess ordförande alternativt dekan (se bilaga 5b). Det åligger således dessa beslutande organ att förvissa sig om att lärandemålen är adekvata samt att granska beskrivna förutsättningar för att studenterna kan uppnå examensmålen senast vid den tidpunkt då de med godkända resultat avslutat utbildningen. När en kursplan fastställs har en granskning gjorts avseende hur lärandemålen svarar mot examensmålen, om undervisnings- och arbetsformerna är relevanta i förhållande till kursens innehåll samt om de examinationsformer som används är adekvata för att bedöma de kunskaper, färdigheter och förmågor som studenten ska ha förvärvat efter avslutad kurs. Med hjälp av de fakultetsspecifika matrisverktygen, som nämnts tidigare, pågår också ett löpande arbete med att verka för att lärandemålen på aggregerad nivå inom en utbildning säkerställer examensmålen. För att lärandemålen ska vara kända och tillgängliga för studenter tillgängliggörs samtliga kurs- och utbildningsplaner via webbplatsen för studieinformation.¹³⁵ Tillgängliggörande av kursplaner för studenterna sker även genom länk till kursrummet i Lisam.

De sammanställningar som görs efter kursvärderingen i Evaluate utgör också ett verktyg för att åtgärda och följa upp de förändringar i kurser som görs. Exempelvis kan utfallet i en kursvärdering indikera att studenterna inte uppfattar att undervisnings- och examinationsformer varit relevanta i förhållande till kursens lärandemål. Detta föranleder kursansvarig att analysera utfallet vidare och överväga vilka förändringar som eventuellt kan behöva göras inför nästa gång kursen ges. Det kan exempelvis röra sig om revideringar av kursplanen, men det kan likaväl handla om att tydliggöra informationen till studenterna så kopplingen mellan lärandemål och examinationsform tydligare framgår nästa gång kursen ges.

En ytterligare och mycket viktig kontroll av att examensmålen uppfylls finns med i den kvalitetssäkring som varje utbildning vid LiU genomgår vart sjätte år i enlighet med LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning. I samband med kvalitetssäkringen ska en genomgripande genomgång och analys av lärandemålen göras, där det fakultetsspecifika verktyget används för att kontrollera att måluppfyllelse säkerställs. Genom att regelbundet genomföra denna totala genomlysning av lärandemålen i förhållande till examensmålen ges det goda förutsättningar för att identifiera eventuella brister eller förskjutningar över tid och i förekommande fall göra justeringar för att upprätthålla måluppfyllelsen.

3.5 Utifrån kontinuerliga uppföljningar och regelbundna granskningar vidtar lärosätet de åtgärder som krävs för att förbättra och utveckla utbildningarna

När en utbildning kvalitetssäkras i enlighet med LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning har det i några fall identifierats att det funnits vissa brister i huruvida de samlade lärandemålen för en utbildning svarar mot examensmålen eller delar av examensmålen. När brister avseende måluppfyllelse identifierats noteras detta i den bedömning som dekanen ansvarar för, vilken sedan ligger till grund för den handlingsplan som ska utarbetas och fastställas för den specifika

¹³⁴ Didacticum kurs: <https://old.liu.se/didacticum/kurser/del/design-for-larande-del?l=sv>

¹³⁵ Portalsida studieinformation: <https://liu.se/studieinfo/>

utbildningen. Några exempel på när måluppfyllelse uppmärksammats i bedömnings- och handlingsplan är:

- Vid Tekniska fakulteten har några civilingenjörsprogram, exempelvis civilingenjörsprogrammet Datateknik,¹³⁶ fått synpunkter på att de ej visat måluppfyllelse för den masterexamen som utfärdas parallellt med civilingenjörsexamen. Detta innebar att det uppstod en osäkerhet huruvida dessa masterprofiler bidrar till att uppfylla målen för såväl civilingenjörsexamen som masterexamen. Ansvarig programnämnd har fått i uppgift att genomföra de förändringar som krävs för att säkerställa måluppfyllelse. Kommentarer i bedömningsmatriserna återfinns som åtgärder i handlingsplanerna.
- Vid kvalitetssäkringen av grundlära­r­pro­gram­met inriktning årkurs 4–6 framkom att man inom programmet ytterligare behöver förstärka såväl innehåll som examination om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det uppmärksammades dels av UKÄ som något som gällde för många av landets 4–6 utbildningar, men även i samband med dekanens bedömning av programmet och resulterade i konkreta åtgärder i programmets handlingsplan, enligt vilka såväl lärandemål som examination ska förtydligas.¹³⁷ Programansvarig utbildningsledare i samarbete med berörda kursansvariga är ansvariga för åtgärdernas genomförande och programansvarig återrapporterar till dekanen och styrelsen för utbildningsvetenskap.
- Vid kvalitetssäkring av flera utbildningar vid Filosofiska fakulteten har man sett att examensmålen behandlas i kurserna men de skrivs inte fram explicit i kursplanernas lärandemål. Åtgärder som inletts innebär ett förtydligande av lärandemål i kursplaner.

Samtliga kvalitetsrapporter och fastställda handlingsplaner finns tillgängliga för studenter, doktorander, medarbetare och för andra intressenter på en publik webbplats. Under flera underrubriker i andra delar av detta bedömningsområde har uppföljning, kontroll och åtgärder redovisats i anslutning till de olika delbedömningsområdena. Utöver verktygen som redovisats nedan sker uppföljningar genom möten och genom dialoger, särskilt genom de strukturerade dialoger som hålls årligen mellan universitetsledning och institutioner samt mellan fakultetsledning och de institutioner som respektive fakultet interagerar med såväl när det gäller grundutbildning, forskarutbildning och forskning där ett systematiskt arbete med måltal spelar en viktig roll.

Uppföljning av LiU:s måltal för utbildning och forskning görs varje år i *Verksamhetsplan och budget*. Utfallet av de tre senaste åren för indikatorn *Nationell andel av antalet förstahandssökande till utbildningsprogram* är; 5,28 procent (2018), 5,01 procent (2019) och 4,77 procent (2020). Detta visar att LiU tappat andelar av förstahandssökande till program. Måltalet nationell andel förstahandssökande till utbildningsprogram påverkas av den nationella trenden att allt fler lärosäten övergår till utbildningsprogram, vilket gör att konkurrensen om förstahandssökande ökar. LiU anser att dessa siffror är oroande och har därmed skrivit fram uppdrag i *Verksamhetsplan och budget* (se bilaga 2a) för att analysera söktrycket och föreslå åtgärder. Vidare har uppdrag också tagits fram med syfte att öka övergångstalen från vissa gymnasieskolor i regionen.¹³⁸ Vad gäller uppföljning av måltal för *Etablering på arbetsmarknaden efter avslutade studier* redogörs det för i bedömningsområde 6.

Vad gäller måltalen som följs upp med avseende på forskning så är *Citeringsindex* ett av dessa. Vetenskapsrådets (VR:s) fördelningsunderlag för ”Fördelning av forskningsresurser” till regeringen är den källa LiU har använt de senaste åren. Underlaget baserar sig på tidigare

¹³⁶ [Handlingsplan för Civilingenjörsprogrammet i datateknik, \(dnr LiU-2019-04014\)](#)

¹³⁷ [Bedömningsmatris: Fakultetsdialog Grundlära­r­pro­gram­met inriktning år 4-6, \(dnr LiU-2019-01943\)](#)

¹³⁸ [Verksamhetsplan och budget för 2021 samt plan för 2022–2023, \(dnr LiU-2019-04395\), s. 25.](#)

treårsperiod, dvs. de siffror som publiceras 2020 baseras på genomsnittet under perioden 2016–2019. Bibliometriindikatorn i detta underlag ger följande resultat för LiU (Sverige inom parentes); 2018: 1,16 (1,14), 2019: 1,15 (1,14) och 2020: 1,13 (1,12). Det är positivt att LiU:s citeringsindex fortfarande är över riksgenomsnittet, som 2020 var 1,12. LiU har sedan 2010 haft en positiv utveckling från 0,96 till idag 1,13. Angående måltalet om andel *Externa medel* från VR redovisar LiU 6,2 procent 2017 samt 6,4 procent både 2018 och 2019. Uppsatt måltal är 7 procent.¹³⁹ Även om dessa mål är framtagna för uppföljning av forskning så är de också av betydelse för den forskarutbildning som bedrivs vid LiU.

LiU:s måltal är viktiga indikatorer för uppföljning av att såväl grundutbildning som forskarutbildning och forskning håller hög kvalitet. Eftersom LiU följt dessa måltal under en längre tidperiod är det också möjligt att se trender över tid, vilket möjliggör insatser i syfte att utveckla LiU:s verksamhet.

Uppföljning av kursvärderingar, ISP och student- och doktorandundersökningar beskrivs under bedömningsområde 1.1. Den kvalitetssäkring som görs var sjätte år av varje utbildning, såväl på grundnivå, avancerad nivå som på forskarnivå, innebär en noggrann genomgång av de bedömningsområden som ingår i respektive mall i enlighet med vad som tidigare beskrivits (se Del 1).

3.6 Lärosätet säkerställer att granskningsresultat publiceras och att åtgärder som planeras eller genomförs för att förbättra och utveckla utbildningarna kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta intressenter

Specifika målgrupper och relevanta intressenter som behöver nås av LiU:s arbete med kvalitetssäkring kan grovt delas in i följande grupper: Befintliga studenter, presumtiva studenter, anställda, avnämare, samverkanspartners, andra lärosäten eller myndigheter och intresserad allmänhet. För att nå de olika grupperna krävs olika kommunikationsstrategier och kommunikationskanaler.

Kursvärderingar är centrala i kvalitetsarbetet. LiU har bedrivit ett idogt arbete med att tillgängliggöra alla kursvärderingar för alla studenter. I regelöversynen som UKÄ genomförde 2019 påpekades att LiU behöver se över sina rutiner för att också de eventuella förbättringsåtgärder som föranleds av bland annat kursvärderingar ska tillgängliggöras för såväl studenter som ska påbörja kursen som för de studenter som gått kursen och skrivit kursvärderingen.¹⁴⁰ Riktlinjer för genomförande av kursvärderingar har uppdaterats i detta hänseende och anger nu att informationen om eventuella förändringar ska ske i samband med introduktionen av kursen för de studenter som ska påbörja kursen. För såväl dessa studenter som de studenter som givits möjlighet att svara på kursvärderingen ska information även ges i aktuella kursrum på Lisam eller motsvarande.¹⁴¹ Detta tydliggörande avseende återkoppling på åtgärder är av betydelse för att det förbättringsarbete som genomförs av alla kursansvariga och programansvariga tydligt ska kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt till studenterna.

I LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning genereras ett antal dokument som är centrala¹⁴² där det LiU-gemensamma kvalitetssäkringsmodellen beskrivs, mallar presenteras och där all dokumentation finns samlad fakultetsvis. Här kan studenter,

¹³⁹ *Verksamhetsplan och budget för 2021 samt plan för 2022–2023*, (dnr LiU-2019-04395), s. 36.

¹⁴⁰ *Tillsyn av regeltillämpning vid Linköpings universitet*, UKÄ, rapport 2019:20.

¹⁴¹ *Riktlinjer för genomförande av kursvärderingar och hantering av fritextsvar vid Linköpings universitet*, (dnr LiU-2020-01908).

¹⁴² Portalsida kvalitetssäkringsarbete: <https://liu.se/vision-mal-kvalitet/kvalitet>

doktorander, anställda, externa samarbetspartner, intresserad allmänhet m. fl. hitta all dokumentation om olika kvalitetsgranskade utbildningar.

För de som regelrätt arbetar i kvalitetssäkringsprocessen behövs också ett systemstöd för att kunna hantera all dokumentation på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. För detta används systemverktyget Hypergene som ska underlätta det interna arbetet med dokumentation och uppföljning av kvalitetsarbetet. I Hypergene organiseras kvalitetsrapporter, bedömningsmatriser, handlingsplaner samt uppföljning av åtgärder fakultetsvis och uppdelat i grundutbildning eller forskarutbildning.

Bland LiU:s medarbetare är engagemanget i kvalitetsarbetet gott och många av LiU:s medarbetare har mycket goda kunskaper om kvalitetsarbetet. Dock finns medarbetare och studenter som inte känner till alla delar av verksamheten, trots informationsinsatser. Ofta har man goda kunskaper om vissa delar, företrädesvis de som är väl inarbetade, såsom kursvärderingssystemet samt student- och doktorandundersökningar, men inte om helheten. Det kan t ex. gälla kvalitetssäkringsmodellens sexåriga cykel (som har införts under senare år), där alla steg kanske inte är kända om det egna ämnet/utbildningen ännu inte har granskats. Även de delar av verksamhetsstödet som inte är direkt involverade på operativt sätt i utbildningarna och det löpande kvalitetsarbetet, men som ändå fyller viktiga funktioner för lärosätets verksamhet, behöver kontinuerlig, uppdaterad information. Det finns ett ständigt behov av att informera såväl nuvarande som presumtiva studenter om LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning och framförallt de bedömningar och insatser som den resulterar i för olika utbildningar (se också bedömningsområde 1). LiU har under våren 2020 arbetat fram en kommunikationsplan för att belysa exempel och effekter som kvalitetsarbetet haft för att därmed öka trovärdigheten av och tilliten till kvalitetsarbetet vid LiU. I planen lyfts olika informationsmaterial fram som möjliga kommunikationsvägar som komplement till den information som finns i dag på LiU:s webbplats. De åtgärder som genomförs kommer följas upp genom besöksstatistik på webbplatsen samt enkät till medarbetare.¹⁴³

3.7 Styrkor och utvecklingsområden

Styrkor: LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning skapar en enhetlighet inom lärosätet. Varje fakultet har dock möjlighet att anpassa det kvalitetsfrämjande arbetet till sina utbildningars specifika förutsättningar och matrisverktygen är ett bra exempel på det. Alla fakulteter vid LiU använder fakultetsspecifika matrisverktyg för att på ett systematiskt sätt säkerställa att lärandemålen i de kurser som ingår i en utbildning sammantaget leder fram till att den student som avslutar utbildningen med godkända resultat når de aktuella examensmålen.

Universitet har ett systematiskt kvalitetsutvecklade arbete där aktiviteter på olika nivåer stödjer varandra och där studentaktiviteten är en viktig del. Fakulteterna har olika pedagogiska modeller och ramverk, anpassade utifrån förutsättningarna och målbilderna för just deras utbildningar. Därmed säkerställs att utbildningarna utformas och genomförs på ett sätt som uppmuntrar studenterna att ta en aktiv roll i lärandeprocesserna och att detta återspeglas i examinationen. Studenternas erfarenheter och synpunkter är en viktig del i kvalitetsarbetet, vilket beaktas av kursansvarig lärare sammanvägt med ny kunskap från relevant forskning eller nya pedagogiska angreppssätt inför planering av kommande kurser. Att utbildningsstrukturen säkerställer progression och möter samtliga examinationsmål är fakulteternas ansvar, liksom en adekvat resursfördelning.

Utvecklingsområde: Den digitala transformationen och det ökade behovet av livslångt lärande ställer delvis nya krav på utbildningarnas utformning och ger därmed upphov till nya ut-

¹⁴³ [Rutiner avseende en kommunikationsplan för LiU:s kvalitetssäkringsarbete. \(dnr LiU-2020-03354\).](#)

maningar för det studentaktiva lärandet. Detta har bland annat resulterat i satsningar på kompetensutveckling inom e-lärande, vilka drivits av Didacticum ihop med institutionerna. Det prioriterade vägvalet att kraftsamla för att möta den digitala transformationen bidrog till LiU:s förmåga att hantera den tillfälliga omställningen till distansutbildning våren 2020 orsakat av Coronapandemin. Lärarnas kompetens i att nyttja digitala verktyg tvingades under perioden ta ett rejält kliv framåt. När den grundläggande tekniska kompetensen nu finns i en bredare lärargrupp, bör fokus framåt bli på att nyttja tekniken på ett mer pedagogiskt genomtänkt sätt. Fortsatt utveckling av Didacticums verksamhet och uppföljning och spridning av resultat från e-lärandeprojekten som initierats är en del av de åtgärder som kommer att genomföras.

4. Bedömningsområde: Jämställdhet

Lärosätet säkerställer genom sitt systematiska kvalitetsarbete att jämställdhet beaktas i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande. Jämställdhet innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Det handlar om såväl jämn könsfördelning som att uppmärksamma attityder, normer, värderingar och ideal som påverkar villkoren för kvinnor och män.

Lärosätet beaktar jämställdhet systematiskt som en del av lärosätets kvalitetsystem och kvalitetsarbete. Med hjälp av information som tas fram inom kvalitetssystemet identifierar lärosätet förbättrings- och utvecklingsbehov. Lärosätet vidtar åtgärder och utvecklar systematiskt utbildningarna utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Lärosätet har systematiska processer och rutiner för att säkerställa att åtgärder som planeras eller genomförs på ett ändamålsenligt sätt kommuniceras till relevanta intressenter, såväl interna som externa.

Bedömningsgrund:

4.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, ett systematiskt arbete med att beakta jämställdhet i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande.

Vägledning till lärosätet:

Visa hur lärosätet genom sitt kvalitetsarbete uppfyller bedömningsgrunden inom området, bland annat genom att beskriva rutiner och processer som bidrar till detta. Beskrivningen ska visa hur lärosätet systematiskt arbetar med att beakta jämställdhet i sina utbildningar. Beskrivningen ska även innehålla exempel på mål och strategier som har ställts upp i förhållande till bedömningsområdet och bedömningsgrunden. Av beskrivningen ska det framgå hur lärosätet följer upp dessa mål, hur det avgörs om målen har uppnåtts och vad lärosätet vidtar för åtgärder om målen inte har uppnåtts. Visa även hur lärosätet genom sitt kvalitetsarbete identifierar utvecklingsområden.

Om det finns en skillnad i hur kvalitetsarbetet vid olika delar av lärosätet eller vid olika typer av utbildningar utförs ska dessa skillnader beskrivas. Vid behov, hänvisa till de policyer, rutiner och processer som beskrivs i samband med bedömningsområdet "styrning och organisation".

Lyft vid behov ytterligare aspekter som är viktiga för lärosätets systematiska kvalitetsarbete inom bedömningsområdet.

Ge belägg för att kvalitetsarbetet är välfungerande och effektivt, och att det systematiskt säkerställer jämställdhet i utbildningarna, utifrån information som genereras inom kvalitetssystemet.

Lärosätets redogörelse:

4 Jämställdhetsperspektiv

Vision och mål

Arbetet med jämställdhet utgör en del i LiU:s övergripande vision om att skapa attraktiva akademiska miljöer för såväl utbildning som forskning (se bilaga 2b). Målsättningen är att all utbildning på LiU ska bedrivas på ett sådant sätt att både mäns och kvinnors erfarenheter och kunskaper synliggörs och utvecklas. Sedan 2007 är detta därför en fast text i samtliga kursplaner på grund- och avancerad nivå vid LiU.¹⁴⁴ LiU ska präglas av en inkluderande arbets- och

¹⁴⁴ [Riktlinjer för arbetet med kursplaner. \(dnr LiU-1545/05-40\).](#)

studiemiljö där alla medarbetare och studenter behandlas på ett respektfullt sätt och där det finns goda förutsättningar att verka och utvecklas.¹⁴⁵

4.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, ett systematiskt arbete med att beakta jämställdhet i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande

Vid LiU ingår arbetet med jämställdhet i det systematiska arbetet med lika villkor och genusperspektiv i all utbildning och forskning. Likavillkorsarbetet baseras på långsiktiga mål som årligen följs upp och renderar konkreta åtgärder. Målen syftar till att främja lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter samt att motverka all form av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier, kränkande särbehandling och exkludering. Det pågår ett kontinuerligt arbete för att specifikt integrera jämställdhets- och likavillkorsarbete i verksamhetens alla ordinarie processer. Under 2019 och 2020 är ett av LiU:s prioriterade vägval att utveckla värdegrundsarbetet, där jämställdhet och lika villkor är en grundpelare (se bilaga 2a). Detta innebär att det pågår en process där fakulteter, institutioner och avdelningar arbetar med utveckling av värdegrunden, genom att diskutera verksamhetsrelevanta etiska dilemman och problem.

Under åren 2016–2019 hade LiU, liksom andra universitet och högskolor, ett regeringsuppdrag om jämställdhetsintegrering. LiU-arbetet med jämställdhetsintegrering har under de senaste åren samlats inom ett internt uppdrag, som leds av prorektor, vilket benämns Equitas. De fyra utvecklingsområden som fokuserats på under de senaste åren och som återfinns som delområden i Equitas är 1) Genus och jämställdhet i utbildning, 2) Genus och jämställdhet i forskning 3) Arbetsvillkor och utvecklingsmöjligheter samt 4) Organisering av jämställdhets- och lika villkors arbetet för att utveckla arbetsformer som ökar samordningen och motverka sidoorganisering.¹⁴⁶ Integrering av jämställdhets- och lika villkorsperspektiv i LiU:s verksamhet och ordinarie processer är en del av universitetets kvalitetsarbete. Utvecklingsarbetet avseende organisering och processer omfattar en genomlysning av lärosätets arbete med jämställdhet och lika villkor samt utveckling och förändring av dessa. Universitetsstyrelsen har under hösten 2020 fattat beslut om det framtida strategiska jämställdhetsarbetet.¹⁴⁷

Det systematiska arbetet avseende jämställdhet sker inom ramen för den strategi- och handlingsplan för lika villkor som antogs 2020, vilken omfattar all verksamhet som bedrivs vid LiU för studenter och medarbetare. I den nya strategi- och handlingsplanen ges genuslektorerna (se mer nedan) ett fortsatt uppdrag att tillsammans med likavillkorskoordinatorerna och Didacticum integrera jämställdhetsperspektiv i utbildning.¹⁴⁸

Ansvar för det strategiska jämställdhetsarbetet har hittills fördelats så att Universitetsstyrelsen beslutat om prioriteringar avseende det årliga strategiska arbetet genom en strategi- och handlingsplan för lika villkor. För att integrera arbetet med jämställdhet med andra processer har numera ansvaret för prioriteringar flyttats till rektor som har det yttersta strategiska ansvaret för jämställdhetsarbetet liksom för andra prioriteringar.¹⁴⁹ Jämställdhetsarbetet planeras i samverkan med arbetstagarrepresentanter och studentrepresentanter, vilket regleras genom LiU:s samverkansavtal.¹⁵⁰ Arbetet planeras, leds och dokumenteras av Lika villkorsgruppen

¹⁴⁵ [Strategi och handlingsplan för lika villkor 2020, \(dnr LiU-2019-03471\).](#)

¹⁴⁶ [EQUITAS Handlingsplan för jämställdhetsintegrering vid Linköpings universitet 2017–2019, \(dnr LiU-2017-00543\).](#)

¹⁴⁷ [Beslut om ansvar och beslutsfattande av årlig strategi och handlingsplan för lika villkor \(dnr LiU-2020-01727\).](#)

¹⁴⁸ [Strategi och handlingsplan för lika villkor 2020, \(dnr LiU-2019-03471\).](#)

¹⁴⁹ [Beslut om ansvar och beslutsfattande av årlig strategi och handlingsplan för lika villkor \(dnr LiU-2020-01727\).](#)

¹⁵⁰ [Lokalt avtal om samverkan för utveckling, \(dnr LiU-2017-01318\).](#)

som består av prorektor, HR-direktör, administrativ direktör, koordinator för lika villkor samt av studentkåren gemensamt utsedd studentrepresentant.

4.1.1 Systematiskt arbete för jämställdhet i utbildning

Arbete inom jämställdhetsområdet har en lång tradition inom LiU vilket kan ses i att det i flera fall är en del i det dagliga arbetet. Två sådana exempel är:

- När en ny utbildning inrättas ska enligt LiU:s riktlinjer finnas en redogörelse för hur ett jämställdhetsperspektiv beaktas i utbildningens innehåll och genomförande.¹⁵¹
- Vid utseende av handledare för doktorander samt deltagare i betygsnämnd vid disputationer ska ett jämställdhetsperspektiv beaktas.¹⁵²

LiU etablerade redan 2005 en funktion för att stötta programansvariga, lärare m. fl. i arbetet med genus- och jämställdhetsfrågor i utbildningen – genuslektorer. Fakulteterna har ett delegerat ansvar att inrätta genuslektorat, eller motsvarande (inte en anställning utan ett uppdrag som omfattar 25 procent av heltidsanställning) som ska verka för integrering av jämställdhet i utbildningens form och innehåll på alla nivåer men även utveckla pedagogiska modeller för bestående arbete med jämställdhets- och genusaspekter.¹⁵³ I genuslektorernas uppdrag ingår att bidra med kunskap om betydelsen av ett medvetet bemötande för att främja jämlikhet mellan kvinnor och män. De ska också bidra med insatser om hur studerande, efter genomgången utbildning, har kunskap och insikt om hur kön/genus inverkar på individ- och samhällsnivå så att de studerande drar nytta av dessa kunskaper i sin framtida yrkesutövning. Några exempel på vad genuslektorernas arbete bidragit till i kvalitetsutveckling av utbildning inom respektive fakultet.

- Tekniska fakulteten har tagit fram en webbaserad kurs riktad främst till lektions- och laborationsassistenter med syfte att öka medvetenheten om jämställdhetsfrågor och lika villkor vid utbildningssituationer.¹⁵⁴ Kursen används även på andra lärosäten (exempelvis vid KTH). En konkret åtgärd är också målsättningen att studenterna under sitt första år ska möta minst en kvinnlig kursansvarig.
- Genuslektor vid Filosofiska fakulteten har utifrån målet att främja jämställda arbetsvillkor och utvecklingsmöjligheter genomfört informationsinsatser om jämställdhetsintegrering på institutionsnivå. Ur detta arbete har en webbaserad utbildning för alla anställda tagits fram.¹⁵⁵
- Inom området Utbildningsvetenskap, där jämställdhet ingår som examensmål i många utbildningar, genomför genuslektor årligen genomlysning av utbildningsplaner, kursplaner, kurslitteratur och rekryteringsmaterial. Insatser genomförs i arbetet med jämställdhetinkludering, dvs. att inkludera jämställdhet som innehåll (att inkludera ett genus/jämställdhetsperspektiv), som form (genus/jämställdhetsmedveten undervisning) och utveckling av normkritiska perspektiv.
- Vid Medicinska fakulteten har ett fakultetsråd med ansvar för lika villkors frågor motsvarande uppdrag som en genuslektor och ansvarar därför också för samordningen av arbetet med jämställdhetsintegrering. I utbildningsnämnden, som består av prodekan, samtliga programansvariga, utbildningsledare samt representanter från Region Östergötland, studievägledning och studentkåren Consensus, pågår jämställdhetsarbetet

¹⁵¹ [Riktlinjer för inrättande, inställande och avveckling av huvudområde, utbildningsprogram och fristående kurser. \(dnr LiU-2020-01312\).](#)

¹⁵² [Riktlinjer för utbildning och examination på forskarnivå. \(dnr LiU-2020-03965\).](#)

¹⁵³ Infoblod genuslektorat: https://insidan.liu.se/HR-Personal/lika-villkor/om-genuslektorerna/1.574325/FolderGenuslektorat_C_KORR3.pdf

¹⁵⁴ Genuskurs för kursassistenter: <https://www.lith.liu.se/genus?l=sv>

¹⁵⁵ Webbkurs Genusmedveten undervisning: <https://www.filfak.liu.se/forskarutbildning/genus?l=sv>

kontinuerligt genom att tematiskt diskutera innehåll, utformning och genomförande i relation till lika villkorsperspektivet.

Jämställdhetsperspektivet i utbildningarna är en nyckelfråga för LiU med en hög grad av professionsutbildningar. Inom flera av dessa t ex. lärarutbildningar och medicinska utbildningar finns examensmål om genus och jämställdhet och här blir jämställdhetsarbetet en del av måluppfyllelsearbetet i utbildningarna. I lärarutbildningar handlar det t ex. om att förstå hur genuspräglade förväntningar kan vara en faktor som påverkar elevernas lärande i olika ämnen och hur lärares arbete kan anpassas och utvecklas för att kommunicera ett jämställdhetsperspektiv i den egna pedagogiska verksamheten. I professionsutbildningarna vid medicinska fakulteten arbetar studenterna i basgrupper med olika verklighetsanknutna problem (scenarion) utifrån PBL (se bedömningsgrund 3.2). I utformningen av sådana scenarion är en viktig utgångspunkt att dessa ger en naturlig spegling av samhällets mångfald avseende till exempel kön, ålder och etnicitet hos de personer som beskrivs i scenarierna.

Rekrytering till LiU:s utbildningar följer de nationella mönstren, men LiU gör insatser för att försöka bidra till att bryta dessa mönster. Ett sådant exempel är ”Quintek”, där tekniska fakulteten bjuder in kvinnliga gymnasister till campus för att prova hur det är att läsa naturvetenskap/teknik och möta kvinnliga studenter som idag läser på fakultetens olika utbildningar. Ett annat exempel är de insatser som görs på Förskolläraryrket för att öka rekrytering av fler män till utbildningen (se mer nedan).

4.1.2 Strävan efter jämn könsfördelning i lärarkollegiet och bred jämställdhetskompetens

Vid LiU finns riktlinjer¹⁵⁶ för anställningsnämndernas arbete som kompletterar anställningsordningen.¹⁵⁷ I riktlinjerna slås fast att jämställdhetsaspekter alltid ska beaktas i universitetets rekryteringsarbete, såväl i utarbetandet av anställningsprofiler som att uppmuntra till ansökningar från personer som tillhör underrepresenterat kön. I sakkunnigbedömningen och i anställningsnämndens förslag ska anges hur universitetets jämställdhetsmål har beaktats. Vid den regelöversyn som genomfördes under 2019 av UKÄ granskades anställningsnämndernas sammansättning där det framgår att LiU har en god balans mellan män och kvinnor i sina anställningsnämnder samt vinnlägger sig om att anlita såväl män som kvinnor som sakkunniga.¹⁵⁸

Under perioden 2017–2019 hade LiU som mål för könsfördelning bland nyrekryterade professorer att 46 procent skulle vara kvinnor.¹⁵⁹ I målet inkluderas rekryterade professorer, befordrade professorer och gästprofessorer, men inte adjungerade professorer. LiU har inte nått målet utan andelen nyrekryterade kvinnliga professorer var 29 procent under 2019 (se bilaga 3). Ett sätt att långsiktigt arbeta med andelen är via befordringar, där LiU har anställningsformen biträdande professor, som en del i karriärstegen från universitetslektor till professor, där totala andelen biträdande kvinnliga professorer 2019 var 38 procent.

Didacticum utgör ett viktigt verktyg i LiU:s arbete för att utveckla lärarnas och handledarnas kompetens avseende jämställdhet och lika villkor så att det kommer studenter och doktorander till del (se bedömningsgrund 2.2). I en av de grundläggande högskolepedagogiska kurserna *Det akademiska lärarskapet* finns exempelvis lärandemålet: ”reflektera över den högre utbildningens värdegrund såsom demokrati, internationalisering, jämställdhet, likabehandling och hållbar utveckling i relation till det egna akademiska lärarskapet”.¹⁶⁰ Kursen *Handledning av*

¹⁵⁶ [Riktlinjer för anställningsnämndernas arbete, \(dnr LiU-2017-00895\).](#)

¹⁵⁷ [Anställningsordning Linköpings universitet, \(dnr LiU-2017-03931\).](#)

¹⁵⁸ [Tillsyn av regeltillämpning vid Linköpings universitet, UKÄ, rapport 2019:20.](#)

¹⁵⁹ [Uppföljning av rekryteringsmål för professorer 2017–2019, UKÄ, 2020, \(dnr 111-263-20\).](#)

¹⁶⁰ [Det akademiska lärarskapet, \(dnr IBL-2019-00169\).](#)

forskarstuderande behandlar bland annat forskarutbildningens regelverk, praxis, studie- och handlingsplaner, värderingar gällande jämställdhet, likabehandling och hållbar utveckling, kulturer och arbetssätt samt ansvarsfrågor.¹⁶¹ Didacticum erbjuder också en seminarie- och workshopserie med särskilt fokus på att möta heterogena studentgrupper med olika slags behov. Workshopserien behandlar även normer och normkritisk pedagogik.

4.1.3 Kommunikation och uppföljning av jämställdhetsperspektiv i utbildning

På grundnivå, avancerad nivå samt forskarutbildningsnivå följs jämställdhet upp i LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning. I kvalitetsrapporten ska ansvariga för utbildningen redogöra för hur jämställdhetsperspektivet integreras i innehåll, utformning och genomförande. Här redogörs för kursplaner, kurslitteratur, lärandeaktiviteter och ämnesinnehåll. En viktig komponent i arbetet med att ta fram kvalitetsrapporten är också LiU-gemensamma nyckeltal och data från utvärderingssystem, vilka ska presenteras och analyseras uppdelat på män och kvinnor. Till detta kommer de nyckeltal som UKÄ publicerar som ger nationella jämförelser. Utifrån de kvalitetssäkringar som hittills genomförts har utvecklingsområden identifierats som föranlett åtgärder. Nedan redovisas några exempel på utvecklingsområden som har identifierats utifrån granskningar som genomfördes 2019.

- Vid kvalitetssäkring av *Förskolläraryrket* identifierades behov av rekrytering av fler män till utbildningen samt behov av insatser för att öka antalet män som slutför utbildningen som utvecklingsområden. Vidare har arbete inletts för att rekrytera fler manliga VFU-handledare. I arbetet med att identifiera och genomföra åtgärder bistår genuslektor programledningen med insatser.
- Vid den sammanfattande fakultetsanalysen av *Sjuksköterskeprogrammet* och *Psyko-terapeutprogrammet* med inriktning familjeterapi lyftes att båda programmen har ett genomtänkt och väl implementerat tillvägagångssätt för att synliggöra jämställdhetsperspektivet i utbildningarnas innehåll. I båda programmen finns dock en stark kvinno-dominans, vilket reflekterar könsfördelningen i respektive profession. Genomströmningen för män är sämre än för kvinnor. Ett utvecklingsarbete har initierats för att skapa rutiner för systematisk analys av mönster och möjliga orsaker till studieavbrott och studieuppehåll.
- I kvalitetssäkring av forskarutbildningen *Tema Kultur och samhälle* identifierades att ett jämställdhetsperspektiv inte tydligt finns integrerat i utbildningens innehåll. Ett utvecklingsarbete har initierats som bland annat innebär en genomgång av samtliga obligatoriska kurser inom utbildningen. Kursplaner är under revidering och insatser genomförs för att säkerställa att jämställdhetsperspektivet inkluderas i undervisning och kurslitteratur.
- I den sammanfattande fakultetsanalysen av forskarutbildningarna *Elektro- och systemteknik*, *Industriell ekonomi* och *Maskinteknik*, konstaterades att ett jämställdhetsperspektiv delvis är integrerat i utbildningarnas utformning och genomförande. Alla tre utbildningarna behöver dock utveckla ett mer systematiskt arbete för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande på ett tydligare vis främjar jämställdhet, exempelvis genom att ta fram flera goda exempel och kvinnliga förebilder. Vidare rekommenderas att handlingsplanerna för lika villkor används för systematisk uppföljning av vilka åtgärder som har effekt och kan ge en mer långsiktig strategi samt att det utvecklas ett mer övergripande stöd för jämställdhetsintegrering i forskarutbildningen genom karriärstödande åtgärder.

Även i LiU:s kursvärderingssystem ställs en fråga om huruvida studenterna har uppmärksammat någon form av diskriminering, trakasserier, kränkande särbehandling och exkludering.¹⁶² Svaren följs upp av ansvariga för kursen eller programmet. På programnivå sker

¹⁶¹ [Handledning av forskarstuderande, \(dnr IBL-2019-00171\).](#)

¹⁶² [Beslut om de universitetsgemensamma frågorna i Evaluate, \(dnr LiU-2019-02119\).](#)

också regelbundet uppföljning via programråd där studenter är representerade. Studentkårerna har utsedda arbetsmiljöombud som bevakar arbetsmiljö och lika villkorsfrågor på programmen. Arbetsmiljöombuden finns även med i institutionernas studentsamverkansgrupper (SSG) för arbetsmiljö och lika villkor, där dessa frågor bevakas och följs upp. För att fånga utvecklingen över tid är mobbning, sexuella trakasserier och diskriminering utifrån samtliga diskrimineringsgrunder även en aspekt i de regelbundet återkommande student- och doktorandundersökningarna. Resultat sammanställs och handlingsplaner upprättas på såväl LiU-nivå som institutions- och fakultetsnivå. För mer detaljerad redovisning avseende kursvärderingar, student- och doktorandundersökningar, och hur dess resultat kommuniceras till relevanta intressenter, samt övrigt arbetsmiljöarbete för studenter hänvisas till bedömningsområde 5.

4.2 Styrkor och utvecklingsområden

Styrkor: Att LiU har en hög ambition vad gäller jämställdhetsarbetet visas genom att universitetet under en lång tid har haft en tydlig struktur och organisation kring jämställdhet och lika villkorsfrågor. Sammantaget finns ett systematiskt arbete kring hur ett jämställdhetsperspektiv är en del i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande. Utifrån de olika utbildningarnas förutsättningar har LiU en struktur som lett till att frågor kring jämställdhet och lika villkor är integrerad i verksamheten och integrerad i verksamhetsplaner samt adresserar de specifika utbildningarnas behov. För att upprätthålla och bevaka ett jämställdhetsperspektiv i utbildningsverksamheten har LiU, sedan 2005, genuslektorer utsedda. Innehållet i uppdragen har utvecklats och anpassats för att ständigt vara aktuella. Sedan införandet av LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning, där jämställdhet är ett av bedömningsområdena, har modellen blivit ett viktigt verktyg för att säkerställa att jämställdhet beaktas i varje utbildning. Uppdraget som genuslektor innebär numera en nyckelroll i att stödja, fokusera och utmana i det löpande kvalitetsarbetet med fokus på områden där kvalitetssäkringen visar på svagheter och behov av utveckling.

Utvecklingsområde: På utbildningarna på forskarnivå är andelen kvinnor ca 65 procent inom medicin/hälsovetenskap och samhällsvetenskap samt omkring 30 procent inom naturvetenskap och teknik, vilket är en struktur som inte återspeglas i andelen kvinnor som har anställning som professor inom nämnda områden. Strategin att arbeta med lärargruppens sammansättning via interna karriärvägar och anställningsformen biträdande professor (se även bedömningsgrund 1) har inte förändrat sammansättningen i professorsgruppen över tid. Därför pågår ett arbete kring översyn av nuvarande anställningsordning, hur den bör utformas framöver samt hur arbetet med karriärvägar och karriärstöd kan stärkas.

5. Bedömningsområde: Student- och doktorandperspektiv

Lärosätet säkerställer genom sitt systematiska kvalitetsarbete att studenter och doktorander har goda förutsättningar att utöva inflytande över utbildningen och sin studiesituation. Lärosätet engagerar och motiverar studenter och doktorander att ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningarna. Student- och doktorandperspektivet beaktas systematiskt som en del av lärosätets kvalitetssystem och kvalitetsarbete. Med hjälp av information som tas fram inom kvalitetssystemet identifierar lärosätet behov av förbättring och utveckling av studenters och doktoranders förutsättningar att utöva inflytande över utbildningarna och sin studiesituation. Lärosätet vidtar åtgärder och utvecklar kontinuerligt student- och doktorandperspektivet. Lärosätet har systematiska processer och rutiner för att säkerställa att åtgärder som planeras eller genomförs på ett ändamålsenligt sätt kommuniceras till relevanta intressenter, såväl interna som externa.

Bedömningsgrund:

5.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, ett systematiskt arbete med att verka för studenters och doktoranders möjligheter och förutsättningar att utöva inflytande över utbildningen och sin studiesituation.

Vägledning till lärosätet:

Visa hur lärosätet genom sitt kvalitetsarbete uppfyller bedömningsgrunden inom området, bland annat genom att beskriva rutiner och processer som bidrar till detta. Beskrivningen ska visa hur lärosätet systematiskt arbetar med att beakta student- och doktorandperspektivet och säkerställa goda förutsättningar att utöva student- och doktorandinflytande i utbildningarna. Beskrivningen ska även innehålla exempel på mål och strategier som har ställts upp i förhållande till bedömningsområdet och bedömningsgrunden. Av beskrivningen ska det framgå hur lärosätet följer upp dessa mål, hur det avgörs om målen har uppnåtts och vad lärosätet vidtar för åtgärder om målen inte har uppnåtts. Visa även hur lärosätet genom sitt kvalitetsarbete identifierar utvecklingsområden.

Om det finns en skillnad i hur kvalitetsarbetet utförs, vid olika delar av lärosätet eller vid olika typer av utbildningar, ska dessa skillnader beskrivas. Vid behov, hänvisa till de policyer, rutiner och processer som beskrivs i samband med bedömningsområdet ”styrning och organisation”.

Lyft vid behov ytterligare aspekter som är viktiga för lärosätets systematiska kvalitetsarbete inom bedömningsområdet.

Ge belägg för att kvalitetsarbetet är välfungerande och effektivt, och att det systematiskt säkerställer ett väl utvecklat student- och doktorandperspektiv, utifrån information som genereras inom kvalitetssystemet.

Lärosätets redogörelse:

5 Student- och doktorandperspektiv

Vision och mål

LiU har alltid eftersträvat ett nära och förtroendefullt samarbete med studenterna och doktoranderna och deras företrädare i de tre studentkårerna. Studenters och doktoranders medverkan i utveckling av verksamheten är en självklar och viktig del av såväl kvalitetsutveckling som kvalitetssäkring. LiU arbetar kontinuerligt för att skapa bästa möjliga förutsättningar för studentmedverkan och studentinflytande. Det finns lagkrav som anger att studenter och doktorander ska vara representerade i såväl beredande som beslutande organ på alla nivåer (universitets- och rektorsnivå, fakultetsnivå, institutionsnivå och programnivå eller

motsvarande) och LiU efterfrågar studentrepresentation till alla dessa fora. Studentkårerna strävar efter att tillsätta alla platser där studentrepresentation behövs. LiU ger också varje enskild student och doktorand möjlighet att framföra synpunkter på sin utbildning och därmed också bidra till förändring och utveckling av utbildningen. Vid senaste utvärderingen av kvalitetsarbetet vid Linköpings universitet 2009, skrev HSV i sin rapport: ”Vi finner det också bekräftat att universitetet ser till att studenternas medverkan och inflytande är en omistlig tillgång i kvalitetsarbetet.”¹⁶³

5.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, ett systematiskt arbete med att verka för studenters och doktoranders möjligheter och förutsättningar att utöva inflytande över utbildningen och sin studiesituation

5.1.1 Studentrepresentation på LiU-, fakultets- och institutionsnivå

Studentrepresentation finns i alla beslutande organ vid LiU såsom Universitetsstyrelsen (US), fakultetsstyrelser (inklusive underställda nämnder och andra organ) och institutionsstyrelser. Därutöver ska studentrepresentation finnas i permanenta likväl som tillfälliga beredande och beslutande organ eller arbetsgrupper som berör utbildning eller studierelaterade frågor. Under hösten 2018 lyfte studentkårerna gemensamt i studentledningsrådet (se nedan) behovet av att förtydliga förutsättningarna för studentrepresentation utifrån vad som framgick i då gällande beslut. Ett utvecklingsprojekt initierades och nya *Riktlinjer för studentrepresentation* trädde i kraft den 1 juli 2019. I detta beslut finns de anvisningar som rör studentrepresentation och studentinflytande samlade. Här förtydligas också universitetets åtaganden, t ex. att det åligger ordförande i ett organ med studentrepresentanter att ansvara för att nya studentrepresentanter får en introduktion till organets funktion, verksamhet, arbetsätt och uppdragets omfattning.¹⁶⁴

Vid LiU läggs stor vikt för att åstadkomma ett reellt studentinflytande. Exempel på detta är studentrådet där studentkoordinator träffar kårernas presidier varannan vecka samt den kårutbildning som LiU anordnar om totalt tre heldagar i syfte att ge kårerna så goda förutsättningar som möjligt för att kunna utöva studentinflytande. Förmöten där studentrepresentanter träffar nyckelpersoner inför möten för att kunna ställa frågor och gå igenom dagordningen är ett annat sätt LiU stöttar studentinflytandet. Detta sker bland annat inför fakultetsstyrelsemöten och universitetsstyrelsemöten, då kårordförandena träffar rektor och universitetsdirektören. Vad gäller studentrepresentationen i US har studenterna rätt att delta med tre ordinarie ledamöter. De ordinarie representanterna i US är alltid kårernas ordförande. Utöver dem tre deltar en doktorand som suppleant med närvaro- och yttranderätt. I disciplinnämnden har studenterna rätt att vara representerade med två ordinarie ledamöter.¹⁶⁵ Ersättare för studentrepresentant har alltid närvarorätt och yttranderätt. De tre studentkårerna har en gemensamt utsedd representant som deltar vid rektors veckovisa beslutsmöten och i rektors ledningsråd. En gång per termin hålls studentledningsråd. Det är ett utvidgat ledningsråd där representanter från alla studentkårer deltar och utöver universitetsledning och dekaner deltar också andra företrädare för fakulteterna och berörda tjänstemän. Vid dessa möten är det studentrepresentanterna som sätter agendan och föredrar punkterna. Införandet av regelbundet återkommande studentundersökningar (2007, se mer nedan) och helterminscheman för studenterna (2017) är exempel på frågor som genomförts på lärosätet efter att de har initierats av studentkårerna i studentledningsrådet.

Även i fakultetsstyrelserna har studenterna rätt att vara representerade med tre ordinarie ledamöter, varav minst en ska vara doktorand. Däremot förekommer i vissa fall färre platser

¹⁶³ [Granskning av kvalitetsarbetet vid sex universitet 2009. Rapport 2009:30 R. Höskoleverket, s. 47.](#)

¹⁶⁴ [Riktlinjer för studentrepresentation, \(dnr LiU-2019-02146\).](#)

¹⁶⁵ [Arbetsordning för Disciplinnämnden \(dnr LiU-2019-02600\).](#)

för studenter i underställda fakultetsorgan. Antalet platser i respektive underställt organ är vanligtvis beslutat efter samråd mellan fakultetsledning och den eller de berörda studentkårerna. I nämnder som behandlar forskarutbildning är studentrepresentanter doktorander. Precis som i US har ersättare för student-/doktorandrepresentant i styrelse/nämnd alltid närvarorätt och yttranderätt. En betydelsefull del av studentinflytande och studentmedverkan sker i de mer utbildningsnära samverkansformerna, där studentrepresentanter och utbildningsföreträdare möts. I programnämnder vid den Tekniska fakulteten och i programråd inom övriga fakulteter deltar studentrepresentanter som är tillsatta av kårerna, men föreslagna av sektionerna. I dessa möten tas frågor om de olika programmens innehåll, form, genomförande och framtida utveckling upp för diskussion och studenterna ges genom den arbetsformen goda möjligheter till att utöva studentinflytande i den utbildning de själva går. Även här finns undergrupper av både permanent och tillfällig karaktär där studentrepresentanter medverkar. På institutionsnivå har studenterna rätt att vara representerade med tre ordinarie ledamöter, varav minst en ska vara doktorand. På institutionerna finns forskarutbildningsråd eller motsvarande där doktoranderna är representerade. Ersättare för student-/doktorandrepresentant har alltid närvarorätt och yttranderätt. I de fall ett beslut tas av enskild beslutsfattare i frågor som har betydelse för utbildningen och studenternas situation ska beslutsfattaren informera och samråda med studentrepresentanter i god tid innan beslutet fattas. När tillfälliga grupper bildas som ska utreda en viss fråga diskuteras formerna för studentrepresentation med kårerna.¹⁶⁶ Exempelvis har en projektgrupp under 2020 arbetat med att ta fram ett reviderat förslag på riktlinjer för genomförande av salsskrivningar och i det arbetet har studentrepresentanter deltagit.¹⁶⁷ Ett annat exempel, där student- och doktorandmedverkan skett i en temporärt sammansatt grupp är vid arbetet med denna självvärdering.¹⁶⁸

Som framgått av ovanstående redovisning är det många poster som årligen ska tillsättas av kårerna. Att upprätta och uppdatera en förteckning över vilka poster som studentrepresentanter ska utses till är ett relativt omfattande arbete. För något år sedan ville kårerna, på egen begäran, administrera arbetet med poster för studentrepresentation själva. Studentkårerna upplevde dock en problematik med att hålla förteckningen uppdaterad. I den regelöversyn som genomfördes av UKÄ 2019 framfördes att: ”Mot denna bakgrund anser UKÄ att det finns anledning för universitetet att tillsammans med studentkårerna fortsätta utveckla rutiner för hur listan över beredande och beslutande organ med studentrepresentation ska kunna hållas uppdaterad”.¹⁶⁹ LiU har nu återgått till den ordning som fanns tidigare dvs. att studentkoordinator i samarbete med ansvariga på kårerna gemensamt ansvarar för att hålla dokumentet uppdaterat.

5.1.2 Studentkårerna vid LiU

Universitetsstyrelsen beslutar, efter ansökan från en studentsammanslutning, om vilka av dessa som ska ha ställning som studentkår vid universitetet. Vid LiU finns tre studentkårer som representerar både studenter och doktorander vid de olika fakulteterna: *Consensus* – Medicinska fakultetens studentkår, *LinTek* – Linköpings Teknologers studentkår, *StuFF* – Studentkåren för Utbildningsvetenskap och Filosofisk fakultet. Vid sidan om kårerna finns sektioner, i vilka studenter inom ett eller flera liknande program samlas. De tre kårerna har ett gemensamt samarbetsorgan, *LUST* – Linköpings universitets studentkårer.

LiU har genom avtal med studentkårerna gett dessa i uppdrag att ansvara för att det finns en organisation som har tillräckliga personella resurser för att garantera ett aktivt studentinflytande

¹⁶⁶ [Riktlinjer för studentrepresentation, \(dnr LiU-2019-02146\).](#)

¹⁶⁷ [Projekt direktiv för utveckling av hantering av skriftlig salsskrivning inklusive digital tentamen, \(dnr LiU-2020-00597\).](#)

¹⁶⁸ [Beslut om organisering av arbetet i samband med Universitetskanslersämbetets granskning av Linköpings universitets kvalitetsämningsarbete, \(dnr LiU-2019-04233\).](#)

¹⁶⁹ [Tillsyn av regeltillämpning vid Linköpings universitet, UKÄ, rapport 2019:20, s. 26.](#)

för studenter och doktorander samt kunna tillgodose behovet av utbildningsbevakning. I detta ansvar ingår att ansvara för att representanterna är väl förberedda för arbetet i de organ, av permanent och tillfällig karaktär, i vilka de studerande har representation. Kårerna ansvarar också för att det finns en representation av studenter och doktorander i universitetets kvalitets- och kvalitetssäkringsarbete, att samtliga studenter och doktorander inom respektive verksamhetsområde hålls informerade om studentkårens verksamhet samt att bemanna och utbilda representanter för den arbetsmiljöorganisation som finns uppbyggd för studenter och doktorander i enlighet med det samverkansavtal som ingåtts mellan universitetet, de fackliga organisationerna och studentkårerna. LiU stöttar kårerna ekonomiskt, utöver statsanslaget, genom fasta ersättningsbelopp för att bland annat kunna arvoda kårordförande, medverka i universitetets arbetsmiljöarbete och arrangera mottagningsaktiviteter för nya studenter. Därtill erhåller kårerna en rörlig ersättning, vilken baseras på antalet helårsstudenter och helårsdoktorander inom respektive studentkårs verksamhetsområde.¹⁷⁰

Varje studentkår har ett centralt arbetsmiljöombud (CAMO-stud). De centrala arbetsmiljöombuden har till uppgift att fånga upp arbetsmiljöfrågor som i första hand rör fysisk arbetsmiljö, men även frågor inom de psykosociala och studiesociala områdena. CAMO-stud samverkar på central nivå främst med studenthälsan och universitetsförvaltningen, samt samordnar de inom sektionerna utsedda arbetsmiljöombudens (AMO-stud) arbete. AMO-stud representerar studenterna inom en viss sektion. I avtalet med fackliga parter finns den Centrala Samverkansgrupper (CSG) som ett par gånger per termin när frågor som berör studenterna behandlas inkluderar CAMO-stud. När det gäller arbetsmiljö för doktorander så representeras doktoranderna, precis som övriga anställda, av de fackliga arbetsmiljöombuden.

5.1.3 Kursvärderingar och student- och doktorandinflytande

För ett välfungerande studentinflytande måste varje enskild student kunna komma till tals och ett centralt verktyg för detta är Evaluat, LiU:s gemensamma, elektroniska kursvärderingssystem. Evaluat består av LiU-gemensamma frågor och utöver dessa finns möjligheten för fakulteterna att lägga till fakultetsspecifika frågor samt för kursansvarig att komplettera med egna mer kursspecifika frågor. Evaluat ersatte 2018 det tidigare LiU-gemensamma kursvärderingssystemet, som varit i bruk sedan tidigt 2000-tal. Studentrepresentanter från kårerna har aktivt deltagit i utvecklandet av Evaluat och de LiU-gemensamma frågorna. Vid uppföljning av Evaluat uppmärksammade såväl studenter som LiU:s ledning att svarsfrekvensen inte var tillfredställande. Det ledde till ett gemensamt revideringsarbete där vissa frågor formulerades om, några frågor togs bort och ordningen på frågorna ändrades.¹⁷¹ LiU ansvarar för att samtliga studenter ges möjlighet att framföra synpunkter i en kursvärdering för varje genomförd kurs. För de allra flesta kurser görs detta genom Evaluat. Emellertid finns beslut om att undanta vissa namngivna kurser från kursvärdering i Evaluat, men kursvärdering genomförs i dessa fall på annat sätt.¹⁷²

Därmed säkerställer LiU att alla studenter ges möjlighet att framföra sina synpunkter i en kursvärdering, och därmed har den anmärkning som UKÄ framförde i regelöversynen 2019 åtgärdats.¹⁷³ Problematiken med låg svarsfrekvens kvarstår dock, (våren 2019 var

¹⁷⁰ [Uppdrag till de studentkårer som skall företräda studenter och doktorander vid Linköpings universitet från den 1 juli 2019 till och med den 30 juni 2022, \(dnr LiU-2018-03878\), Samverkansavtal med studentkårer, \(dnr LiU 405/06-24\) och Lokalt avtal om samverkan för utveckling, \(dnr LiU-2017-01318\).](#)

¹⁷¹ [Beslut om de universitetsgemensamma frågorna i Evaluat, \(dnr LiU-2019-02119\).](#)

¹⁷² [Beslut om kurser som undantas från kursvärdering i Evaluat vid medicinska fakulteten, \(dnr LiU-2020-02303\) samt Fakultetsstyrelsen för tekniska fakulteten Delegationsbeslut, \(EST del 20-038\).](#)

¹⁷³ [Tillsyn av regeltillämpning vid Linköpings universitet, UKÄ, rapport 2019:20.](#)

svarsfrekvensen 25 procent; hösten 2019 26 procent, våren 2020 23 procent).¹⁷⁴ LiU har tillsammans med studentkårerna genomfört, och fortsätter att genomföra, olika kampanjer som riktats mot såväl studenter som lärare i syfte att höja den totala svarsfrekvensen. LiU uppfattar att det är av stort värde att kursvärderingar besvaras av en stor andel studenter som läst en kurs och ser det därför som ett strategiskt viktigt och långsiktigt arbete att verka för att svarsfrekvensen ökar. Även om svarsfrekvensen i nuläget på en aggregerad nivå är låg finns det flera goda exempel där svarsfrekvens på 80 procent har uppnåtts. Erfarenheterna från dessa goda exempel har också varit ett underlag för hur kampanjer riktade till lärare och studenter har utformats. Huvudbudskapet till studenterna är att kursvärderingar gör skillnad och till lärarna att lyfta vikten av att återkoppla resultaten på ett adekvat sätt så att studenterna uppfattar att deras synpunkter tas tillvara. Rekommendationer har även sammanställts för hur lärare kan arbeta för att öka svarsfrekvensen, till exempel genom att ge studenterna tid att vid ett undervisningstillfälle besvara kursvärderingen för föregående kurs.

Vid kursstart ska kursansvarig informera studenterna om såväl resultatet av föregående års kursvärdering som de eventuella åtgärder som vidtagits utifrån detta resultat.¹⁷⁵ Efter lärosätets-tillsynen 2019 efterfrågades åtgärder för att säkerställa att även de studenter som genomfört kursvärderingen informeras om resultatet samt vilka förändringar som deras synpunkter lett till.¹⁷⁶ *Riktlinjer för genomförande av kursvärderingar*¹⁷⁷ har därför uppdaterats och återkoppling om förändringar på kursen finns på hemsidan där all annan information om Evaluate samlats.¹⁷⁸ Studenter, både nya och de som genomförde värderingen, kommer åt återkoppling även i kursrum på Lisam. Även systemet har utvecklats så att ett mail automatiskt skickas till examinator för att påminna om återkoppling i samband med kursstart. Utfallet av utvärderingarna följs upp på såväl kursnivå, som på programnivå i de fall kursen ingår i ett program, samt övergripande på institutions- och fakultetsnivå. Kursansvarig, övriga undervisande lärare och studierektor (eller motsvarande) följer upp och analyserar svaren i kursvärdering och genomför sedan eventuella åtgärder i kursens genomförande eller innehåll. Även fakulteterna granskar utfallen av kursvärderingar och har regelbundna dialoger med institutionerna för att följa upp utfall och vid behov också diskutera mer övergripande åtgärder.

Kursvärderingar är centrala även när det gäller forskarutbildningskurser. Eftersom dessa kurser är så olika organiserade vid de olika fakulteterna och olika institutionerna har LiU valt att inte ha ett för hela lärosätet gemensamt kursvärderingssystem för forskarutbildningskurser. Det är den organisatoriska enhet som ger en forskarutbildningskurs som är ansvarig för att en kursvärdering genomförs och hur detta görs. I det arbetet har FuS en central funktion. I den kvalitetsrapport som ansvariga för forskarutbildningen ska skriva vart sjätte år ingår att redogöra för hur man inom utbildningen arbetar med att ”samla in, sammanställa och till doktoranderna också återföra” deras synpunkter på utbildningen, t ex. genom kursvärderingar.¹⁷⁹ På detta sätt följer respektive fakultet upp att kursvärderingar genomförs inom varje utbildning.

Genom att ISP upprättas och årligen uppdateras för varje doktorand, i ett gemensamt arbete mellan doktoranden och handledare, har doktoranden inflytande över innehållet i sin utbildning

¹⁷⁴ Den lägre svarsfrekvensen under våren 2020 kan vara en konsekvens av det distansläge som rådde under den aktuella perioden.

¹⁷⁵ [Riktlinjer för genomförande av kursvärderingar och hantering av fritextsvar vid Linköpings universitet. \(dnr LiU-2020-01908\).](#)

¹⁷⁶ [Tillsyn av regeltillämpning vid Linköpings universitet, UKÄ, rapport 2019:20.](#)

¹⁷⁷ [Riktlinjer för genomförande av kursvärderingar och hantering av fritextsvar vid Linköpings universitet. \(dnr LiU-2020-01908\).](#)

¹⁷⁸ Återkoppla förändringar, Evaluate: <https://insidan.liu.se/utbildningsadministration/evaluate/aterkoppla?l=sv>

¹⁷⁹ [Mall för kvalitetsrapport för utbildning på forskarnivå. \(dnr LiU-2019-00457\).](#)

och sin studiesituation. Doktorandernas ISP:ar följs årligen upp på institutionsnivå och av fakultetsstyrelse eller dess forskarutbildningsnämnd.

5.1.4 Student- och doktorandundersökningar samt inflytande i kvalitetssäkringsarbete

De regelbundet återkommande student- och doktorandundersökningarna är betydelsefulla verktyg där studenter och doktorander kan påverka sin utbildning och sin studiesituation (se även bedömningsområde 1, 2 och 3). Dessa undersökningar är en del av LiU:s och kårernas långsiktiga kvalitetsarbete och tillkom efter ett kärninitiativ. Det är webbaserade enkäter som skickas ut till studenter och doktorander vid LiU. Studentundersökningen har genomförts 2008, 2010, 2012, 2015, och 2017. Svarsfrekvensen har varierat mellan 42 och 55 procent. Även doktorandundersökningen har genomförts vid samma fem tillfällen och svarsfrekvensen har varierat mellan 58 och 70 procent. Nästa student- och doktorandundersökning planerades inför 2021, men på grund av pandemins eventuella effekt på jämförbarheten skjuts genomförandet upp till 2022 och en mindre enkätundersökning fokuserad på effekterna av de åtgärder som vidtagits med anledning av pandemin genomförs i stället under 2021.

Resultaten från student- och doktorandundersökningarna sammanställs, analyseras och presenteras i flera olika fora i syfte att så många studenter, doktorander och anställda som möjligt ska ges möjlighet att ta del av utfallet. Resultaten sammanställs dels i totalrapporter, där alla studenters/doktoranders svar ingår, dels mer specifika rapporter där en delmängd av svaren ingår. För studentundersökningen sammanställs t ex campus- och fakultetsspecifika rapporter, men även programspecifika rapporter. För doktorandundersökningen sammanställs fakultets- respektive institutionsspecifika rapporter. För att värna om doktoranders integritet sammanställs inte rapporter för enskild forskarutbildning, då antalet svar i vissa utbildningar är för få. Resultaten från dessa rapporter sprids via styrelsearbetet på alla nivåer inom LiU men även via utbildningsnämnder, programråd och forskarutbildningsnämnder. Därtill publiceras resultatrapporterna på LiU:s webb. Baserat på de resultat som framkommit i undersökningarna tas handlingsplaner fram av institutioner, fakulteter samt övriga enheter som berörs av resultaten och som har möjligheter att vidta åtgärder, såsom universitetsbiblioteket och studenthälsan.

Handlingsplanerna ska vara fastställda ca ett år efter att undersökningen genomfördes och vanligtvis följs sedan dessa handlingsplaner upp ca ett år efter fastställandet. Exempel på åtgärder som studentundersökningarna resulterat i är förbättring av lokaler, t ex. bättre wi-fi och fler eluttag, fler studieplatser, utökade öppettider i biblioteken, anställning av hälsovägledare på studenthälsan, utökning av studentköken m.m. Även mer utbildningsnära åtgärder har vidtagits, vilka varit såväl universitetsgemensamma som mer utbildningsspecifika. Efter studentundersökningen 2015 fick alla fakulteter i uppdrag att vidareutveckla arbetet med återkoppling till studenter på deras prestationer. För att stötta lärarna i arbetet med återkoppling beslutades att *Pedagogikdagarna*, som arrangeras av Didacticum, skulle ha återkoppling som tema 2016. Ett annat gemensamt uppdrag var att tillse att samtliga kurser använder sig av kursrummen i lärplattformen Lisam. Genom att lärare publicerar kursspecifik information i Lisam får samtliga studenter på en kurs samma information och informationsspridningen underlättas och bidrar också till en ökad tydlighet av vad som förväntas av studenterna.

Även doktorandundersökningen har lett till förbättringsåtgärder. Ett exempel från Filosofisk fakultet är att det framkom att flera doktorander hade svårt att finna information om relevanta kurser som ges inom fakulteten.¹⁸⁰ En åtgärd som vidtagits är att skapa en webbplats där samtliga forskarutbildningskurser som ges av forskarutbildningsmiljöerna inom fakulteten presenteras. Detta är ett sätt att hjälpa doktoranderna att hitta relevanta kurser inom andra

¹⁸⁰ [Handlingsplan för Filosofiska fakultetens forskarutbildningsnämnd 2019. \(dnr LiU-2019-00598\).](#)

miljöer. Även vid den Tekniska fakulteten har doktorandundersökningen lett till arbete med kursutbudet. Här har även hantering av ISP samt insatser för att öka handledares medvetenhet om ohälsosam stress bland doktorander varit en del i arbetet enligt handlingsplanen. På institutionsnivå kompletterades detta med ytterligare åtgärder för respektive forskarutbildningsämne.¹⁸¹

LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning beskrevs ingående i Del 1. I kvalitetsrapporten som ansvariga för utbildningen sammanställer ingår att analysera resultat från såväl kursvärderingar som student- och doktorandundersökning. Ett särskilt avsnitt behandlar studentperspektivet, där ansvariga för utbildningen ska redogöra för hur man arbetar för att få studenterna att ta aktiv del i att utveckla utbildningen, hur man arbetar med kursvärderingar och hur man tillvaratar studenternas åsikter och erfarenheter om studiesituationen.¹⁸² För forskarutbildningar finns ett motsvarande avsnitt om doktorandperspektivet, där ansvariga för utbildningen ska beskriva på vilket sätt och i vilka sammanhang doktorander ges möjlighet att utöva inflytande över beredning och beslut som berör utbildningen samt hur man arbetar med kursvärderingar.¹⁸³

På detta sätt följs frågor om student- och doktorandinflytande systematiskt upp för varje utbildning vid LiU under en sexårsperiod. Inom flera utbildningar är den låga svarsfrekvensen på kursvärderingar i Evaluate en återkommande fråga i såväl kvalitetsrapporter som bedömningar och handlingsplaner. En vanlig åtgärd i handlingsplanen är att programansvarig uppdras att, i samarbete med studentkåren, göra olika insatser för att öka svarsfrekvensen.¹⁸⁴ Inom forskarutbildning har bland annat engelskspråkiga doktoranders situation lyfts, då många beslut endast finns på svenska och doktoranderna därmed har svårt att tillgodogöra sig dessa. Vid granskning av forskarutbildningar har det i några fall också konstaterats att forskarutbildningsmiljön behöver utveckla mer systematiska rutiner kring hur kursvärderingar genomförs och återkopplas, se exempelvis forskarutbildningen inom Informationssystem¹⁸⁵ eller forskarutbildningen inom Tema Barn.¹⁸⁶

5.2 Styrkor och utvecklingsområden

Styrkor: Möjligheterna att utöva inflytande över sin studiesituation är väl utbyggd för studenter och doktorander. De studerande ges möjlighet att ha inflytande över generella breda frågor (tex studieplatser och bibliotekets tjänster) och inom mer utbildningsnära frågor, men även kring den enskilda studentens och doktorandens studiesituation. LiU stödjer studentkårerna bland annat genom det studentråd som finns, men även genom att erbjuda en gedigen kårutbildning för att ge kårrepresentanterna möjlighet att utöva studentinflytande på ett strategiskt vis. Studentledningsrådet, där studenterna sätter agendan och föredrar ärendena, är en annan viktig arena och de frågor som lyfts där har lett till flertalet studentdrivna förbättrings- och utvecklingsåtgärder genom åren.

Samarbete med studenterna och ett gott samarbetsklimat med studentkårerna, har på många sätt varit kvalitetsutvecklande för lärosätet. HSV noterade detta 2009 och LiU har fortsatt med ett strategiskt och omfattande samarbete med studentkårerna. Studentkårernas sektioner gör att studentinflytandet når ut till alla utbildningar och bidrar till ett aktivt arbete med att utveckla

¹⁸¹ [Uppföljning av handlingsplan med anledning av doktorandundersökningen 2017, \(dnr LiU-2017-02902\).](#)

¹⁸² [Mall för kvalitetsrapport för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, \(dnr LiU-2019-00455\).](#)

¹⁸³ [Mall för kvalitetsrapport för utbildning på forskarnivå, \(dnr LiU-2019-00457\).](#)

¹⁸⁴ Se t ex [Handlingsplan grundläroprogrammet inriktning 4–6, \(dnr LiU-2019-01943\)](#) och [Handlingsplan för folkhögskolläroprogrammet, \(dnr LiU-2020-01307\).](#)

¹⁸⁵ [Kvalitetsrapport, \(dnr LiU-2019-00565\)](#) och [handlingsplan för forskarutbildning i Informationssystem, \(dnr LiU-2019-03117\).](#)

¹⁸⁶ [Kvalitetsrapport](#) och [handlingsplan](#) för forskarutbildningen i Tema Barn, (dnr LiU-2018-02758).

utbildningarna. UKÄ framförde, i utlåtandet med anledning av översynen av regeltillämpning, att LiU har “förutsättningar för att säkerställa reglerna om studentrepresentation följs på alla nivåer”.¹⁸⁷

Utvecklingsområden: Trots att flera åtgärder vidtagits för att höja svarsfrekvensen inom kursvärderingssystemet Evaluate är den generellt på en för låg nivå. Detta är ett viktigt och långsiktigt strategiskt arbete för LiU som måste fortsätta, där nya insatser behöver initieras och följas upp. Ett viktigt komplement till kursvärderingarna är de utbildningsnära fora som fakulteterna har kring sina utbildningar, där studenterna medverkar och kan utöva inflytande. Studentinflytandet i dessa fora har fakulteterna goda erfarenheter av.

En konsekvens av att LiU arbetar aktivt med att skapa förutsättningar för att studentrepresentation finns i beredande och beslutande organ, av såväl mer permanent som tillfällig karaktär, är att kårerna ibland har svårt att rekrytera ett tillräckligt antal studentrepresentanter för att bemanna alla poster. Exempelvis är det ibland svårt att tillsätta doktorandrepresentanter. En förklaring till detta kan vara att det inte inom alla forskarutbildningsmiljöer är känt att engagemanget innebär att anställningstiden eller utbildningstiden kan förlängas. Tidigare har detta reglerats i ett separat beslut, men återfinns nu i *Riktlinjer för utbildning och examination på forskarnivå* för att göra beslutet kring detta mer synligt och lättillgängligt.¹⁸⁸ En annan förklaring kan vara att många doktorander, men även masterstudenter, inte talar svenska och därmed har svårare att ta del av nödvändig information på samma sätt. För att öka möjligheterna för icke-svensktalande masterstudenter och doktorander att påverka sin utbildning behöver LiU arbeta ytterligare med att tillse att beslutade styrdokument som berör utbildningarna i högre grad översätts till engelska.

¹⁸⁷ [Tillsyn av regeltillämpning vid Linköpings universitet, UKÄ, rapport 2019:20, s. 25.](#)

¹⁸⁸ [Riktlinjer för utbildning och examination på forskarnivå, \(dnr LiU-2020-03965\), avsnitt 2.7.](#)

6. Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Lärosätet säkerställer genom sitt systematiska kvalitetsarbete att utbildningarna utvecklar studenternas och doktorandernas beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Lärosätet har väl fungerande samverkan med arbetslivet som bidrar till att utveckla utbildningarna. Med hjälp av information som tas fram inom kvalitetssystemet identifierar lärosätet behov av utveckling av arbetsliv och samverkan i utbildningarna. Lärosätet vidtar åtgärder och utvecklar utbildningarna så att de är användbara, samt utvecklar kontinuerligt studenternas och doktorandernas beredskap att möta arbetslivet. Lärosätet har systematiska processer och rutiner för att säkerställa att åtgärder som planeras eller genomförs på ett ändamålsenligt sätt kommuniceras till relevanta intressenter, såväl interna som externa.

Bedömningsgrund:

6.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, att utbildningarna utvecklar studenternas och doktorandernas beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Vägledning till lärosätet:

Visa hur lärosätet genom sitt kvalitetsarbete uppfyller bedömningsgrunden inom området, bland annat genom att beskriva rutiner och processer som bidrar till detta. Beskrivningen ska visa hur lärosätet systematiskt arbetar med att beakta arbetsliv och samverkan i sina utbildningar. Beskrivningen ska även innehålla exempel på mål och strategier som har ställts upp i förhållande till bedömningsområdet och bedömningsgrunden. Av beskrivningen ska det framgå hur lärosätet följer upp dessa mål, hur det avgörs om målen har uppnåtts och vad lärosätet vidtar för åtgärder om målen inte har uppnåtts. Visa även hur lärosätet genom sitt kvalitetsarbete identifierar utvecklingsområden.

Beskriv hur lärosätet arbetar med samverkan med arbetslivet. Beskrivning kan också inkludera hur information och statistik av relevans för hur utbildningarna förbereder studenternas och doktorandernas inför arbetslivet inhämtas och används. Om det finns en skillnad i hur kvalitetsarbetet utförs, vid olika delar av lärosätet eller vid olika typer av utbildningar, ska dessa skillnader beskrivas. Vid behov, hänvisa till policyer, rutiner och processer som beskrivs i samband med bedömningsområdet "styrning och organisation".

Lyft vid behov ytterligare aspekter som är viktiga för lärosätets systematiska kvalitetsarbete inom bedömningsområdet.

Ge belägg för att kvalitetsarbetet är välfungerande och effektivt, och att det systematiskt säkerställer en väl utvecklad samverkan i planering och genomförande av utbildningarna och att utbildningarna väl förbereder studenter och doktorander för arbetslivet, utifrån information som genereras inom kvalitetssystemet.

Lärosätets redogörelse:

6 Arbetsliv och samverkan

Vision och mål

Samverkan med yrkeslivet var ett uttalat uppdrag för LiU redan när grunden för universitetet lades 1969 och har präglat såväl utbildning som forskning sedan dess. Ett strategiskt mål för LiU, vilket också uttrycks i LiU:s strategikarta, är att LiU ska examinera studenter och doktorer som är eftertraktade på arbetsmarknaden och som är väl rustade för ett hållbart samhälle i en föränderlig värld. LiU:s målsättning är således att studenter och doktorander under sin utbildningstid ska tillägna sig gedigna aktuella ämnesmässiga kunskaper inom utbildningens område. Därtill ska studenter och doktorander också utveckla generiska färdigheter, såsom

analytisk förmåga, kritiskt granska, självständigt genomföra och tillämpa kunskap vilket är förutsättningar för att studenter och doktorander i ett mer långsiktigt perspektiv självständigt ska kunna utvecklas inom sitt kompetensområde även efter avslutade studier. Detta är också en förutsättning för att alumnerna ska kunna svara upp mot de kompetenskrav som ställs i ett föränderligt arbetsliv mer det ger också förutsättningar för att kunna vara drivande i kunskapsutvecklingen. En central parameter för att skapa förutsättningar för att förbereda studenter och doktorander för ett föränderligt yrkesliv är att LiU har samverkan med externa parter i olika former, vilket kommer studenter och doktorander till del. I LiU:s strategikarta framgår att LiU ska bidra till en samhällsutveckling baserad på kunskap och stärka samverkan med det omgivande samhället. Universitetsstyrelsen beslutade 2014 om en samverkanspolicy som stipulerar att:

Framgångsrik samverkan genererar värden som LiU såväl som omgivande samhälle kan ta del av och omsätta. Ökad kvalitet och relevans för forskning och utbildning är primära värden för oss tillsammans med samhällsutveckling inom områdena bildning, välfärd och hållbar tillväxt.¹⁸⁹

Att samverkan är en integrerad del i LiU:s verksamhet beror till stor del på faktorer som tradition, strategiska vägval och en kultur av att söka lösningar som bidrar till möjlighet för studenter och doktorander att etablera sig på arbetsmarknaden och bidra till samhällsutvecklingen. En stor andel av de utbildningar som ges vid LiU utgörs av professionsutbildningar, där yrkeslivsperspektiv och samverkan är en naturlig del, vilket även ger avtryck inom andra utbildningar som ej leder till en yrkesexamen.

6.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, att utbildningarna utvecklar studenternas och doktorandernas beredskap att möta förändringar i arbetslivet

6.1.1 Generella verktyg för att säkerställa yrkesrelevanta utbildningar

Delvis baserat på erfarenheterna från KLOSS¹⁹⁰ (beskrivs senare i denna bedömningsgrund) reviderades LiU:s anställningsordning 2018 avseende hur samverkanskicklighet i utbildningsuppdraget ska kunna utgöra en meriteringsgrund vid anställning och befordran. I de generella grundkraven för samtliga lärartjänster anges nu: ”Samverkan inom utbildning visas genom förmåga och skicklighet i att planera, organisera och genomföra god samverkan i utbildningssammanhang, i syfte att säkra utbildningens relevans och förberedelse för arbetslivet.”¹⁹¹ Detta ställer således krav på att undervisande personal aktivt samverkar med det omgivande samhället och att detta även omsätts i undervisningen på ett sådant sätt att det kommer studenterna till del. I LiU:s anställningsordning finns även specifika krav vid bedömning av samverkansförmåga inom utbildning som inbegriper att utveckla kontakter med det omgivande samhället, inkorporera samhällreliga behov i utbildningen, samt för att leda och genomföra utbildningssamverkan. På detta sätt bidrar anställningsordningen till att verka för samt säkerställa att LiU:s lärare har god kompetens avseende samverkan inom utbildning.

Centralt för LiU:s arbete med samverkan är den verksamhet som sker genom att LiU erbjuder uppdragsutbildningar. För att underlätta för alla parter tillkom 2018 LiU Uppdragsutbildning som är en universitetsgemensam funktion med övergripande och samordnade ansvar för uppdragsutbildning.¹⁹² Det huvudsakliga syftet med verksamheten är att erbjuda externa parter möjligheten att kompetensutveckla sin personal genom de skräddarsydda kurser som kan

¹⁸⁹ [Samverkanspolicy för Linköpings universitet, \(dnr LiU-2014-00798\).](#)

¹⁹⁰ [Strategisk samverkan - Möjligheter och modeller som stärker lärosätet som utbildningsinstitution, forskningsmiljö och samhällsaktör. KLOSS slutrapport 2015.](#)

¹⁹¹ [Anställningsordning Linköpings universitet, \(dnr LiU-2017-03931\).](#)

¹⁹² Portalsida LiU Uppdragsutbildning: <https://liu.se/artikel/liu-uppdragsutbildning>

erbjudas i samarbete med institutioner och fakulteter. Genom att behovet av kompetensutveckling hos yrkesverksamma identifieras så bidrar det också med kunskaper om vilka förmågor och kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden, vilket är ett värdefullt underlag i utvecklingen av de reguljära utbildningsprogram som erbjuds vid LiU.

Olika delar av LiU samverkar sedan länge med skolor i regionen. För att både skapa en tydligare väg in för skolor som söker samverkan med LiU och för att skapa överblick och samordning inom lärosätet, inrättade rektor 2015 *LiU Skolsamverkan*, en plattform för lärosätets olika samverkansprojekt med skolor och förskolor. Verksamheten leds av en föreståndare och till verksamheten knyts *LiU:s Skolsamverkansråd*, där såväl interna som externa ledamöter ingår.¹⁹³

Tillsammans med närliggande kommuner driver LiU ett studentmedarbetarprogram,¹⁹⁴ där programstudenter under sista året på utbildningarna erbjuds möjligheten att söka en tidsbegränsad anställning (20–25 procent av en heltidstjänst) i kommunernas förvaltningar och bolag. Studenterna får arbetslivserfarenhet samtidigt som kommunerna får nytta av den kompetens som studenterna bidrar med och kontakt med presumtiva arbetstagare. Ett annat exempel är den webbportal där LiU presenterar kurser där studenter ska genomföra olika former av projekt och till vilka företag och organisation kan anmäla uppdrag inom en rad olika ämnesområden. De externa aktörernas uppdrag fördelas sedan bland de studenter som läser den aktuella kursen.¹⁹⁵ Vid LiU erbjuds också det nystartade karriärprogrammet för internationella studenter och den tvärdisciplinära projektkursen *inGenious*¹⁹⁶ som är en, för svenska utbildningssystemet, unik kurs. Studenterna ges här möjlighet att samarbeta med studenter från samtliga fakulteter i tvärdisciplinärt sammansatta projektgrupper, för att tackla samhällets utmaningar i innovationsprojekt. Kursen är ett exempel på det utbildningsutbud som nu tas fram inom pilotprojektet *ECIU University*,¹⁹⁷ ett European Universities-initiativ, där LiU ingår. Ambitionerna i detta projekt är långtgående vad avser kopplingen mot arbetsliv och samverkan i utbildning samt i strävan att binda samman campus i Europa.

De ovan beskrivna initiativen är betydelsefulla för en aktiv samverkan med det omgivande samhället och bidrar till såväl studenternas lärande som till LiU:s kunskap om vad som efterfrågas och vilka utmaningar som yrkeslivet står inför.

6.1.2 Utbildningsnära verktyg och förutsättningar för samverkan i utbildning på grund- och avancerad nivå

Arbetslivsrepresentanter finns med som ledamöter i såväl beslutande organ, fakultetsstyrelserna, som i olika beredande och mer programnära organ. Utformningen av de programnära organen ser emellertid olika ut på olika fakulteter. Oavsett form, är arbetslivsrepresentanterna viktiga, då deras kunskaper om arbetsmarknaden och dess föränderliga krav är centrala för att LiU:s utbildningar ska ha stark yrkesrelevans. Arbetslivsrepresentanter finns med i programråd där uppföljning och utveckling av utbildningar diskuteras och även i viss utsträckning beslutas. Arbetsliv och yrkesrelevans finns således med som en självklar och naturlig del i planering, uppföljning och utveckling av samtliga utbildningar. Det genomförs även en rad olika moment inom ramen för utbildningarna vid LiU där yrkesbranscher är involverade såsom olika projektarbeten, studiebesök, gästföreläsningar, undervisning av adjungerade lärare och samarbeten kring examensarbeten med olika företag eller organisa-

¹⁹³ [Beslut inrättande LiU Skolsamverkan, \(dnr LiU-2014-02277\)](#) samt [LiU Skolsamverkan – övergripande organisation samt instruktioner för skolsamverkansforum och råd, \(dnr LiU-2015-02110\)](#).

¹⁹⁴ Infosida studentmedarbetare: <https://www.linkoping.se/naringsliv-och-arbete/jobba-hos-oss/studerande--har-ar-dina-mojligheter/studentinformation/studentmedarbetare/>

¹⁹⁵ Infosida Studentuppdrag: <https://studentuppdrag.se>

¹⁹⁶ Kurs InGenious: <https://liu.se/utbildning/kurs/799g52>; InGenious: <https://www.in-genious.eu>

¹⁹⁷ ECIU hemsida: <https://www.eciu.org>

tioner, i syfte att utbildningarna ska vara relevanta och förbereda för ett yrkesliv som i sig är föränderligt.

Yrkesrelevansen faller sig ofta enklare för professionsutbildningar, men LiU arbetar också medvetet och systematiskt för att även utbildningar som leder till generell examen ska ha en tydlig arbetslivskoppling och relevans för arbetsmarknaden och därmed förbereda studenterna för att vara verksamma i ett föränderligt arbetsliv. När ett nytt program ska inrättas är ett kriterium att det finns en presumtiv och identifierad arbetsmarknad för studenten efter examen (se bedömningsgrund 3.1). När en utbildning granskas i enlighet med LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning så granskas även hur utbildningen utvecklar studentens eller doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Ett exempel på hur LiU arbetar för att säkra relevans för arbetsmarknaden även för utbildningar som inte är program är huvudområdet *Medie- och kommunikationsvetenskap* inom vilket det ges fristående kurser upp till kandidatexamen. Vid kvalitetssäkringen av huvudområdet pekar dekanen i sin bedömning på att man i utbildningen har en tänkt arbetsmarknad som utbildningen riktar sig mot. I programmet medverkar flera externa aktörer regelbundet i undervisningen och återkommande studiebesök sker på relevanta arbetsplatser.¹⁹⁸

Under bedömningsområde 3.2 diskuterades olika pedagogiska modeller som tillämpas vid LiU. Studenterna tränas och förbereds under hela utbildningstiden inför de krav och förväntningar som kommer att ställas på dem i det framtida yrkeslivet. Inom de utbildningar där VFU eller praktik är obligatorisk ingår på ett mer självklart sätt att studenterna får såväl öva som visa att de kan tillämpa sina kunskaper i ett praktiskt handlande. Även inom utbildningar som saknar krav på VFU eller praktik finns förberedelse inför det kommande yrkeslivet närvarande. Detta blir synligt genom hur olika uppgifter under kursens gång utformas, såväl i lärande som i examinerande syfte. Syftet är att träna studenterna i att analysera problem eller frågeställningar med relevans för den kommande yrkesrollen, föreslå och argumentera för olika lösningar.

6.1.3 Utbildningsnära verktyg och förutsättningar för samverkan i forskarutbildning

Inom forskarutbildning sker samverkan företrädesvis genom det samarbete som forskningsmiljöerna har med såväl nationella som internationella forskare, externa partners i form av företag eller myndigheter, vilken kommer doktoranderna till del. En viktig del av samverkan med det omgivande samhället utgörs av att doktoranderna arbetar i forskningsprojekt som bygger på och förutsätter samverkan med företag, kommuner eller regioner och den återföring av forskningsresultat som doktoranderna senare delger organisationerna. Samverkan inom forskarutbildningen består även i att doktorander kan ha bihandledare som är anställda hos exempelvis en samarbetspartners inom industri, kommun eller region. Vid LiU finns även doktorander som är antagna vid LiU men som har sin anställning vid och finansiering av forskarutbildningen av annan arbetsgivare, exempelvis industri, kommun eller region. Att handledarna är involverade i större forskningsprogram och/eller har god kännedom om en viss yrkesprofession eller branschvillkor gör att ämnets inriktning ständigt hålls uppdaterad och relevant. Samtliga av dessa typer av samarbeten bidrar till att doktoranderna lär sig samarbeta med andra i såväl nationell som internationell kontext och förbereder dem väl för ett föränderligt yrkesliv.

Doktorander kan sägas ha en tudelad arbetsmarknad efter disputationen, en inom och en utanför akademien. Inom ramen för forskarutbildningen ska doktoranden således förbereda sig för huvudsakligen två alternativa karriärvägar. För att förbereda doktoranderna och öka deras anställningsbarhet inom akademien finns goda möjligheter att genomföra institutionsarbete

¹⁹⁸ [Bedömningsmatris medie-och kommunikationsvetenskap, \(dnr LiU-2019-01898\)](#)

utanför avhandlingsarbetet, om maximalt 20 procent, som huvudsakligen består i att medverka i undervisningen. Doktorander som undervisar ska genomgå högskolepedagogisk utbildning.¹⁹⁹ Den formella pedagogiska kompetensen ökar också anställningsbarheten inom akademien efter disputationen. Doktorand ska även ha karriärvägledningssamtal med sin huvudhandledare, vilket också syftar till att förbereda doktoranden för ett framtida yrkesliv. Vid den Filosofiska fakulteten erbjuds alla doktorander en karriärplaneringskurs²⁰⁰ som ett komplement till det karriärplaneringssamtal som handledaren ska föra med doktoranden. Kursen består av två tillfällen, ett tidigt i utbildningen och ett i slutet av utbildningen. Här behandlas till exempel karriärvägar inom och utom akademien, hur man dokumenterar sina meriter och hur man skriver forskningsansökningar. Vid övriga fakulteter finns detta inte samlat i en gemensam kurs, utan här behandlas dessa frågor av respektive forskningsmiljö. I varje doktorands ISP dokumenteras vilka insatser den enskilde doktoranden gör för att sprida information om pågående forskning vid konferenser eller vid presentationer för företag, arbetsplatser eller olika intressegrupper.

6.1.4 Lärosätesövergripande utvecklingsstrategier för samverkansintegrerad utbildning

Samverkan genomsyrar lärosätets alla olika delar och olika nivåer. För att möjliggöra ovanstående arbete med samverkan i utbildning finns lärosätesövergripande samverkansprojekt. Vid LiU leds arbetet av en vicerektor med ansvar för samverkan och en samverkansdirektör. Några av de lärosätesövergripande projekten beskrivs nedan.

LiU:s Strategiska Partnerskapsprogram²⁰¹ syftar till långsiktig samverkan för ömsesidig utveckling och stärkt konkurrenskraft. I dag har LiU avtal med åtta strategiska partners: ABB Sverige, Ericsson, Linköpings och Norrköpings kommuner, Region Östergötland, Saab, Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) och Tekniska verken. Avtalen specificerar, jämte forsknings- och innovationssamverkan, även utbildningssamverkan på alla nivåer och därtill regelbundna uppföljningar ämnade att fånga in synpunkter kring lärosätets utbildningsutbud, utbildningsrelevans och utbildningskvalitet. I de handlingsplaner som årligen upprättas för varje partnerskapsavtal återfinns aktiviteter såsom gästföreläsningar, projekt, examensarbeten, praktikplatser, men även i förkommande fall gemensam utveckling av kurser och anställning av adjungerade lärare. Genom samarbeten med strategiska partners ges exempelvis studenter möjligheter att erbjudas relevanta VFU- respektive praktikplatser under utbildningstiden, doktorander ges möjlighet att ingå i forskningsprojekt tillsammans med externa aktörer och dessa samarbeten ger även goda möjligheter till kunskapsutbyte i övrigt.

Under åren har LiU deltagit i flera nationella Vinnovaprojekt kring utbildningssamverkan och meritering, i nämnd ordning:

- *Kunskapsutbyte och Lärande Om Strategisk Samverkan*²⁰² (KLOSS): Belöningsystem på individnivå och meritvärde av samverkan; tillsammans med KTH, SU, MDH, HJ, UU, UmU, LU, och SLU.
- *Vägen till samverkanssäkrad utbildning*²⁰³ (SamSäk); tillsammans med Umeå universitet och dåvarande Malmö högskola.
- *Meritvärde av samverkansskicklighet* (MerSam); Pågående projekt tillsammans med HiB, BTH, GU, KAU, KTH, LU, SLU, SU, SH, UU samt Försvärshögskolan.

¹⁹⁹ [Riktlinjer för utbildning och examination på forskarnivå, \(dnr LiU-2020-03965\), avsnitt 2.6.](#)

²⁰⁰ [Karriärplanering för doktorander, \(dnr LiU-2011-01873\).](#)

²⁰¹ Strategiska partnerskap: <https://liu.se/artikel/strategiska-partnerskap>

²⁰² [Strategisk samverkan - Möjligheter och modeller som stärker lärosätet som utbildningsinstitution, forskningsmiljö och samhällsaktör. KLOSS slutrapport 2015.](#)

²⁰³ [Vägen till samverkanssäkrad utbildning. Metoder & strategier; Möjligheter & utmaningar. Linköpings universitet, Malmö högskola och Umeå universitet. 2016.](#)

- *Metoder för relevansbedömningar av utbildningar* (MERUT); Pågående projekt tillsammans med HKR, KTH, KI, MDH, SU och UMU.

De nu pågående projekten MerSam och MERUT fokuserar på att ta fram meriteringssystem för utbildningssamverkan samt att utveckla och bedöma relevans av framtida utbildningar. För LiU:s vidkommande har Vinnova-projektet MERUT redan varit en viktig del i utvecklingen av kandidatprogrammet i medicinsk biologi mot ett mer tvärvetenskapligt och internationellt program - *Experimental and Industrial Biomedicine*. Programmet är utvecklat i nära samarbete med världsledande läkemedels- och bioteknikföretag för att säkerställa att studenterna ska ha den kunskap och de färdigheter som krävs för att arbeta i framkant av biomedicinsk forskning och innovation i samverkan mellan medicinsk och teknisk fakultet.²⁰⁴

6.1.5 Kontroll, uppföljning och åtgärder kring hur arbetsliv och samverkan beaktas

Vid inrättande av nya program vid LiU läggs stor tyngd vid att utforma utbildningen på ett sådant sätt så att studenterna är anställningsbara inom relevanta sektorer efter det att utbildningen är avklarad. När nya program utvecklas involveras företrädare för tänkta arbetsgivare i arbetet. De bidrar med perspektiv på vad som, ur deras perspektiv, krävs för anställningsbarheten nu och framöver.²⁰⁵

Utbildningsprogram är olika till sin karaktär och har olika examensmål, men den breda definitionen av samverkan – samarbete med aktör utanför högskolesystemet – är giltig för all utbildning. I enlighet med detta ses samverkan som en integrerad del i all utbildning vid LiU och ingår som en komponent i LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning. I LiU:s mall för kvalitetssäkringsrapport av utbildning på grundnivå och avancerad nivå finns bedömningsgrunden att ”Utbildningen är användbar och utvecklar studenternas beredskap att möta förändringar i arbetslivet”. Här ska ansvariga för utbildningen redogöra för bl.a. hur man säkerställer att studenterna förbereds för arbetslivet, hur man samverkar med omgivande samhället och hur man tillvaratar alumners erfarenheter samt hur man säkerställer att studenterna förbereds för ett föränderligt arbetsliv.²⁰⁶ På motsvarande vis finns följande bedömningsgrund vid kvalitetssäkring av forskarutbildning: ”Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet, både inom och utanför akademien.”²⁰⁷ För att svara på frågorna i LiU:s mall för kvalitetssäkring av utbildning på forskarnivå hänvisar man ofta till doktorandernas ISP:er där det ska finnas uppgifter om yrkesorientering, vilka forskningsprojekt som den forskarstuderande varit involverad i, deltagande i konferenser och seminarier, institutionstjänstgöring, förtroendeuppdrag m.m.

Ett viktigt område som framkom i kvalitetsrapporter och fakultetsanalyser för utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå, under 2018 var behovet av att se över formerna för alumniuppföljningar.²⁰⁸ Många utbildningar följer idag upp alumner på ett systematiskt och tillfredsställande sätt, men det kunde samtidigt konstateras att detta inte gällde alla utbildningar. Beslut har därför fattats av rektor att alumner på ett systematiskt vis ska följas upp inom samtliga utbildningar,²⁰⁹ men formen för uppföljningarna kan anpassa efter den specifika utbildningen.

²⁰⁴ Studieinfo Experimentell och industriell biomedicin: <https://liu.se/studieinfo/program/mgmb2/4531>

²⁰⁵ [Riktlinjer för inrättande, inställande och avvecklande av huvudområden, utbildningsprogram och fristående kurser, \(dnr LiU-2020-01312\).](#)

²⁰⁶ [Mall för kvalitetsrapport för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, \(dnr LiU-2019-00455\).](#)

²⁰⁷ [Mall för kvalitetsrapport för utbildning på forskarnivå, \(dnr LiU-2019-00457\).](#)

²⁰⁸ Se exempelvis [Kvalitetsrapport](#) och [handlingsplan för forskarutbildning i medicinsk vetenskap, \(dnr LiU-2018-03187\)](#), [Kvalitetsrapport](#) och [handlingsplan för kandidatprogrammet i matematik, \(dnr LiU-2018-03223\)](#) samt [Fakultetsanalys av genomförda utbildningsutvärderingar vid Teknisk fakultet 2018, \(dnr LiU-2018-03850\).](#)

²⁰⁹ [Plan för systematisk uppföljning av alumner för utbildningar på grund-, avancerad- och forskarutbildningsnivå, \(dnr LiU-2019-01918\).](#)

Detta har även lagts in i processen för kvalitetssäkringsarbetet, där uppföljning av alumner ska ske senast året innan kvalitetsrapporten skrivs, då detta är ett viktigt underlag för analys och åtgärder av arbetslivsperspektivet i utbildningen. Emellertid har inte detta tillagda krav fullt ut kunnat realiseras, då det förutsätter vissa stödresurser som ännu inte är utvecklade i den omfattning som behövs för att genomföra alumniuppföljningar mer systematiskt. Detta är således ett utvecklingsområde som lärosätet arbetar vidare med.

Universitetsstyrelsen har fastställt måltal och indikatorer för att följa upp de mål och visioner som formulerats i LiU:s strategikarta. Följande måltal med relevans för bedömningsgrunden följs årligen upp i verksamhetsplanen:

- För *etablering på arbetsmarknaden* är måtalet att LiU ska placera sig bland de tre främsta lärosätena i den uppföljning om etablering på arbetsmarknaden (examen på grundnivå eller avancerad nivå) som UKÄ genomför. I den senaste rapporten från UKÄ som mäter etableringsgrad på arbetsmarknaden 1–1,5 år efter examen²¹⁰ har LiU-studenternas etableringsgrad stigit från 86 procent till 88 procent jämfört med föregående rapport. LiU ligger därmed på en delad andraplats tillsammans med KTH, medan studenter som tagit examen från KI har 90 procent etableringsgrad. LiU-studenternas etableringsgrad ligger därmed i topp jämfört med de stora flerfakultetslärosätena. Även etableringsgraden för utexaminerade doktorer från LiU står sig väl i den nationella jämförelsen. Bland de tio lärosäten som hade flest antal examinerade doktorer under perioden 1998–2012 hade LiU högst etableringsgrad för både män (90 procent) och kvinnor (86 procent) tre år efter doktorsexamen.²¹¹ Detta visar att LiU har såväl grundutbildning som forskarutbildning som är av relevans för arbetsmarknaden.
- En annan indikator avser *personalrörlighet*, där måtalet är att andelen adjungerade läraranställningar ska vara runt 10 procent samt att externanställda forskarstuderande ska vara runt 20 procent (se bilaga 2a). Utfallet de senaste åren visar att LiU når sina mål inom båda områdena och där en successiv ökning av respektive kategori har skett. År 2017 var 9 procent av lärarna adjungerade, 2019 uppgick motsvarande andel till 11 procent. Vad avser doktorander var 2017 21 procent externanställda, 2019 uppgick motsvarande andel till 28 procent. Adjungerade lärare och externanställda doktorander är ett betydelsefullt sätt för att säkra samverkan i utbildning.²¹²

6.2 Styrkor och utvecklingsområden

Styrkor: LiU har en lång tradition av systematisk samverkan med externa parter, vilket ger mervärde i utbildningarna. Samverkan med arbetslivet sker med stor bredd och i olika former, vilket skapar förutsättningar för studenter och doktorander att under utbildningen tillägna sig kunskaper och färdigheter för att kunna verka i ett föränderligt arbetsliv. Arbetslivsrepresentanter bidrar på ett värdefullt sätt i de organ där utveckling av utbildningar diskuteras och beslutas, vilket gör att åtgärder initieras som förbereder de studerande på de krav som ställs i yrkeslivet och stärker studenternas konkurrenskraft på arbetsmarknaden. Att detta har fungerat väl avspeglas i korta etableringstider efter examen. Att LiU bedriver en strategisk samverkan med olika partners är en förutsättning för att studenter ska kunna erbjudas VFU- och praktikplatser av god kvalitet. Genom att studenter har tillgång till faciliteter som exempelvis Clinicum inom medicinsk utbildning, laboratorier och verkstäder inom naturvetenskaplig och teknisk utbildning samt studentmottagningen för studenter på psykologprogrammet förbereds de i olika dimensioner inför deras framtida arbetsliv.

²¹⁰ [Etablering på arbetsmarknaden efter studier i högskolan. UKÄ rapport 2019:22.](#)

²¹¹ [Doktorsexaminerades etablering på arbetsmarknaden. Examinerade åren 1998–2012. UKÄ. Rapport 2018:1.](#)

²¹² [Verksamhetsplan och budget för 2021 samt plan för 2022–2023, \(dnr LiU-2020-01322\)](#)

Som mått på att våra utbildningar är relevanta och samverkanssäkrade följs kontinuerligt etableringsgraden på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning, andel adjungerade lärare samt externanställda doktorander. Den systematiska uppföljningen i samband med att varje utbildning kvalitetssäkras inom ramen för LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning förstärker den betydelse som samverkan med arbetslivet har för utvecklingen av respektive utbildning. Vikten av samverkan för LiU framgår även i anställningsordningen där samverkan som område är framskrivet för alla läraranställningar (se vidare bedömningsgrund 2).

Utvecklingsområde: Många, men inte alla utbildningar, har regelbundet genomfört alumniuppföljningar. Då dessa bedöms ge relevant information för utveckling av utbildningarna har behovet av systematiska alumniuppföljningar av alla utbildningar identifierats som ett utvecklingsområde genom kvalitetssäkringsarbetet. Ett rektorsbeslut om systematiska uppföljningar har tagits och alumniuppföljning har integrerats i LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning, vilket innebär att en alumniuppföljning ska genomföras året innan kvalitetsrapporten skrivs för att kunna utgöra underlag för densamma. Lärosätet arbetar nu med att bygga upp stödstrukturer som ska hjälpa utbildningsansvariga med den systematiska uppföljningen.

Försättsblad till självvärderingens bilagor och sammanställningen över de mest centrala styrdokumenterna för kvalitetsarbetet

Titel	Typ av bilaga (tex delegationsordning, styrdokument, PM, riktlinjer)	Koppling till vilken bedömningsgrund	Beslutsdatum	Beslutsfattare
1a. LiU:s gemensamma modell för kvalitetssäkring av utbildning (dnr LiU-2017-	Dokument som beskriver lärosätets policy för kvalitetssäkring av	Alla	2017-04-26	Universitetsstyrelsen
1b. Processbeskrivning av LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning på grundnivå och	Dokument som beskriver lärosätets policy för kvalitetssäkring av	1.3, 1.5, 1.6	2019-02-04	Rektor
1c. Processbeskrivning av LiU:s modell för kvalitetssäkring av utbildning på forskarnivå (dnr	Dokument som beskriver lärosätets policy för kvalitetssäkring av	1.3, 1.5, 1.6	2019-02-04	Rektor
2a. Verksamhetsplan och budget för 2020 samt plan för 2021-2022 (dnr LiU-2019-01473)	Lärosätets strategi för innevarande period	1.1, 1.2, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 3.2, 3.5, 4.1, 6.1	2019-06-04	Universitetsstyrelsen
2b. Strategikarta	Lärosätets strategi för innevarande period	1.4, bedömningsområde	2019-06-04	Universitetsstyrelsen
2c. Budget 2020 (för utbildningsvetenskap) (dnr	Lärosätets strategi för innevarande	1.2	2019-10-22	Styrelsen för Utbildningsvetenskap
2d. Medicinska fakultetens anslagsbudget 2020 samt plan för 2021 och 2022 (dnr LiU-2019-03488)	Lärosätets strategi för innevarande period	1.2	2019-10-22	Fakultetsstyrelsen vid Medicinska fakulteten
2e. Tekniska Högskolans Verksamhetsplan och budget 2020 samt plan för 2021-2022 (dnr LiU-2019-01925)	Lärosätets strategi för innevarande period	1.2	2019-10-24	Fakultetsstyrelsen vid Tekniska fakulteten
2f. Filosofiska fakultetens verksamhetsplan och budget för 2020 samt planeringsförutsättningar	Lärosätets strategi för innevarande period	1.2	2019-10-24	Fakultetsstyrelsen vid Filosofiska fakulteten
3. Årsredovisning 2019 (dnr LiU-2020-00109)	Lärosätets senaste årsrapport, eller	3.2, 4.1	2020-02-17	Universitetsstyrelsen

4. Organisationskarta	Organisationsskiss	1.1, 1.3, 1.5	2020-02-17	Universitetsstyrelsen
5a. Arbetsordning för Linköpings Universitet (dnr LiU-2020-00071)	Arbets- och delegationsordning	1.3, 2.3, 3.1, 5.1	2020-02-17	Universitetsstyrelsen
5b. Beslut om delegation av beslutanderätten i ärenden om antagning och utbildning (dnr LiU-2020-00587)	Arbets- och delegationsordning	1.3, 3.1, 3.4	2020-02-17	Rektor
5c. Beslut om styrelsen för utbildningsvetenskaps delegationsordning i ärenden om antagning och utbildning (dnr LiU-2020-03030)	Arbets- och delegationsordning	1.3, 3.1, 3.4	2020-09-10	Styrelsen för Utbildningsvetenskap
5d. Beslut om FSMs delegation av beslutanderätten i ärenden om antagning och utbildning 2020 (LiU-2020-00321)	Arbets- och delegationsordning	1.3, 3.1, 3.4	2020-01-28	Fakultetsstyrelsen vid Medicinska fakulteten
5e. Revidering av Tekniska fakultetsstyrelsens vidaredelegationer (LIU-2020-00291)	Arbets- och delegationsordning	1.3, 3.1, 3.4	2020-01-23	Fakultetsstyrelsen vid Tekniska fakulteten
5f. Delegering av beslutanderätt i ärenden avseende antagning och utbildning på grund- och avancerad nivå samt forskarutbildningsnivå	Arbets- och delegationsordning	1.3, 3.1, 3.4	2020-02-27	Fakultetsstyrelsen vid Filosofiska fakulteten
5g, Beslut om universitetsdirektörens vidaredelegering av beslutanderätten i ärenden om antagning och utbildning (dnr LiU-2015-00864)	Arbets- och delegationsordning	1.3, 3.1, 3.4	2015-05-26	Universitetsdirektör
Sammanställning över de mest centrala styrdokumenterna för kvalitetsarbetet (tex handlingsplaner):				
Mall för kvalitetsrapport för utbildning på forskarnivå (dnr LiU-2019-00457)	Mall	1.1, 1.3, 1.5, 2.1, 2.4, 3.2, 3.3, 3.5, 3.6, 4.1, 5.1, 6.1	2019-02-04	Rektor
Mall för kvalitetsrapport för utbildning på grund- och avancerad nivå (dnr LiU-2019-00455)	Mall	1.1, 1.3, 1.5, 2.1, 2.4, 3.2, 3.3, 3.5, 3.6, 4.1, 5.1, 6.1	2019-02-04	Rektor

Mall för kvalitetsrapport av uppdragsutbildning, (dnr LiU-2019-00458).	Mall	1.1, 1.3, 1.5, 2.1, 2.4, 3.2, 3.3, 3.5, 3.6, 4.1, 5.1, 6.1	2019-02-04	Rektor
Mall för kvalitetsrapport av enskild kurs, (dnr LiU-2019-00459)	Mall	1.1, 1.3, 1.5, 2.1, 2.4, 3.2, 3.3, 3.5, 3.6, 4.1, 5.1, 6.1	2019-02-04	Rektor
Internationaliseringsplan 2013-2020 (dnr LiU-2012-02058)	Strategidokument	2.3	2013-04-12	Universitetsstyrelsen
Riktlinjer för utbildning och examination på grundnivå och avancerad nivå vid Linköpings universitet, (dnr LiU-2019-00920).	Riktlinje	1.1, 2.4, 3.4	2019-03-11	Rektor
Riktlinjer för utbildning och examination på forskarnivå, (dnr LiU-2020-03965).	Riktlinje	1.1, 2.4, 3.4	2020-11-23	Rektor
Riktlinjer för genomförande av kursvärderingar och hantering av fritextsvar vid Linköpings universitet, (dnr LiU 2020-01908)	Riktlinje	1.1, 1.3, 2.1, 2.3, 3.1, 3.2, 3.4, 3.6, 4.1, 5.1	2020-06-15	Rektor
Riktlinjer för inrättande, inställande och avvecklande av huvudområden, utbildningsprogram och frisfiående kurser (dnr LiU-2020-01312)	Riktlinje	2.1, 3.1, 3.3, 4.1, 6.1	2020-04-06	Rektor
Rutiner avseende en kommunikationsplan för LiUs kvalitetssäkringsarbete (dnr LiU-2020-03354)	Rutin	1.4, 1.6, 3.6	2020-09-24	Kommunikationsdirektör
Instruktion för Didacticum - LiU:s högskolepedagogiska och -didaktiska centrum (dnr LiU-202001774)	Instruktion	1.5, 2.2, 3.2, 3.4, 4.1	2020-06-08	Rektor
Inriktningsdokument Universitetsbiblioteket (dnr LiU-2020-00076)	Instruktion	2.3	2020-11-09	Rektor
Riktlinjer för studentrepresentation (dnr LiU-2019-02146)	Riktlinje	2.4, 5.1	2019-06-17	Rektor
Strategi och handlingsplan för lika villkor 2020	Handlingsplan	2.1, 2.3, 2.4, 4.1	2019-12-04	Universitetsstyrelsen

Riktlinjer för anställningsnämndernas arbete	Riktlinje	2.1, 4.1	2017-04-24	Rektor
Arbetsordning för Disciplinnämnden vid Linköpings universitet (dnr LiU-2019-02600)	Arbetsordning	5.1	2019-12-04	Universitetsstyrelsen
Lokalt avtal om samverkan för utveckling (dnr LiU-2017-03-27)	Avtal	5.1, 6.1	2017-03-27	HR-direktör
Antagningsordning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå (dnr LiU-2014-00529)	Antagningsordning		2014-03-24	Universitetsstyrelsen
Antagningsordning för utbildning på forskarnivå	Antagningsordning		2014-03-24	Universitetsstyrelsen